

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti: Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN alezredes		Segédszerkesztő: BENEDEK MIHÁLY őrnagy	
Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, II. KERÜLET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.		Postatakarékpénztári csekk száma: 25.342.	Megjelenik: minden hónap 1-én és 15-én Telefon: 153-079.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A Nemzetvédelmi Kereszt.

Most kerül kiosztásra a Nemzetvédelmi Kereszt. A katonai és a polgári hivatalos lapok oldalain hosszú oszlopokban sorakoznak azok a nevek, melyek viselőinek a sors alkalmat adott arra, hogy a krisztusi hit és a nemzet iránti hűségükről életük veszélyeztetésével is bizonytságot tegyenek.

Elfogódottan olvassuk ezeket a neveket, minisztereket, hivatásos katonákat és mindenkiét egészen a napszámosig, mert mi még emlékezünk jól, hogy mit jelentettek *akkor* ezek a nevek és mit jelentettek azok a tettek.

A kereszt a nagy eszmék önfeláldozó szolgálatának a jele. A hűséges kiállás és a halálig is kész helytállás jelvénye. Milyen más jelvényt is kaphatnának azok, akik áldozatos lélekkel, az örök igazságokba vetett mélységes hittel állottak oda a legnehezebb időkben a szenvedő nemzet mellé és vállaltak veszélyt, börtönt, vérhullatást, csak hogy segíthessenek. Lelki szemeink előtt megelevenednek azok az idők és szomorú képek rajzanak fel emlékezetünkben. A mai fiatalság elképzelni is nehezen tudja, hogy volt idő, amikor bűn volt ebben a hazában magyarnak lenni és halálos veszedelmet jelentett a nemzeti gondolat nyílt megvallása. A magyar falvak akáclobbos utcái Golgotává változtak és idegenlelkű hóhérok aggatták az útmenti fákra a kergeskező magyart, csak azért, mert magyar volt. A börtönök megteltek azokkal a férfiakkal, akiknek a becsület volt az életeszmenye, a gyilkosok, az alvilági bűnözők előtt pedig megnyíltak a rácsok, hogy az elerőtlenedett nemzet véreskező pribékjei lehessenek. A kínzókamrákká átváltozott börtönökben megkezdődött ezzel fajtánk legjobbjainak magyar földön eddig nem ismert kínszenvedése. Egy nemtetsző szó vagy öntudatos tekintet elég volt a kínhalálra. A nemzeti eszmét ádázul gyűlölő és minden nemzeti megnyilatkozástól rettegő idegenek ke-

zében vergődött a nemzet. Nem találta otthonát a hazájában a magyar s még az Istenéhez vezető utat is el akarták torlaszolni.

Ezekben a vészteljes időkben mozdultak meg Ők, az Eszme harcosai, hogy hitet tegyenek hűségükről. Megvetették lábukat a megcsúfolt magyar rögön, küzdöttek magukra hagyottan, elszigetelve, vagy csapatokba verődve. Folyt a vérük a halálra vált Erdély bércei között az önkéntes székely seregben, ezer veszélyen áttörve Szeged magyar ege alatt készítették elő a feltámadást, a nemzeti eszme mindenre elszánt harcosaiként, akkor, amikor egész Európa a nemzetköziség hazug fertőjében fetrengett még. Elsőnek mutatták meg Ők, maroknyi magyar férfi, a vesztébe rohanó Európának, hogy a vörös dögvész elé ki kell állni, elszántan, példaadóan, ha kell, csupasz kézzel is. De éppígy Ők mutatták meg az alélt magyarságnak is azt, hogy csak egy út vezet a feltámadás felé: az idegen fajta által kigúnyolt, ócsárolt és fölényesen lemosolygott magyar virtus, a halált is semmibe vevő magyar bátorság.

Ezeknek a magyar férfiaknak megjelölésére alapította a *Kormányzó Úr Ő Főméltósága* a Nemzetvédelmi Keresztet.

Szeretettel és tisztelettel nézünk rájuk, deresedő soraikra — mert eljárt azóta az idő —, de most is acélkemény, tettekre kész fiatalságukra. Ők járnak ma is az élen, mögöttük az új fiatalság lángoló hittel, mindnyájan készen arra, hogy életüket áldozzák azokért az eszményekért, melyek ezer év óta éltetik a nemzetet s melyekért mi is, magyar csendőrök, sok vértanút áldoztunk. Ezek az eszmék mindnyájunk szent öröksége s a nemzet élettereje. Azért támadják éppen ezeket az eszméket a nemzet életére törő sötét erők, rejtőzve, a szű fáradságtalan kitartásával, óvatossággal, de halálos tervszerűséggel.

Mi ott voltunk azokban a harcokban, az „Emlékezzünk” rovatban magunk elé idézzük a harcban elhullott bajtársakat, akiknek akkori dicsőséges kiállítását ma még inkább megértjük, mert ma ugyanaz a harc folyik az egész földtekén. Folyik pedig nyíltan és alattomban és ez a harc győzedelmes csak akkor lesz, ha minden magyar szívében ott lángol a nemzet védelmének a keresztje.

Vérnyomok kimutatása a bizonyítás számára.

Írta: Dr. BEÜTHY KONRÁD törvényszéki orvos, Nagyvárad.

Olyan sérülések, amelyek akár az emberi, akár az állati testen szövetszakadást hoznak létre: véreznek. Az ilyen bűncselekményeknél a tettes igyekszik az áruló vérfoltoktól megszabadulni, azokat eltüntetni. Az eltüntetés leggyakoribb módja a letörlés, lemosás, vagy a szennyezett tárgyaknak a kimosása. A vérrel szennyezett tárgy azonban nagyon gyakran csak látszólag tiszta, amikor tehát azt hihetné az ember, hogy a vérszennyeződés eltűnt, akkor még igen sok esetben sikerül a vérfolt kimutatása s a vérfoltnak az azonosítása is. Ha egy pengén — bizonyos irányban tartva azt, — nézzük a szennyeződést, valóban nem lehet látni rajta semmit sem; ha azonban a pengét egy kissé elfordítjuk, akkor azon úgy a friss, mint a régi szennyeződést nagyon szépen lehet látni, függ tehát a vérfolt felfedezésének a lehetősége a megvilágítástól és a szemlélő besugárzástól is. Ezenkívül segít a fényképező lencse is, amely sokkal érzékenyebb a vörös szín iránt, mint az emberi szem s azt fekete folt alakjában akkor is visszahatja, amikor azt a szabad szem nem veszi észre. Akkor tehát, amikor az ember azt hiszi, hogy most már eltüntette a nyomokat: még mindig nagyszerűen ki lehet azokat mutatni.

A vérnek megvan az a tulajdonsága is, hogy egy bizonyos hőmérsékleten rögzül (orvosi nyelven: kicsa-

pódik). A véres rongyot forróvízzel leöntött vagy kivasaló ruhán a kicsapódás révén a vért nagyszerűen ki lehet mutatni. Ki lehet másként is mutatni a vért: lásd dr. vitéz Székely Frigyes főhadnagy úrnak a *Csendőrségi Lapok* 1939 július 1-i számában közölt Világító vérnyomok c. cikkét. Hivatkozom még azokra a vérkimutatási eljárásokra, kémiai próbákra, amelyek közül a legegyszerűbb a benzidin- és a guajac-próba, amelyeknek alkoholos, illetve ecetsavas oldatai hydrogenperoxiddal összehozva zöldeskék, ill. kék színben árulják el a vér jelenlétét. Egy további eljárás kimosott ruhadarabok vérrel történt szennyeződésének kimutatására a folt-gyanús ruhadaraboknak szűrt ibolyántúli fényben való vizsgálata. Az alábbi 3 képen szépen lehet látni ennek használhatóságát (csupán csak az az akadály van eme módszer elterjedtségének, hogy egy kissé költséges.).

A vér kimutatásának van még egy másik módja is és ez az úgynevezett biológiai próba. Ez a biológiai próba nemcsak azt mondja meg, hogy valóban vértől ered az a gyanús folt, hanem azt is, hogy a vér milyen állattól, vajjon állattól vagy embertől ered-e? Ezzel aztán igen sok hamis állítást lehet megcáfolni, illetőleg igaz állítást lehet orvostudományilag megerősíteni. Amíg az eddig említett kimutatási módokat egy kis ügyességgel mindenki elsajátíthatja, addig ehhez már bonyolultabb berendezés szükséges és legjobb, ha azt a törvényszéki orvosra bizzuk. Mégis, hogy tudjunk róla, hogy ez is van, kötelességemnek tartom ezt ismertetni.

A könnyebb megértés céljából egy durva hasonlat-

Arcok a csendőr körül.

Írta: KOZMA GÁBOR csendőr.

I. Gyuri.

Egyik szolgálatom alkalmával hozott össze a sorom ismét Gyurival.

Gyuri egyébként jámbor üstfoltozó, szegkovács és vályogiparos. Aznap tért haza körútjáról, miután végigkalapálta Sopron, Moson, Vas, Zala vármegyék aszonyainak lukas fazekait.

Beszélgetésünk során Gyuri tanujelét adta, hogy vándorlása alatt ugyancsak nyitott szemmel járt és tapasztalatokkal bőségesen megrakodva tért vissza tűzhelyéhez. Igyekezett is beszámolni melegeben a látott és hallottakról.

Azzal kezdte beszámolóját, hogy járt az egyik Fertő melletti községben is, ahol — mint mondotta — etvennyóc csendérek vannak, akik nem olyan fene nagy urak ám, mint erre, hanem szintén szalmán fekszenek, akár csak ők — már mint Gyuriék.

Beszélgetésünkbe időközben bekapcsolódott Gyuri hűséges oldalbordája, Janka, aki megerősítette életpárjának előadását az etvennyóc csendérekéről.

Csodálkozásomat fejezve ki, megkérdeztem Gyurit, hogy vajon miért van ott olyan sok csendőr, mire Gyuri megmagyarázta, hogy azért, mert hát ott van a határ.

— Milyen határ? — kérdeztem.

— Millen határ? — meresztette Gyuri a szemét a nem várt kérdésre és esdően nézett Jankára, mivel azonban az se igyekezett a válasszal, hát beismerte, hogy azt bizony neki se mondták meg, de biztosan a román határ lesz, mert hogy azt emlegetik mostanában olyan sokat.

— Biztosan, — hagytam helybe Gyuri szavát — na és miért kell a határra olyan sok csendőr?

— Miért? — hát azért, hogy vigyázzának a dánkokra.

— Mire vigyázzanak? — Dankokra? — Hát az meg micsoda, Gyuri? — kérdeztem.

— Hát még azt se tudja az érmester úr? — hagy szégyenben Gyuri.

— Sohse hallottam róla, — válaszoltam.

— Hát az ollán jószág, — magyarázta Gyuri — hogy a földön is jár meg a tengerbe is.

— Földön is, tengerben is? — álmélkodtam.

— Meg még a levegőbe is, — egészítette ki Janka.

Gyuri ekkor hirtelen Jankára nézett, — úgylát-szik, ezt már ő is sokallta — ellenvetést azonban nem tett, bizonyára azt gondolta, hogy ha a földön és vizen jár, hát miért nem járhatna a levegőben is.

— Repülőgép az, more — próbáltam megfogni Gyurit.

— Neem, nem az, — húzta el a száját Gyuri és Janka is tagadólag rázta a fejét — nem repillé, hanem ollán, mint egy kigyó, csak igen nágy, áztán ágyuk vánnák benne, meg emberek.

— Ágyúk, meg emberek? — Aztán mennyi?

— Válmí száz, — vágta rá Gyuri fejből.

— És láttál is te ilyent? — kérdeztem.

— Láttam, láttam, egészen kezelril, — sietett megadni a választ Gyuri, nehogy kételkedjem a szavában — de hát az érmester úr még igazán nem látott ollánt?

— Nem én, Gyuri, soha, — nyugtattam meg.

Erre már egészen nyeregben érezte magát a jámbor üstfoltozó és fölényesen mondta.

— Hát nem is nézheti ázókat meg mindenki.

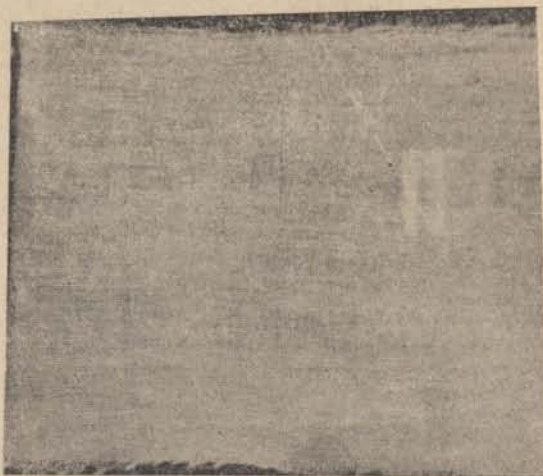
hoz nyúlok. Ha az ember egy kutyát megver, vagy azt bosszantja, akkor a kutya védekezik, harap vagy elmenekül s nem felejtí azt el, hogy melyik ember tett neki rosszat. Ha most ez az ember még egyszer megjelenik

körülmények között nincsen meg benne, hanem csak akkor, ha emberi vért viszek bele, mondjuk úgy, hogy ez ellen védekezik a házinyúl vére és most már ha még egyszer összehozom embervérrel, akkor úgy véde-

1. ábra. Vértolt szabadszemmel.

előtte, akkor a kutya ezt már felidézi emlékében és annak megfelelően viselkedik, tehát magatartása megváltozik. Úgy is mondhatnám, hogy a kutya azzal a bizonyos emberrel szemben érzékenyebbé vált. Eme egyszerű példa mintájára most már — ha arra alkalmas állatot, mint pl. házinyulat beoltok embervérrel, akkor a házinyúl vérében olyan anyag keletkezik, ami rendes

2. ábra. U. a. kimosás után, szabadszemmel.

zekik ellene, hogy azt kicsapja, eltávolítani igyekszik magából. Ezt pedig nagyon szépen lehet látni akkor, amikor embervérből származó folyadékot hozok össze embervérrel oltott nyúl vérsavójával. Ott, ahol a kettő érintkezik, egy szép fehér kis gyűrű keletkezik, s ez mutatja azt, hogy itt olyan véranyagból van szó, amelyen a nyulat beoltottuk. Ez a kísérlet egészen faj-

Mivel láttam, hogy erről nem vitázhatom tovább Gyurival, hát rövid búcsuzkodás után eltávoztam.

Utam pár nap múlva ismét Gyuriék felé vitt, ekkor azonban már késő este volt és Gyuri az igazak (?) álmát aludta hitvestársa mellett, — akivel ugyan elfelejtett megesküdni, vagy ahogy ő mondja, „nincsen meg a házassági cédulájuk“, ez a körülmény azonban nem akadályozta meg őket abban, hogy vagy féltucatnyi rajkóval ne gazdagítsák Faraó nemzetségét, — ilyen kicsiségre ők nem adtak.

Északnyugat felől odalátszott, amint a gyakorlatozó légvédelmi tüzéség fényszóróinak hatalmas sugárkévei egymást keresztezve ollóba kapták a Fertő felett elhúzó repülőgépet. Néha egy-egy foszforos lövedék röppályája tűnt fel, majd a repülőgép géppuskája kezdett zakatolni és világító lövedékeit, mint hulló csillagokat, nyelte el a Fertő ingoványa.

Gyönyörű látvány volt, el is nézegettük hosszú ideig. Egyszer csak eszembe jutott, hogy meg kellene kérdezni Gyurit, vajon mi az ő véleménye erről a felsegés tüzijátékról. Tud-e róla olyan kimerítő magyarázatot tartani, mint a tankokról a közelmúltban.

Bezörgettem tehát füstös hajlékának ablakán, belülről azonban egyelőre csak mély horkolás volt a válasz. Ezt a műveletet többször megismételtem, mire egy dühös „Ki az?“ hangzott a kalyiba mélyéről.

— Kelj fel, Gyuri és gyere ki, — adtam meg a választ.

— Ná minek? — kérdezte Gyuri lényegesen barátságosabban, amiből arra következtettem, hogy felismerte hangomat.

— Gyere csak ki, ilyen még nem láttál.

Gyuri sebtében kiugrott és félelemmel vegyes kíváncsisággal meredt rám, hogy vajon mi tette szük-

ségessé éjjeli nyugalmanak megzavarását. Lelki szemei előtt valószínűleg pillanatok alatt látta elvonulni az utóbbi napok eseményeit és nem tudható, hogy a hűvös esti levegő miatt-e, vagy pedig azért, mert szénája nem volt teljesen rendben, — de úgy vettem észre, hogy fogai kissé vacogtak. Ezt azonban most figyelmen kívül hagytam és az egyik hosszú fénysávra mutatva, mondtam neki:

— Nézd, Gyuri, üstökös.

— Istekeeee? — vinnyogta Gyuri boldogan, felszabadulva a lidércnyomás alól — nem istekes az.

— Hát mi lenne? — Nem látod, milyen fényes?

— De látom, — mondta Gyuri örömeiben majd kibujva a bőréből, hogy ismét olyant mondhat, amit én nem tudok — de az ákkor se istekes.

— Hanem?

— Hát á kátonák levik a repillét, áztán a bombának világítanak.

— Bombának világítanak? — néztem nagyot — aztán miért?

— Hát hogy megtalálja a repillét.

— Ahá, — szóval megvilágítják a bombának az utat, hogy odataláljon a repülőhöz? — kérdeztem.

— Áz, áz, — bólogatott boldogan Gyuri, hogy végre sikerült megértetnie magát velem.

Hirtelen világos lett előttem minden. A derék vályogvetőt bizonyára valami tréfakedvelő tüzérral hozta össze a sorsa vándorlása közben és az vezette be őt a haditechnika eme rejtett titkaiba. Valószínűleg a kigyóformájú tankról is az beszélt neki, amitől Gyuri bizonyára annyira megijedt, hogy képzeletben már látta is, amint tekergőzik feléje.

Miután Gyuri ismét hebizonyította, hogy a hadi-

lagos, ami azt jelenti, hogy az embervérrel oltott nyúl-nak a savója csakis emberi véroldattal ad csapadékot, amit szabad szemmel nagyon szépen meg lehet látni.

Ha a nyulat először marhavérrel oltottuk be, akkor az marhavérrel, ha disznóvérrel történt az oltás, akkor az csak disznóvérnek az oldatával ad csapadékot és így

3. ábra. Vértolt a kimosás után ibolyántúli fényben.

tovább. Mi sem egyszerűbb most már, mint állított esetben ezeket a különféle kémléseket elvégezni s akkor az ember azonnal meg tudja azt mondani, hogy:

1. a vér embertől vagy állattól származik-e,
2. ha állattól, akkor milyen állattól.

Még tovább is mehetünk. Ha megállapítást nyert az, hogy embervértől származik a folt, akkor még azt is meg tudjuk mondani, hogy az az ember, akiből az a vér származik, melyik vércsoportba tartozik. Ne várja

dolgokkal tökéletesen tisztában van, gondoltam, próbálok még egy kérdést.

— Te Gyuri, — mondtam neki — tegnap láttam én is egy tankot.

— Dánkoot? — csodálkozott Gyuri — áztán hun?

— Itt Hövejen.

— Hevejeeen? — álmélkodott el és két kezével szorosabbra húzta össze hiányos fehérneműjét a derekán — ná ugye, ollán vót, mint én montám?

— Nem olyan az Gyuri, azt négy ökör húzta.

— Ekeer?

— Az bizony, mégpedig fehér volt mind. A multkor tehát hazudtál nekem, sőt még Janka is, amikor azt állítottátok, hogy magától megy.

— Ekrek húzták, — tűnődött Gyuri, aki erre már tényleg nem tudott magyarázatot adni, azonban Jankának, úgylátszik, jobban kapcsolt az esze, mert hallva, hogy embere zavarban van, kiszólt a kunyhó mélyéből.

— Hát még ázt se tudod, hogy kétféle dánk van, ollán is ván, amelliket ekrek húznák.

— Kétféle tank? — lepődtem meg most már én.

— Áz, áz, kétféle, — bólogatott szaporán Gyuri és gondolatban megsimogatta hiányos fogazatú életepárját, hogy így kisegítette a bajból.

Én pedig látva, hogy ezekkel tényleg nem vehetem fel a versenyt, magukra hagytam őket.

Az „etvennyóc csendérek“-ről megjegyzem még, hogy a tűzérségi lögyakorlatok tartamára tényleg volt 10—12 fő csendőr odavezényelve. Gyuriék arról igazán nem tehetnek, hogy mindegyikkel ötször is találkoztak és így felszaporodott a létszámuk.

(Folytatjuk.)

azonban senki sem, hogy most már az *egyéne* is lehet következtetni abból, ha meg tudtuk határozni a vércsoportot, mert hiszen a neve mutatja, hogy az *nem egyéni*, hanem *csoport* vizsgálati eredmény. Inkább bizonyít ez olyankor, ha a vizsgált emberek vércsoportjai nem egyeznek meg a gyanúsított előadásaival, s ilyenkor kizárási módon lehet ezt bizonyítékul felhasználni. A vércsoportvizsgálatok is már nagyon sok esetben adnak értékes felvilágosítást a nyomozás során. Kivitele nem nehéz, bármelyik törvényszéki orvos megcsinálja.

Az emberi szervezethől kiömlött vér nem marad meg frissen, mert attól függően, hogy hova került, majd meg az időjárás hatására is, az megváltozik, s így megváltozik a vérkimutatás lehetősége is. Ebből következik, hogy a vér szakszerű megőrzéséről és annak megvizsgálásáról olyan rövid idő alatt kell gondoskodni, amilyen gyorsan csak lehet. Elmondhatom, hogy törvényszéki orvosi gyakorlatom alatt a megvizsgálandó, vérre gyanús foltokat mindig a Bűnügyi Nyomozástan 439. oldalán ajánlott módon biztosítva kaptam meg a csendőroktól, ami munkámat nagyon megkönnyítette.

Amint a vért, úgy az emberi test váladékait is be lehet osztani csoportokba. Megismerhetők és azonosíthatók a váladékok élben éppenúgy, mint a holttestekben. Izzadság, orrváladék, nyálka, vizelet, ondófoltt mind megismerhetők. Azt is tudni kell, hogy a vér és váladékok csoportja az ember egész élete hosszán nem változik meg, tehát ebben a személyazonosság egyik legbecsebb bizonyítékát kell látnunk. Szerény véleményem szerint éppen ezért ezek a vizsgálatok elengedhetetlenül fontosak a bűnyekben, főleg, mert halottna a személyazonosság megállapítása még nehezebb, mint élben, mert hiszen a halott maga elrettentően hat, a halott testrészeinek a feszülési viszonyai s ezzel együtt az arckifejezés is megváltozik, később a hullamerevség, meg a rothadás is módosítja a holttestet, ami a személyazonosság megállapítását megnehezíti vagy éppenséggel lehetetlenné teszi. Ilyenkor látom a váladékoknak és a vérnek a megvizsgálását elengedhetetlennek. A halál utáni károsodásoknál, különösen a vizihullák károsodása alkalmával olyan nagyfokú eltérések léphetnek fel azokon, hogy a személyazonosság megállapítása egyszerűen lehetetlen csupán csak a holttest kinézéséből, viszont a testváladékok vizsgálata még mindig értékes felvilágosítást adhat. Az idő, amely után ezeket a vizsgálatokat még eredményesen végezhetjük, változó, különösen a holttest felbomlását késleltető esetekben kecsgetett jó eredményekkel. Apasági kérdésben is már elrendelték az elhalt anya vércsoportjának a meghatározását a halál után 4 nappal, amikor is a meghatározás kitűnő eredménnyel járt. Fagyott holttestben 1 év múlva sikerült a vércsoportmeghatározás.

Természetes dolog, hogy a vércsoportmeghatározást nemcsak vérzéssel egybekötött bűncselekményeknél, hanem apasági keresetekben, aztán a gyermekek, újszülöttek elcserélése esetén is sikerrel lehet alkalmazni.

Ondófoltt kimutatása is egyszerű, ha van megfelelő berendezés, akkor is, ha az beszáradt. Amíg a törvényszék a bizonyítást elrendeli, nagyon sok idő telik el (pl. erőszakos nemi cselekmények eseteiben). Én még mindig eredményesen tudtam közreműködni az ondófoltt kimutatásánál, hónapok, vagy még hosszabb idő múlva is. Éppen ezért az ondófoltra gyanús tárgyakat is változatlan állapotban kell megőrizni a laboratóriumi vizsgálatig.

Tüzel a nehéz mozsár.

A leventeintézmény.

Az 1921. évi LIII. törvénycikken alapuló leventekötelezettség tulajdonképpen csak testnevelési kötelezettség volt, melynek értelmében mind a tanuló ifjúság, mind pedig az iskolán kívüli ifjúság kötelezve volt rendszeres testnevelésre. A tanulók az iskolák keretében, az iskolán kívüli fiúk pedig 12-ik életévüktől 21-ik életévük betöltéséig a leventeegyesületekben tettek eleget ennek a kötelezettségnek. A *levente* elnevezés csupán az utóbbiakat illette meg s a testnevelési kötelezettséget csak rájuk vonatkoztatva nevezték leventekötelezettségnek.

Ez a törvény önmagában megfelelt feladatának és céljának, de nem felelt meg a nemzet szükségleteinek. A trianoni időkben azonban annak is örülhetett a nemzet, hogy legalább ennek a törvénynek a rendelkezései és az általa nyújtott lehetőségek szerint nevelhette ifjúságának nemcsak a testét, hanem az erkölcsét és a nemzeti érzését is. A testnevelési törvénynek, illetve az alapján végrehajtott leventenevelésnek nagy része van abban, hogy hazánk az összeomlás után összeszedhette magát és a megalázottságból európai tényezővé emelkedhetett. A törvény tehát a viszonyoknak megfelelő volt, de hogy a nemzet szükségleteinek még sem felelt meg, az a trianoni békeparancs kényszerhatármányainak következménye volt.

Ez a kényszerhelyzet egészen 1938-ig tartott, mikor is katonai egyenjogúságunk visszaszerzésével visszaszereztük cselekvési szabadságunkat is. Vitéz Bartha Károly honvédelmi miniszter már ugyanabban

az évben, december 7-én benyújtotta a honvédeimről szóló új törvényjavaslatát, melyet aztán némi módosításokkal és kiegészítésekkel mind a két ház hamarosan elfogadott, úgy hogy az 1939 március 11-én már hatályba is lépett mint a *honvédelemről szóló 1939-ik évi II. törvénycikk*. Ez a törvénycikk nagyot változtatott ifjúságunk nevelésének eddigi rendszerén, sőt a célkitűzésein is, mert ifjúságunk nevelése ezután, nem úgy, mint eddig, egy osztályokra tagolt, tehát széteső, erőtlenségek társadalomnak a szellemében történik, hanem egy új, egységes szerkezetű és egységes szellemű nemzeti társadalom kialakításának s ezzel a nemzet honvédelmi erejének a teljessége érdekében. Az új honvédelmi törvény rendelkezése tehát a nemzet életében korszerűsítő; szó szerint veszi a nagy Kölcsey intelmét: *A haza minden előtt!*

Az új törvény megállapítása szerint a *leventekötelezettség honvédelmi kötelezettség*, és pedig *személyes szolgálati kötelezettség* s mint ilyen, első a kötelezettségek sorrendjében és minden magyar állampolgár ifjúra vonatkozik. A multtal szemben tehát, a honvédelmi törvény alapján nemcsak az iskolán kívüli fiúk, hanem az iskolások is egyformán leventék.

A leventeképzés a magyar ifjúság nevelésének is egyik eszköze, s célja az ifjúságot a hagyományos magyar katonai erényekben való nevelés útján a haza védelmének magasabb feladataira testben és lélekben előkészíteni. A leventeszolgálat tehát *előkészület a katonai szolgálatra*.

A leventék nevelését és képzését a honvédelmi miniszter irányítja, a nevelés anyagát azonban a vallás-

és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve állapítja meg. A nevelés célja a leventéket a magán- és közéletre előkészíteni s ehhez a szükséges erkölcsi alapot nekik megadni s őket a nemzet társadalmába mint becsületes, művelt és használható fiatalembereket beállítani. A leventeképzés maga pedig, amint előbb már említettük is, elsősorban és főképpen katonai előképzés.

A leventekötelezettség annak az évnek szeptember hó első napjával kezdődik, melyben az ifjú a tizenkettedik életévét betölti és tart mindaddig, amíg a tényleges katonai szolgálatát meg nem kezdi, vagy a katonai szolgálatra való alkalmatlanságát véglegesen meg nem állapítják, de általában megszűnik annak az évnek a szeptember 30-ik napján, melyben az ifjú a 23-ik életévét betölti. Ezen az életkoron túl is leventekötelesek maradnak egészen a bevonulásukig azok az ifjak, akik a tényleges katonai szolgálat megkezdésére halasztást kaptak. A leventekiképzés alól mentesek a testileg vagy szellemileg alkalmatlanok és a katonai nevelő vagy kiképző intézetek növendékei. Nem részesülnek leventekiképzésben a bevett, vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek papjai, továbbá újoncévük alatt az országban letelepült szerzetesrendek tagjai.

A leventekötelesek nyilvántartása végett minden ifjút be kell jelenteni annak az évnek az augusztus 31-ik napjáig, amelyben tizenkettedik életévét betölti s ugyancsak be kell jelenteni a lakóhely esetleges megváltozását is. A bejelentést tizennyolc éven aluli leventéknél az atya, vagy gyám, vagy pedig a levente szállás- (munka-, szolgálat-) adója köteles megtenni. A tizennyolcadik életévüket betöltötték maguk kötelesek a bejelentési kötelezettségnek eleget tenni, de a törvényes képviselőjük kötelesek erre felügyelni. A közép- és középfokú iskolák, továbbá egyetemek és főiskolák leventeköteles tanulóit és hallgatóit az intézmény jelenti be az illetékes leventeparancsnokságnak.

A leventék kötelességei a törvény végrehajtási utasításában pontosan megvannak határozva. Ezek között első a hazafias, vallásos és erkölcsös magatartásra, továbbá a fegyelmettségre és bajtársiasságra vonatkozó kötelezettség. Közlelebről meghatározott kötelezettségek: a Himnusz s a rákövetkező Rákóczi-induló, Szózat, Magyar Hiszekegy elhangzásakor, a Szent Jób, Országzászló, hősi emlékmű, gyászkísérettel haladó katonakoporsó, honvédségi csapatzászló, a vitézek, hadirokkantak, tűzharcosok, leventék és cserkészek felavatott zászlai előtt tisztelni; a rendes leventekiképzésen, az összefüggő-kiképzésen és az összefüggő-gyakorlaton megjelenni; az előírt leventeprobák és a kiképzés anyagát elsajátítani; az orvosi és értelmességi vizsgálatokon megjelenni; a leventeintézmény vagyontárgyait megbecsülni és kíméletesen használni; tizennyolcadik életévének betöltése után minden lakóhelyváltozást az elhagyott és az új községben az előjárásnál (polgármesternél) bejelenteni, minden költözködő levente tartozik eltávozását leventeparancsnokának az utolsó foglalkozáson bejelenteni, az új lakóhelyen pedig a legközelebbi leventecsapat parancsnokánál azonnal jelentkezni. A levente, ha más egyesületben is tag kíván lenni, ezt a szándékát jelentenie kell parancsnokának.

A végrehajtási utasítás állapítja meg a leventék tisztelgési kötelezettségét is. E szerint a levente egyenruhában tisztelni tartozik a m. kir. honvédség, csendőrség és rendőrség tisztjeinek és tisztviselőinek, leventelőjáróinak és feljebbvalóinak, a vitézeknek és hadirokkantaknak, ha egyenruhában vannak, vagy jelvé-

nyüket láthatóan viselik, iskolai előjáróinak, végül egyenruhát viselő bajtársainak. Polgári ruhában a levente mindazokat köszönteni tartozik, akiket személyesen ismer. Ha leventesapkát, cserkészkalapot, vagy diáksapkát visel, szabályosan tiszteleg, ha kalap van a fején, a kalapját megemeli és érthetően *Szebb jövőt!* köszönt, illetőleg *Adjon Isten-nel* válaszol.

A tizennyolcévesnél fiatalabb leventék csak iskolai hatósági felügyelet alatt álló és vallásos egyesületek, továbbá cserkészcsapatok tagjai lehetnek. Más egyesületbe, vagy szervezetbe nem léphetnek be. Az illetékes parancsnok azonban megengedheti, hogy törekvő más hazafias sportegyesületben edzést folytathassanak és versenyezzenek.

A tizennyolc évesnél idősebb leventék más egyesületekbeni tagságát a végrehajtási utasítás nem korlátozza, de rájuk nézve is törvényes szabály, hogy csak olyan egyesületeknek lehetnek tagjai, melyeknek a működése nem áll ellentétben a levente kötelességeivel.

A levente törvényes képviselője, apja, gyámja, továbbá a munka-, szolgálat- vagy szállásadója gondoskodni köteles, hogy a levente a kötelezettségeinek eleget tegyen. A munka- vagy szolgálatadó a leventét kötelezettségének teljesítése miatt hátránnyal nem sujtathatja, a munkából vagy szolgálatból el nem bocsáthatja s köteles a leventének elegendő időt adni, hogy a foglalkozáson vagy gyakorlatokon résztvehessen, az összefüggő-gyakorlat vagy kiképzés idejére azonban nem köteles őt díjazni. A munka- vagy szolgálatadó a leventekötelezettség teljesítése miatt mulasztott munkaidőt nem pótolthatja éjjeli munkával, ha alkalmazottja egyébként csak nappali munkát végez és a leventeképzés miatt mulasztott munkaidő tartamára is köteles a munkabért kifizetni. Ez a rendelkezés az átmenetileg, egy hétnél nem hosszabb időre alkalmazott leventékre nem vonatkozik.

A leventék kiképzése a rendes heti foglalkozáson, vagy az összefüggő-kiképzésen és az összefüggő-gyakorlatokon történik három korcsoportban. Az I. korcsoportba tartoznak a 12—14 évesek, a leventeapródok, a II-ikba a 15—17 évesek, az ifjú leventék, s a III-ikba a 17 évesnél idősebbek, a leventelegények. Az első korcsoportban a súly a vallás-erkölcsi és hazafias nevelésen van, sok játékkal és kevés alaki fegyelmettséggel. A második korcsoportban a jellemnevelés van előtérben s emellett módszeres testnevelés, sport és alsófokú katonai előképzés. A harmadik korcsoport anyaga teljes katonai előképzés és nevelés. A leventéknek kiképzésük folyamán három próbát kell kiállaniuk. Legutolsó a honvéd leventepróba. A sikeres kiállásért járó próbajelvény a tényleges katonai szolgálat idején is viselhető. Az az újonc, aki a honvéd leventepróba követelményeinek megfelel, a honvédségnél különböző kedvezményekben részesül.

A rendes heti leventekiképzés évente legfeljebb tíz hónapon át és legfeljebb heti négy órában van megállapítva.

Összefüggő-kiképzésen azok a leventék tartoznak résztvenni, akik a rendes heti kiképzésből egy éven át az előírt idő egyharmadánál többet mulasztanak. Ilyenek pl., akiknek 4 kilométernél messzebbre kellene járniuk foglalkozásra, vagy pedig különleges foglalkozásuk miatt — pl. hajósok, vándorkereskedők, stb. — nem jelenhetnek meg rendszeresen a foglalkozásokon. Az összefüggő-kiképzés évente két hétig tart.

(Folytatjuk.)

Portyázás.

Azt írja egy bajtársunk, hogy nyugállományú törzsőrmester, földje és családja nincs, voltaképpen tétlenkedik, arra kéri tehát a honvédelmi miniszter urat, vonultassa be és küldje ki a harctérre, ahol egyébként négy öccse verekszik.

Ő lenne tehát a családból az ötödik, pedig még közel sem áll teljes fegyverben az ország. Annál derekabb ez a család a négy harcos-fióval, meg az ötödikkal, aki nyugállományú csendőrmivoltában tulajdonképpen eleget tett már annak, amit tőle az ország fegyveres szolgálatban követelhetett. Senki nem sietteti a bevonulását, még kevésbé azt, hogy harcolni menjen. Senki nem mondhatná róla, hogy ki akar bújni kockázatok elől, ha szó nélkül otthon maradna, hiszen nem ok nélkül kellett nyugállományba mennie. Ha tehát mégis harcolni akar, akkor az ősi magyar vér szólalt meg benne és ebben nem ő az egyedüli. A sok közül egy másik bajtársunk például ezt írja:

— ...édesapám és bátyáim a világháborúban mind harcoltak, én pedig nem lehettem ott sem a Felvidék, sem Kárpátalja, sem Délvidék visszaszerzésénél s ma is itt állok tétlenül és várom behívásomat. Nem az itteni munkámtól akarok megszabadulni, hanem az elődök útjára akarok lépni. Harcolni akarok azok ellen, akik a keresztet le akarják dönteni és védeni akarom azt a földet, amit Isten adott a magyarnak...

Elég ennyi a levélből. Ez is megmutatja, hogy a mai magyar nem hitványabb az ősről.

Érdemes kicsit eltűnődni azon is, hogy a nyugállományú törzsőrmester bajtársunk levelében benne áll: nincs földje és nincs családja. Elsősorban földje, nem véletlen, hogy azt hozta előre. A magyar embernek a föld mindene. Ha az nincs, hát azért akkor is csak ember valahogy az ember, de akinek szántani-aratnivalója nincs, mit keres itthon, mikor a határokon túl ágyúk dörögnek? Mi más ez, mint egyenes folytatása az ősi életfelfogásnak: kinek a kard, kinek az eke a kezében? Nem lehet, hogy egyik sem, mert az tétlenkedés.

Évszázadok telnek rendre, de mi csak látszólag változunk a századokban. Lényegben nem.

Európaszerte dolgozik a pénz és az izgatás. Az angolok nem csapatokat, hanem pénzt és propagandát küldenek a tűzbe. Fel akarják lázítani azokat az országokat, amelyek a páriszkörnyéki békeszerződésekben vagyont és hatalmat kaptak, ami aztán a szerződésekkel együtt úgy lobbant lángra, mint a száraz kukoricakóró. Az angolok nem a maguk vérével, hanem Európa felborításával szeretnék háborút nyerni. Azt akarják, hogy minél több akasztás, rombolás, könny és vér, pusztulás és kaosz borítsa el Európát, akkor majd ők kihasználják valamelyik kényelmes kikötőben és rendet csinálnak a maguk képére és hasonlatosságára.

Nem éppen erkölcsös hadviselés ez. A háború magában is véres, rettentő megpróbáltatás, hát ha még egész földrész lakosságának, asszonyoknak és gyermekeknek akár patkánymérget is könnyű szívvel beadnának, csak forduljon fel ez a földrész, hát akkor ennek mi a neve? Negyvenegyháymillió angol világuralmáért, az ő megszokott reggeli sültszalonnájukért százmilliók vesszenek éhen és évezredek kulturák semmisüljenek meg?

Mintha undorodnék az ember ettől a harcmodortól. Tessék kiállni! Van még annyi hajó, amivel át lehet vinni a csapatokat a német tengerpartra s akkor aztán gyerünk csülökre! Ennek még mi is tárgyilagos katonaelismeréssel adóznánk, mert a katona minden egyenruhában tiszteletreméltó, — amíg katona. De a szigeten ülni, onnan a világ minden sarkából összeharácsozott aranyat belopni hozzánk és a rádió veszélytelen fedezékéből izgatni, heccelni, uszítani, kótyagos embereket német puskacső elé zavarni, ez ugyebár a világ minden harcászati szabályzatában ismeretlen fogalom. A mienkből legalább is hiányzik. Még az erkölcsi szabályokból is.

Sebesültszállító vonat érkezett a déli pályaudvarra. Sokan nézték az érkezést, a sebesültszállító kocsik jövés-menését. Úgy nézték az emberek, mintha nem is lenne igaz.

Majdnem úgy is van. Szemben a pályaudvarral mozi és sokan nézegették az órát, megérkezik-e a vonat addig, amíg a legközelebbi előadás kezdődik. A vonat megérkezett, de akik a mozira vártak, csak a füstjét látták a vonatként, azután rohantak be a fenntartott helyre, mert megkezdődött a Csincsi néni szekszepilje című humoros tragédia előadása, meg Big Bill, a hős.

Igazuk van a mozisoknak. Azoknak, akiket a vonat hozott, az a dolguk, hogy harcoljanak és megsebesüljenek, egy rendes pesti polgártól pedig, akinek az a dolga, hogy délután hatig hivatalban, üzletben legyen, senki sem kívánhatja, hogy sebesült-látványosságért a Csincsi nénit elszalassza, amit a borbélynál úgy dícsértek.

Messze van a Dnyeper, sokaknak túl messze. Anynyira, hogy a térképen is alig találják. Mi van ott? Háború? Ja igen. Persze, múlt héten esett el a Kovács irodaigazgató fia. Gépkocsizó hadapród volt, algebrából éppen átszűszott az érettségén, különben rendes fiú volt. Kár érte, de nosza: kezdik a Csincsi nénit, roham a moziba! Aki a helyemre találna ülni, lángszóróval füstölöm ki!

Azt mondják, hogy a katolikus nagygyűlés még soha sem volt olyan népes, mint most. Mintha szorosabban és népesebben gyűlnének az emberek a kereszt köré. Mintha megéreznék, hogy irtózatosszerű veszedelem fenyegette a keresztet és vele mindazt, ami a ma emberét emberré teszi.

Keresztes hadjárat a harctéren és keresztes hadjárat itthon. Odakint az ellenség megsemmisítésére, itthon a felébredésért. Haza, család, templom: mi marad, ha ez a három elvész? Világpolgár legyek? A Tisza éppen csak annyit jelent nekem, mint az Ural? A fiaim telepen nőjjenek, mint a házinyul? S ha valami fáj odabent, amire senki sem adhat választ, amikor baj fenye-

A Kormányzó Úr Ö Főméltósága Szekeres Lajos, a kassai VIII. kerület állományába tartozó alhadnagynak — nyugállományba helyezése alkalmából — a közbiztonsági szolgálat terén teljesített igen eredményes szolgálataiért a Magyar ezüst érdemérmét adományozta.

get, akkor az Isten helyett a kerületi biztos segít rajtam? A lélek orvosságát is gyárban csinálnák és patikában mérnék?

Nem lehet. Egyszer egy kisfiú felnyársalta a torát és gyötrelmében rimánkodott anyjának, hozzon a patikából öt krajcárért lélekzetet. Nem drága orvosságot, hanem csak egyszerű levegőt, amiből annyi tengeri van mindenütt, hát csak öt krajcárért adjon belőle a patikus. Szegény anyja, csak nézte, hogy öt krajcárnyi lélekzet hányszor meg kell egy gyermeknek hálnia. Miért nevezzük a beszívott levegőt lélekzetnek? Az nem levegő? Hogyan lesz lélek belőle s ha levegő lenne, miért nem ad belőle a patikus?

Csak a kereszt tud ezekre a kérdésekre felelni s a keresztet most fegyveresek és patkányok támadják. A fegyvereseket sikerült elűzni s már messze-földön futnak, de a patkányok itt izgatnak és drágítanak a házunk tövében. Ők nem mentek el a katolikus nagy-gyűlésre, ők másutt szoktak találkozni.

*

Művezetőt és tisztviselőt keresnek laphirdetésekből vállalatok. Vármegyék és városok panaszkodnak, hogy nincs utánpótlásuk a közigazgatási állásokra. A lapokban sűrűn látni ilyesmit és még mondja valaki, hogy az apróhirdetés unalmas rovat.

Dehogy unalmas, ez így a legszebb rovat. Határozottan érdekesebb a detektív-regényfolytatásnál, mert a változó hirdetés-rovat is folytatása a magyarság regényének, aminek túlkeserű fejezeteit éltük mi néhány évtizedig. Nemrég ahhoz is protekcióért szaladgáltak az emberek, ha valaki írónak akart lenni, most már ez nem csábítja a fiatalságot. Többet akar és többet is várhat. Úgy nézzük ezeket a hirdetéseket, mint nehéz tél után az első kikeleti hóvirágot. Hiába sunyít még egy-egy hófosztlány az árokparton s hiába lódul neki néha a zimankó, most már jön az ibolya, gyöngyvirág, a tavasz a melegével, a nyár a gazdag termésével. S akkor csendes pipaszónál visszanezünk a küzdelmekre, fejedelmi szórakozás lesz. Eredmény, amit a történelem tevékenységi naplójába fognak beírni és fognak olvasni késő-késő unokák is. Érdemes érte küzdeni.

KATONAI ISMERETEK.

Utász rohamjárőrök elfoglalnak egy kiserődöt.

Meltzer örgy. „Pioniere stürmen einen polnischen Bunker“ című cikke nyomán.

Egy német hadosztály 1939 szeptember 9-én reggel Visna-nál kierošszolta a Narew-en való átkelést. A beosztott 49. utász zászlóalj áthajózta a rohamozó első gyaloglépcsőket a folyón, majd Wisna-tól északkeletre, nem messze a Bobr, torkolatától hadihídat vert. A gyalogság és nehéz fegyverek gyors ütemben partot váltottak, hogy a megvert ellenség sarkában maradva az elért sikert kiaknázzák. A délután folyamán az előnyomuló gyalogság a Narew-től keletre lengyel erőd-vonalba ütközött. A támadás itt megakadt.

Az utász zászlóalj parancsot kapott, hogy az erőd-vonalon való áttöréshez a támadó ezrednek két rohamjárőrt rendeljen alá.

Egy zászlós parancsnoksága alatt két, egyenkint öt főből álló rohamjárőr megy előre gépkocsin az ezredparancsnok harcálláspontjára. Itt a következő helyzet tárul elébük: a gyalogezred I. zászlóaljával az úttól északra, III. zászlóaljával az úttól délre támad. Eleinte a bokrokkal fedett terepen gyorsan tért nyertek, később azonban nyílt rétre érkeztek, ahol a lengyel erődök tüze földre kényszerítette őket. Különösen hatásosan tüzelt az úttól délre mintegy 400 méterre levő erőd. Az ezred a két támadó zászlóalrhoz egy-egy rohamjárőrt oszt be. Feladatuk az említett erőd elfoglalása. Mindkét járőr parancsnoka altiszt.

A zászlós az északon támadó I. zászlóalrhoz beosztott rohamjárőrrel megy előre. Minél jobban megközelelti ez a járőr a támadó zászlóalj első vonalát, annál hevesebbé válik a lengyel elhárítótűz. Végül már csak egészen rövid szökelekkel tudnak előrehaladni.

Hovatovább a tűz már annyira fokozódik, hogy a járőrparancsnok látja, miszerint az erődöt előlről nem képes megközelíteni. Ezért kitér észak felé, hogy Kurpiki falucska házai által fedve oldalt-hátulról férkőzzön a közelébe.

Itt azonban újabb akadályba ütköznek: a faluban lengyel katonaság van és hevesen tüzelni kezd a járőrre. Miután ahhoz gyengék, hogy a lengyeleket elűzzék, világító pisztollyal felgyújtják a szalmatetős házakból épült falut és az ellenséget a szó szoros értelmében kifüstölik. A falu romjaihoz süllyedve, oldalt-hátulról közelíti meg a járőr az erődöt, mely jól célzott tűz alatt tartja őket.

Ekkor német harckocsik érkeznek be és az erődök lövéseire irányított tűzzel lefogják a géppuskákat. Támogetásukkal most már gyorsan előreküldi magát a járőr. A beosztott altiszt ügyesen a bejárat ajtóhoz férkőzik és ott egy összpontosított töltetet* robbant. A robbanástól az erőd páncélajtaja felpattan, de a megszálló legénység a bejárat nyílást védő lörésen át tüzelve, továbbra is makacsul ellenáll, a többi géppuska pedig heves tűzzel árasztják el a támadókat.

Valamivel a bejárat ellen indított támadás után sikerül az egyik beosztott utásznak összpontosított töltetet robbantani a jobboldali géppuskás lörésnél. A géppuska elhallgat ugyan, de a járőr még most sem tud az erődbe behatolni, mert a sértetlen páncél-

* Robbanószelencéből készített köteg.

Átkelés a Beresinán.

kupolából egy másik géppuska veszi tűz alá. Ezt előbb el kell hallgattatni. Az az utász, aki az előbb a lőrést robbantotta, most összpontosított töltettel kezében felugrik az egyik harckocsira és meglapul a torony mögött. A harckocsi hátulról igyekszik az erőd földhányásának rézsűjére felkapaszkodni. A zászlós kézigranáttal biztosítja a harckocsi előretörését, míg a járőr többi tagja a lőrészekre tüzel.

Amikor a harckocsi feljut a rézsűre, a támadó német zászlóaljnak tüzébe kerül: valószínű, hogy lengyel harckocsinak nézték. Kétoldalról rázúduló tűz miatt kénytelen a harckocsi visszafordulni. E vállalkozás közben a zászlós könnyű sebet kap, de a járőrnél marad.

Ekkor érkezik be a másik rohamjárőr, mely a III. zászlóaljjal nyomult előre és délről küzdötte magát az erődig. Előnyomulásának utolsó szakaszát harckocsik támogatásával ez is aránylag gyorsan tette meg. A parancsnok és az egyik utász szintén harckocsira kapaszkodva törnek az erőd páncélkupolájához. Ők szerencsésebbek, mert nem kerülnek saját tűzbe és sikerül összpontosított töltetekkel két géppuskát elpusztítaniuk.

A védőőrségnek nincs már használható fegyvere, de még mindig nem adja meg magát. Végül is a támadók egy kézigranátot dobnak be a lőrésen, ez aztán megtöri ellenállásukat. Két tiszt és huszonöt fő legénység kerül fogságba, az erődben pedig két halottat találunk.

Az erőd elfoglalásával az ellenséges ellenállás az egész vonalon összeomlik és szabaddá válik az út a lengyel főerő oldala és háta felé.

*

A leírásban szereplő erőd a közepes erődíjpusba tartozott. Erre következtethetünk nagyszámú megszálló erejéből, páncélkupolájából és abból, hogy a leírás szerint legalább három géppuskája volt.

A támadó utász rohamjárőrök jelen esetben gyalogság nélkül törnek előre az erődig és csak az utolsó pár száz méteren segítik őket a harckocsik. Igen érdekes a harckocsik együttműködése az utászokkal. A példát tanulmányozva, önkénytelenül felmerül a kérdés, hogy nem volna-e célszerű a rohamjárőrt már eredetileg páncéllal védett járművön az erődig szállítani?

Azt is látjuk, hogy az ilyen betonerőd a közel-támadással szemben alig tud védekezni. Az erődöt a rohamjárőrök ellen az erődön kívül elhelyezett tűzfegyvereknek, mozgékony gyalogegeknek — esetleg harckocsiknak kell biztosítaniuk. A biztosító tűzfegyvereket úgy kell felállítani, hogy az erőd holttereit pásztázzák, a gyalogegek és harckocsik pedig az erődre zúduló tűzérségi és nehéz gyalogsági tűz szórásán kívül úgy legyenek elhelyezve, hogy ellenlökésükkel (melyet az említett tűzfegyverek támogatnak) a rohamjárőrök kísérletét csirájában elfojthassák.

Ebből azonban az is következik, hogy a támadónak ezekkel számolnia kell és ilyen esetben célszerű lesz,

ha az első támadó egységek (rohamjárőrök, harcokcsik) az erődök vonalán túlhaladva, előbb leküzdik a biztosító tüzegységeket és tartalékokat és csak ezután indul meg a rohamjárőrök támadása magára az erődre.

De a leírt harcselekmény arra is int, hogy hidegvér és makacs kitartás elengedhetetlenek az eredményhez. Az első kudarc nem szabad, hogy elcsüggyessen, az ellenség nem várt ellenrendszabályai nem szabad, hogy megleljenek. — Józan megfontolás, erős akarat és elszántság még a legnehezebb helyzetben is átsegít.

Odessza...

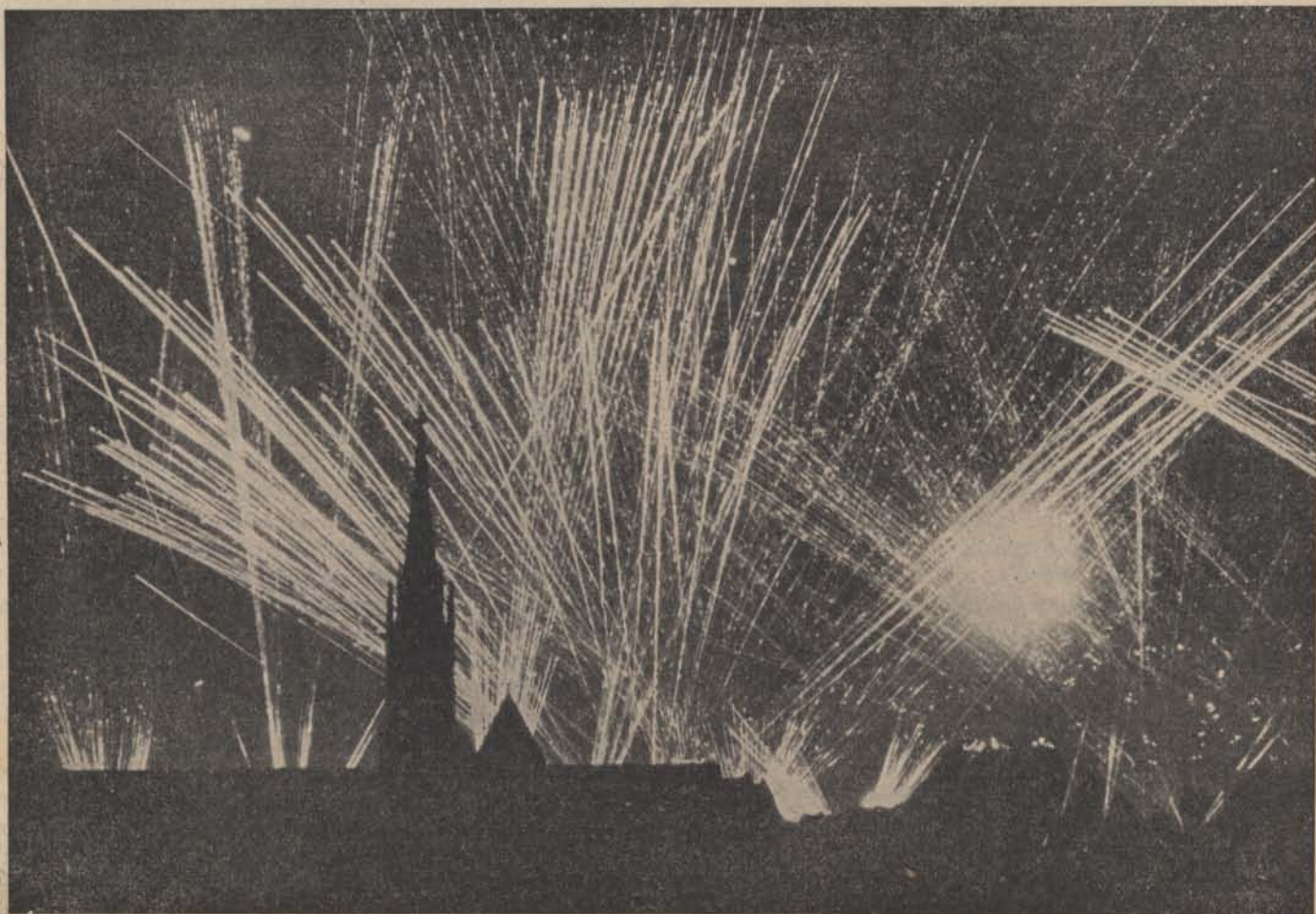
*Írta: KÜRTI GERGELY tiszthelyettes felesége,
született: SZCIPÁNO MARIANNA.*

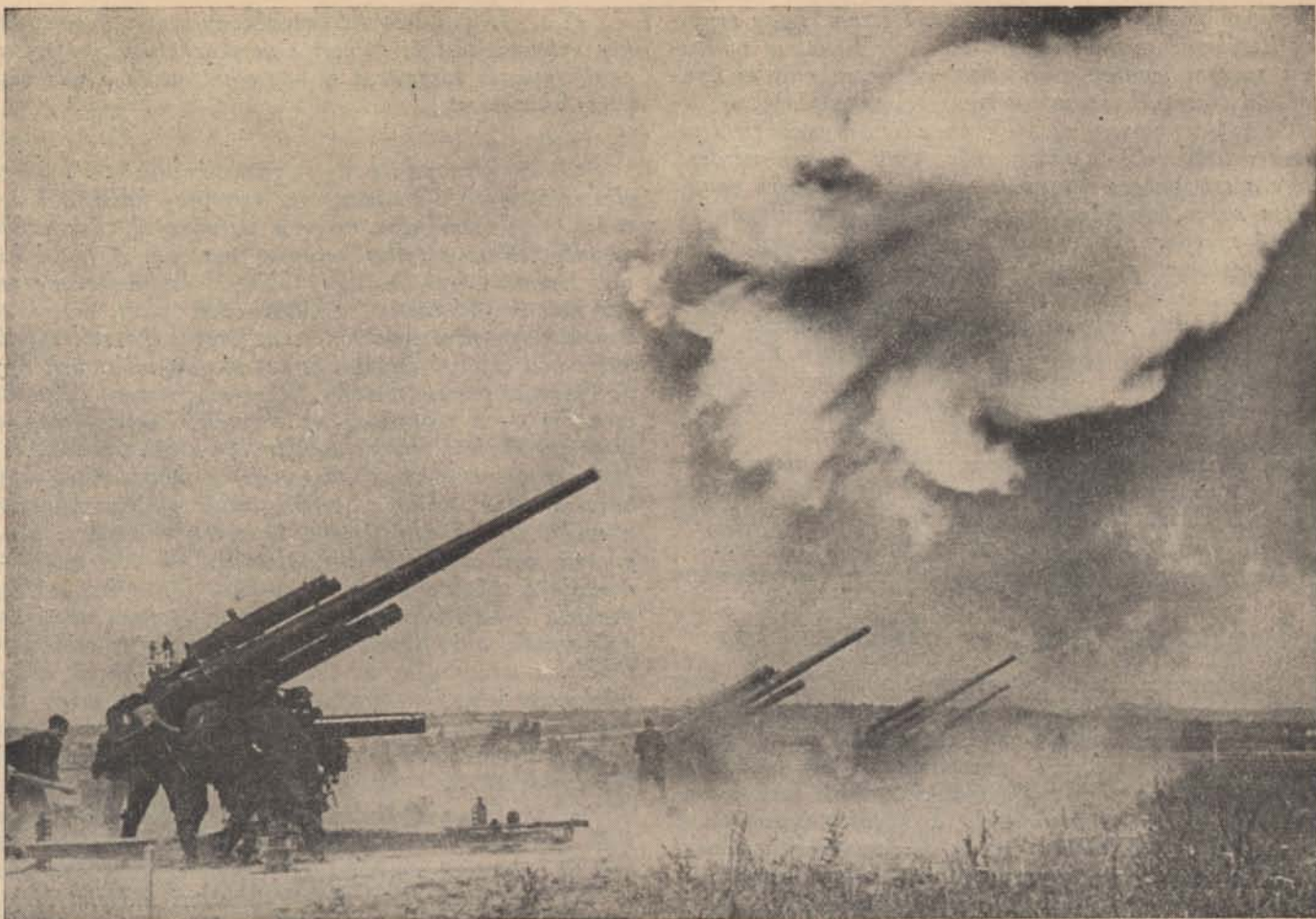
Gyermekéveim boldog városa... Mily sokszor gondoltam vissza két évtized óta az ott eltöltött gondtalan, majd később vérzivataros napokra. Ma is szemeim előtt lebeg az utcákon végigszáguldó vérszomjas csöcselék, kiket habzó szájjal legvadabb gyilkosságra tüzeltek az addig egyenruhában alig látható, kézigránatokkal körül-tűzdelt, alvilági alakok. Ezek voltak azok, akik úgy abban az időben, mint ma is, teljesen idegenek az istenfélő jámbor orosz nép nemzeti érdekeitől, lelki világától. Akik az orosz nép legjobbjainak legyilkolásából, templomaink megszenteltségének elpusztításából látták hivatásuk teljesítését és munkásaink keserves verejtékéből nehéz aranyakat szűrtek le, szennyes anyagi érdekeik még szennyesebb előmozdítására. Amíg bennünket kitiltottak templomainkból és amíg lelkünkben a vallásosság legkisebb szikráit is kioltani igyekeztek, addig ők szomba-

tonként háborítatlanul végezheték jellegzetes és kép-mutató ájtatosságukat.

Visszagondolásaimat mindannyiszor könny kíséri. A későbbi keserű, hazátlan, emigráns sors, — mely 9 éves koromra már nekem is kijutott, — másrészt az úgyszólván szemeim előtt legyilkolt honfitársaim és ezek hozzátartozói iránt érzett részvétem elég ok arra, hogy könnybe borítsa ma is szemeimet. És mindannyiszor vissza kell gondolnom ilyenkor az ottmaradt hozzátartozóimra is, akikről azóta sem tudok semmit. Emigráltak-e, vagy őket is kegyetlen halálra ítélte a fenevadak vérszomja? ... Ki tudja? ... Hogy ezeket még ilyen áron sem sikerült Jüda göndörhajú fiainak bolsevizálni, erről a régi orosz családok, így a mienk is, a Szcipánó és Jurcsenkó név kezkeskedik.

Most, amikor naponta olvasom az Odessza körül lezajló eseményeket, gyakran kell visszagondolnom arra az időre, amikor először hallottam jellegzetes tornyú templomaiban az első „Hoszpodipa Milu”-t. Az értem remegő és szigorú vallásosságban élő szüleim különösen gondoskodtak róla, hogy az istenfélelem idejekorán meghitt otthonra találjon gyermeki szívemben. Talán ez volt a bűnünk, mely miatt el kellett hagynunk az ősi otthont. Nem volt enyhítő körülmény az sem, hogy a nagy világégés idején az orosz haza becsületmezején kozáktiszthez híven hősihalált halt az apám. De nem vették ezt tekintetbe akkor sem, amikor a csöcselék vérszomja elől menekültünk, mert az eldurvult lelke vörös-örök még a rajtunkvalót is lehúzták rólunk. Teljesen kifosztva, csupán pusztá életünknek kegyelmeztek, engedtek bennünket az emigránsok bizonytalan útjára.

Légvédelmi ágyús üteg tűzharcban.

Ma már csak egy pár fülbevalót tudok emlékként felmutatni, amit kétségbeejtő helyzetünkben a határon az anyám csempészett át szájában, hogy ezt részemre megmenthesse.

Koldusmódra érkezünk meg Berlinbe, ahol heteken át betegen fekiüdünk a kimerültségtől és a hosszú tengeri úttól. Innen később azzal a szándékkal indulunk tovább, hogy Jugoszláviában telepsziünk meg. Útközben azonban Magyarország és nemeslelkű népe anyyira rabul ejtett bennünket, hogy útunkat félbeszakítottuk és Debrecenben próbáltunk berendezkedni az új életre. Ez az ország a vörös uralmat akkor már átvészelte ugyan, de a trianoni szégyenbéke következtében megcsönkítva, ezer sebből vérzett. És mégsem tiltakozott a kiüldözött oroszok, „jövevények” letelepedése ellen senki. Mindenfelől részvéttel voltak irányunkban. Ahol lehetett és akiknek módjában állott, igyekeztek velünk feledtetni az emigránsok kenyerének keserű ízét.

Lassan megbarátkoztunk az új környezetünkkel. Mi, gyerekek, magyar iskolába kerültünk, ahol magyar tanítóink talán még féltőbb gonddal vigyáztak reánk, mint a magyar iskolatársainkra. Tökéletesen elsajátítottuk nemcsak a magyar nyelvet, hanem a magyar gondolkodást és a törhetetlen hazaszeretetet is. A későbbiek folyamán anyám — hogy bennünket, gyermekeinket felnevelhessen — férjhez ment. Magyar ember lett a férje, a mi nevelő apánk. Fivéremnek magyar leányt rendelt a sors feleségül, nekem pedig Isten szent akaratából magyar csendőr lett a férjem. Így lassan-lassan a magyar nemzeti közösség vált a mi szívügyünké is, de nem feledkeztünk meg közben az orosz hazáról sem.

Oroszország bolsevizálása ugyanúgy fájt, mint második hazánk csonkasága. A végzet két hazát adott nekünk is, mint a költő a gólyáinak. Minél távolabb kerültünk az egyiketől, annál inkább rabjává lettünk a másiknak.

Szegény anyám! Csak legalább a mi Odesszánk, a Te gyönyörű szülőfölded felszabadulását érhetted volna még meg. Az Úr nem így rendelte...! Nyugtasson békében az a tudat, hogy gyermekeid már nem hazátlanok. A dicsőséges magyar nép nemcsak második hazát és kenyeret adott nekünk, hanem hős honvéd fiai szabaddá teszik az ősi földünket is, melyből talán rövidesen sikerülni fog egy maréknyi földet örök nyugvóhelyed fölé megszerezni.

Odessza...! Húsz éven keresztül kísértettél álmaimban. Húsz éven keresztül imádkoztam sorsod jobbrafordulásáért, ami végre most a beteljesülés előtt áll. Szemeim előtt lebegnek európai stílusban épült palotáid, amelyen még abban az időben vörös rongy helyett az orosz nemzeti lobogót lengette a Fekete-tenger felől lengedező szellő. Talán már nem is juthatok abba a szerencsés helyzetbe, hogy még egyszer viszontláthassalak. Becsületbeli kötelességem, hogy a magyar férjem mellett az érted hozott magyar véráldozatokért hálából magyar honvédet neveljek ennek a sokat szenvedett második hazámnak, Magyarországnak. Itt találtam meg a te elvesztésed után az új hazát, az emigránsok keserves hánytt-vetett sorsa helyett a boldog családi fészket és a meleg tűzhelyet. Megmaradok jó orosznak, hiszen különben jó magyar sem lehetnék, de orosz népem ne ródd fel bűnömül, ha életem hátralévő napjait ennek a hazának szentelem, amelyik szorongatott hely-

zetemben nekem otthont nyújtott. Hiszem, hogy egyetlen itt élő orosz honfitársam sem lesz hálátlan a lovagias magyar nemzet iránt, ahol háborítatlanul és nyugodtan szöhattük orosz hazánk felszabadulásában vetett szent reményeinket. Ebben a reményünkben Istennünk velünk volt és most már csak napok kérdése, hogy a szövetséges hatalmak győzelmes fegyvere valóra váltsa a két évtizeden keresztül szövögetett álmainkat.

A magyar honvédeket, csendőröket kísérje nehéz küzdelmeikben minden hadiszerecsénye és minden orosz emigráns örök hálája. Adja a minden magyarok és oroszok Istene, hogy minél kevesebb véráldozat árán érjék el kitűzött céljaikat. Mily boldog lennék, ha valaki közülük Odesszába vetődne és onnan egy maréknyi földet küldene a Csendőrségi Lapok szerkesztőségéhez, hogy megboldogult anyám álmát nyugodtabbá, boldogabbá, békésebbé tehessem. Ismerem a magyar katonát, a magyar csendőr lovagiasságát és bízva remélem, hogy a vérükkel áztatott földet valamilyen módon eljuttatják hozzám, én majd elviszem anyám sírjára...

Próbacsendőr — járőrvezető.

Néhány legfiatalabb bajtársunkat szólaltatjuk meg az alábbi sorokban, azokat, akik az utolsó két év szolgálati és létszámviszonyainak kényszerítő körülményei között, járőrvezetőkként működtek. Nem szükséges részletezni senki előtt, hogy melyek voltak ezek a körülmények és hogy ugyanezek a körülmények voltak okai a rendes kiképzési menet és ütem mellőzésének. Nyilvánvaló az is, hogy a rendkívül széles ismereteket kívánó csendőri szolgálatban csak kivételes átmenet lehetett az az állapot, amikor iskolai előképzés nélkül levő emberek végezték a szolgálatot.

A szeptember 1-i Csendőrségi Lapok „Versenyfeladatok” rovatában kérdeztük meg próbacsendőr bajtársainkat arra nézve: milyen tapasztalatokat szereztek mint járőrvezetők, hol érezték leginkább az iskola hiányát? A beküldött dolgozatokat mai számunkban elbíráljuk, azok legérdekesebbjeit itt adjuk. Mi azokból azt látjuk, hogy a magyar ember józansága, talpraesettsége, ösztönös katonai érzéke, ügyessége nyilatkozik meg leginkább az iskolai előképzés hiányának a helyettesítésére s ezek segítették át fiatal bajtársainkat a nehézségeken. Örvedetes, hogy nagyobb hátrányok nem keletkeztek az elméleti tudás és a gyakorlati tapasztalatok hiánya miatt.

C. S. J. próbacsendőr azt írja: ... Búszke voltam, senkivel sem cseréltem volna, mikor a tiszt-helyettes úr közölte velem, hogy mint járőrvezető indulok... de amikor elindultam, egy kicsit mégis visszariadtam, mert eszembe jutott, hogy hátha valami komoly eset lesz és én nekem még iskolám sincs... A szomszéd községben egyik b. egyénem fogadott azzal a hírrel, hogy egy padláson katonai karabély van. Telefonon jelentettem őrsparancsnokomnak, aki így adott utasítást a helyes eljárásra. Mikor a házkutatást megkezdtem, láttam, hogy egyéb kincstári tárgyak is vannak a padláson. Elhatároztam, hogy az egész házat átkutatom. Sikerral, mert kerékpárokat, fegyvert, ruhaneműket találtunk, gyanúsított katonai szolgálatot teljesítő egyén volt. Bűnjeljegyzéket készítettem... bevonulás után őrsparancsnokom segítségével elkészítettük a feljelentést.

(Cs. J. bajtársunk öntevékeny ember: telefonon kér útbaigazítást és mikor a megkezdett házkutatásnál egyéb gyanús tárgyakat is lát, elhatározza a ház részletes átkutatását.)

*

G. B. csendőr így gondolkodik: ... Sürgős elintéztetést igénylő panaszt tesz egy öreg bácsi, aki nem tudja vagy nem nézi, hogy a járőrvezető csak próbacsendőr, előtte a tollas kalap a fontos... A fiatal bajtárs ilyenkor érzi az iskola hiányát és ha hanyag ember volt a járőrtársi szolgálati ideje alatt, érzi kárát annak, hogy nem érdeklődött az öreg bajtárstól affelől, miért kell ezt így csinálni és azt megint miért kell úgy? És ha nincs panasz, bizony eléggé megizzasztja a próbacsendőrt — a szolgálati lap vezetése. Furcsa dolog, de így van. Ha a járőrtárs csak kullog a társa mellett és a járőrvezető sem veszi magának a kötelességét, hogy oktassa társát, akkor a próbacsendőr járőrvezető izzad a szolgálati lap kitöltésénél. Gyakran előkerül a törőgummi, ami aztán szabálytalanság. — Ne szólj! — mondja a másinak s ez újabb bűn. Jön a les, a kikérdezések, a helyszín biztosítása, nem is olyan nagy dolgok annak, aki figyelt eddig is, az meg is csinálja, a többi, a nyomozást, az őrsparancsnokra bízva, akinek telefonon jelentést tesz. Ez még jobb is, ha így tesz, mert van olyan is, aki neki megy a nyomozásnak, gondolván: semmi az. Elronthatja az ügyet úgy, hogy soha ki nem derül...

(Úgy van. A járőrvezetőnek tökéletesen ismernie kell az eljárási szabályokat és kötelességeit, ismernie kell a büntetőtörvényeket és rendeleteket, a nyomozás terén olyan fokú elméleti és gyakorlati tudással bírjon, hogy... mondja az utasítás. De azt is mondja: ... a járőrvezető kötelessége, hogy járőrtársát minden szolgálat során a szolgálatteljesítésre oktassa. Seholsem mondja az utasítás, hogy a járőrtárs köteles érdeklődni, nem mondja, mert ez természetes. Sohasem lesz az jó csendőr, aki csak megy a járőrvezetője mellett és alig várja, hogy — a nagypihenőre vagy a laktanyába érjenek...)

*

K. F. csendőr visszaemlékszik az esetre, amikor mint karhatalmi próbacsendőr bevonult nyomozó szolgálatból és az őrsparancsnok arcáról „nem valami nagy meglepődés nyomait olvasta le”.

Így ír: ... Amikor az őrsparancsnok tudunkra adta, hogy szolgálatba megyünk és én leszek a járőrvezető, örömben nem tudtam hová lenni. Alig vártam az indulás idejét. Még táská élelmet is elfelejtettem tenni a nagy izgalomban. Eligazításkor őrsparancsnokom meghagyta, hogy nyomozásba csak akkor kezdjünk, ha olyan sürgős, hogy halasztást nem tűr. Ebben az esetben tegyünk jelentést. Az eligazítás megtörténte után boldogan léptem ki a laktanya kapuján. Örömmel és büszkén mentem a jobb oldalra...

... egy szétszórt községbe érkeztünk. Alig tértünk be a bíró lakására (községháza nem volt), egy asszony jajveszékelve berohan és sírva panaszkodik, hogy a férje megverte. Kért bennünket, tegyünk valamit, mert már nem bírja. Gondoltam, na ennek is éppen most kellett jönnie. Járőrtársammal megállapítottuk, hogy ez bizony elég súlyos bűncselekmény, mégis úgy határoztunk, hogy nem jelentjük előzetesen az őrsparancsnoknak, megpróbáljuk nélküle elintézni. Gondoltuk, kicsoda dicsőség lesz számunkra, ha sikerül.

A kisbíró elküldtük, az asszony férjéért, aki azonban azt üzenté, hogy nem jön a bíró lakására, mert neki a feleségéhez joga van, s akkor veri meg, amikor neki tetszik, ha arra okot ad. Úgy láttuk, hogy a mi emberünknek nem volt joga megtagadni a megjelenést, hiszen már a polgári életben úgy tudjuk, hogy a csendőr rendelkezéseinek mindenki köteles eleget tenni. Nem volt más hátra, lakására mentünk, a bíróval együtt. Ott, hogy fellépésünknek nagyobb nyomatékot adjunk, puszkánkat kész helyzetbe vettük és ellenmondást nem tűrő hangon felszólítottuk, hogy menjen előtünk a bíró lakására. Ennek meg is lett a fogamatja. A férfi tagadta, az asszony állította a cselekmény elkövetését. De közben békés szándékot látván mindkettejük magatartásában, elengedtük őket. Orvosi bizonyítványra, tanukra, magánindítványra nem gondoltunk, arra pedig egyáltalán nem, hogy ebbe a családi ügybe nem avatkozhatunk be.

Tovább portyáztunk, azzal a jóleső érzéssel, hogy az ügyet jól elintéztük.

Egy másik községben egy polgári egyén azt panaszkolta, hogy előző este a kocsmában zsebéből cigányzenész pénzt lopott ki, s mikor ő visszakövetelte, a zenész őt megverte.

Rövid megbeszélés után, járőrtársammal arra határoztuk el magunkat, hogy az eset nyomozását lebonyolítjuk, mert megítélésünk szerint nem súlyos a cselekmény, valószínű egyszerű korcsmai csetepatéről van szó. Az állítólagos gyanúsítottat, tanukat, stb. a község házához hívtuk. Ott kikérdeztük őket, miközben gyanúsítottat megmozdítottuk és a nála talált összes pénzt — kb. 12 pengőt — bünyeként őrizetbe vettük. Ő tiltakozott ugyan pénzének őrizetbe vétele ellen, mondván, hogy azt sértett zenélési díj fejében adta neki. Mi azonban úgy okoskodtunk, hogy végeredményben mégis csak bűncselekménnyel áll összefüggésben a pénz, ezért azt őrizetbe vettük. A pénzről nyugtát adtunk gyanúsítottunknak.

Ezután már bevonulóban hazafelé tartottunk s meglegedetten mondogattuk egymásnak, hogy két ügyet is sikerült elintéznünk, őrsparancsnokunk bizonyára meg lesz elégedve az eredménnyel.

Már csak néhány tereptárgy volt vissza, amikor a szolgálati lapnak egyik tereptárgynál történt rendezése során nagy hibát észleltem. Ugyanis még túl sok idő volt, ami feleslegként mutatkozott és nem tudtam vele a szolgálati lapon elszámolni. Rájöttem, hogy nagyon fukarkodtam a szolgálati lapon az idővel, vagyis rosszul vezettem a szolgálati lapot, azért maradt meg ilyen sok, felesleges idő. Mit volt más tennem, kitöröltem az összes beírt adatokat és egy pipírlapon előbb elosztottam az időt s úgy írtam be újból a szolgálati lap egyes rovataiba a kiszámított és általam helyesnek vélt időt. Végre sikerült elszámolni és nem maradt felesleges idő. Gondoltam, hogy őrsparancsnokom a sok radirozásért nem fog megdicsérni, de igyekeztem megnyugtani magam, hogy a két szép eredmény majd ellensúlyozza haragját.

Az őrsállomás leportyázása után, váltakozó érzések közepette bevonultunk a lakanyába. A legnagyobb meglepetésünkre azt a polgári egyént találtuk ott, akitől az utóbb említett nyomozás során pénzt vettünk őrizetbe. Amikor megpillantottam, mindjárt gondoltam, hogy valami nincs a rendjén, de azt számítottam, illetve mondtam magamban, most már mindegy, jöjjön, aminek jönnie kell. Mint később megtudtam, ez a gya-

núsítottunk panaszt tett ellenünk őrsparancsnokunknál, amiért a pénzt őrizetbe vettük. Őrsparancsnokomnak jelentettem bevonulásunkat s az általunk végzett nyomozásokat. Az arcáról nem valami nagy meglegedés jeleit olvastam le. Jelentkezésünk, illetve a puszkák kiűritése és leszerelésünk után behívott az irodába és részletesen elmondatta velem a nyomozások lefolytatását, azok eredményét és átvette tőlem jegyzeteimet és a pénzt.

Jelentésem befejezése után a polgári egyént hazaküldte azzal, hogy még aznap ő kimegy a helyszínére és elintézi az ügyét. Nekem pedig azt parancsolta, hozzam rendbe szerelvényemet, ruházatomat, ebédeljek meg s azután elmegyünk az általunk elintézettnak vélt ügyek újbóli nyomozására.

Ez így is történt, őrsparancsnokommal nyomozó szolgálatba mentünk. A nyomozás eredménye az lett, hogy az általunk súlyosnak minősített eset egyszerű családi per-patvarnak minősült, az ügyben még csak feljelentést sem lehetett tenni. Viszont az általunk könnyű természetűnek ítélt cselekményből rablás lett, amiért az illetőt a bíróság el is ítélte.

Nem bántam, hogy előző szolgálatom befejezte után őrsparancsnokommal nyomban újból szolgálatba kellett indulnom, mert sokat tanultam tőle e szolgálat alkalmával és beláttam, hogy bizony mi még félig sem intéztük el az ügyeket.

Amint később a járőrtárs iskolában, majd pedig a gyakorlati szolgálatok során tapasztalatból megtanultam, a tudatlanságból eredő, de jóhiszemű tévedések, melléfogások és szabálytalanságok egész sorozatát követeltük el. Mindezek ellenére őrsparancsnokom oda nyilatkozott, örül, hogy e szolgálat alkalmával nem követtünk el nagyobb bajt vagy hibát.

A szárnyparancsnokság a szolgálati lap megradirozásáért, fiatalságom és tapasztalatlanságom miatt, a „vezénylés”-től eltekintett, csupán kioktatásban részesültem.

A leírt szolgálati ténykedés mindennél világosabban igazolja, mennyire szükséges a csendőrnek, hogy alapos szellemi felkészültséggel rendelkezze, anélkül olyan, mint a sötétben botorkáló ember. S ha valahol igaz, akkor a csendőrnél áll elsősorban az a közmondás, hogy „a gyakorlat teszi az embert mesterré”. — Most már én is tudom.

K. J. próbacsendőr már 16 hónapos próbacsendőr volt, amikor, mint járőrvezető egy próbacsendőr bajtársával szolgálatba indult. Két apró lopás és egy becsületért elintézése után

...átmentünk a következő községbe. Itt a bíró azzal fogadott, hogy jó volna most, ha az őrmester úr jött volna, mert baj van. Én bizony ezen megsértődtem, mert láttam, hogy nem bízik bennem. Elhatároztam, hogy most már csak azért is megmutatom ennek az embernek, hogy az őrmester úr nélkül is lehet ügyeket elintézni. Érzelmemet azonban eltitkoltam és nyugodtan meghallgattam a panaszt, amely egyszerű lopásra vonatkozott.

Szolgálatom alatt nem is ütköztem különösebb nehézségbe, de az igaz, hogy az előadódott ügyekkel nagyon sokáig foglalkoztam, ami miatt a szolgálat tartamát meg is kellett hosszabbítanom. Bizony sokszor nem voltam tisztában azzal, hogy mi a teendő és az utasításnak az egyes pontjait többször elmondtam magamban, csak így tudtam boldogulni. Nagyon sokszor gondoltam arra, hogy milyen jó lenne, ha elvégeztem volna

a járőrtárs iskolát, mert akkor nem kellett volna annyit gondolkodnom azon, hogy a bűneljegyzék egy példányát kinek adjam, a gyanúsítottaknak-e, vagy a sértetteknek. De elismételvén a Szut.-nak azt a szakaszát, amely a tárgyak őrizetbevételéről beszél, rájöttem, hogy a sértettnek kell azt adnom, bizony éreztem, hogy milyen jó a feladott tananyagot megtanulni és most tudtam meg azt is, hogy miért kell jól megfigyelni az őrsparancsnok által tartott oktatásokat. Láttam, hogy nem azért kell tanulni, hogy a foglalkozási jegyzékünkbe kiválót írjanak be, hanem a mi nehéz életünkre kell előkészülni. Ezután következett a munka nehezebbik része, feljelentések, fogalmazványaink elkészítése, ami szintén a járőrvezetői ténykedéshez tartozik. Elővettem megint a Szut.-ot, áttanulmányoztam, elővettem az írtárból régebbi fogalmazványokat, de bizony korai volna azt hinni, hogy ezek alapján jók voltak a fogalmazványaim. Amikor aztán az őrsparancsnokom kijavította a fogalmazványokat és nekem csak le kellett másolni, láttam, hogy mi a hiba, hol a hiba, vi volt jó és ebből is nagyon sokat tanultam.

*

K. J. I. próbacsendőőr írja: ...nagy izgalomban voltam. Miután nem volt az őrsön más, mint mi, az őrsparancsnok a határőr tizedes által átadott 16 csempész átadására a főszolgabírónál, engem jelölt ki járőrvezetőül. Az útunk a határvonal közvetlen közelében vezetett, folyton azon töprengtem, mi lesz, ha valamelyik megugrik és átlép a határon. Határ... fegyverhasználat... járt az eszemben folyton. Afelől biztos voltam, hogy a határon túl nem lehet fegyvert használni... Két próbacsendőőr, 16 csempész... Határszél... Kemény szóval, elől a társam, hátul én, vittük a társaságot... A vasútállomáson bementem a főnökhöz, menetlevelünket lebélyegeztetni. Bizony időközben már elfelejtettem, hogy miként, illetve hol kell azt lebélyegeztetni, izdadtam egy kicsit, de a főnök úgy látszik már sok bélyegzőt tett katonai menetlevelekre, szó nélkül ellátta írásomat a szükséges helyeken, így nem derült ki tudatlanságom. Sőhajtottam, persze a járőrtársamnak fogalma sem volt arról, hogy milyen nehéz percekkel állottam ki újból... A vonatban külön fülkét kértem, kaptunk is. En az egyik, társam a másik ajtóban ültünk. Nem egyszer hallottuk az utasoktól, hogy milyen fiatalok és már ennyi embert bíztak rájuk...

Megérkeztünk a főszolgabíró lakhelyére, ott büszkén mentünk végig a községen. Újabb gond szakadt azonban a nyakamba, amikor a foglyokat átadni akartam, mert közölték velem, hogy újabb rendelet szerint a határt jogtalanul átlépőket és a csempészeket a k. ki-rendeltségek veszik át, a reánk illetékes ki-rendeltség pedig a szomszéd városban van. Ott azonban senkit sem találtunk, tovább kellett mennünk Kolozsvárra. Közben egészen elfeledkeztem a szolgálati lap vezetéséről... Amikor aztán szerencsésen átadtam a 16 embert, (meg voltak mindnyájan!) igyekeztem az állomásra, hogy végleg megszabaduljak tőlük, ne kapjam meg esetleg továbbkísérés végett...

Mikor a vonatban ültem, eszembe jutott, hogy tegnap óta nem ettem... De jól is esett a falat mindenképpen, hát mikor az őrsparancsnokom bevonulás után azt mondta: — Jól van fiam! — akkor voltam csak büszke...

*

— Milyen rossz annak, aki nem tud és magára van utalva, — írja N. S. c s e n d ő r, — persze tapasztala-

taiból kiindulva. Ő is, mint próbacsendőőr járőrvezető szerezte meg a jogot ahhoz, hogy ezt elmondhassa. Őrsén csak két csendőőr volt, de azokat nem is lehetett látni az eléjük helyezett sok ügydarabtól. Egyik augusztusi délután ezért idegenellenőrzésre engem rendelt ki őrsparancsnokom járőrvezetői minőségben. Alig tudtam szóhoz jutni, úgy meglepődtem. Az indulásig eltelt mintegy két órai idő kérdezősködéssel. Mikor pedig odaállottam az őrsiroda asztal mellé jelentkezni, a szívem a torkomban dobogott. Úgy figyeltem az eligazításnál, mintha legalább is az életemről lett volna szó... Menetközben figyeltem az emberek arcát, vajjon mit gondolnak magukban, amikor ezt a két fiatal csendőört látják szolgálatban? De az emberek ép oly tisztelettel üdvözöltek, mint akármelyik öreg törzs urat... Hamarosan három atyafi került elének kerékpáron. Igazoltatás közben olyan sokat írtam, hogy beleizzadtam, csak-hogy el ne felejtsek valamit, összeírtam mindent. Mondta is a kisbíró: „Ezek a kerékpárosok jobban meg lesznek büntetve, mint azok, akiket a multkor az őrmester úr írt fel, mert az sokkal kevesebbet írt azokról, mint most maguk“... Mikor kispihenőn visszagondoltam az igazoltatásra, eszembe jutott, hogy az egyiknek nem írtam fel illetőségi helyét! Még sem...

Három egymás mellett levő tereptárgy következett. Rendben lett volna minden a csöndes éjszakában, csak az volt a baj, hogy a harmadik tereptárgynál nem volt senki, akivel igazolhattam volna, hogy ottjártam. Nagyon szorogtam, hogy most már mit kell tenni, de szerencsém volt, mert az egyik házban a lovak összegurgtak, a gazda kiszaladt és így rajtam is segített...

Nem voltak események, de azért sokat tanultam...

*

L. J. próbacsendőőr járőrvezetői ténykedése már sokkal izgalmasabb és eredményesebb is volt. Szeretett volna... „bűnözőket“ elfogni. Járőrtársam erre azt felelte, hogy ezen ne is törjük a fejünket, mert hogy a csendőőr a tettest a bűncselekményen rajtaérje, az ritka, mint a fehér holló. Érdekes... mégis éjjel felé mintha ez történt volna... A sötétségből egy ember alakja bontakozik ki. Társamnak odasugom, ezt az egyént igazoltatjuk. Úgyis történik. Azt kérdelem tőle:

- Hol jár ilyen későn?
- A sógornál dolgoztam, — volt a felelet.
- Hogy hívják?
- Balla Imre.
- Hol lakik?
- Itt a második házban.
- Mit visz a hátán?
- Burgonyát.
- Honnan?
- A sógortól.
- Mutassa a tenyerét!

... A tenyere nem volt homokos, olyan volt, mint a többi munkásoké. Erre megparancsoltam a társamnak, hogy maradjon kint a kapunál, majd én megnézem, hogy valóban itt dolgozott-e Balla. Zörgetésemre idősebb asszony nyit ajtót, megmondja, hogy tényleg Balla Imrének az anyja, a fia a sógorához ment. Miután megkérdeztem, hol lakik a sógora, elmentem oda is, mert valahogy az volt az érzésem, hogy a burgonya nem igaz úton jutott Balla Imre kezébe.

A sógor házába benyitok, a lámpa ég, a konyha közepén egy fél zsák burgonya, az asszony felöltözve az ágyon alszik, felkeltem:

— Miért ég a lámpa ilyen későn?

— Az uramat várom.
 — Hol az ura?
 — Nem tudom, hova ment.
 — Honnan való ez a burgonya?
 — Tegnap hozta az uram a feles földről.
 Megnézem a burgonyát: egészen friss szedés...
 Kintől hangokat hallok, kimegyek, a sógor áll
 előttem. A hátán egy kamraajtó. Odaszólók neki:
 — Honnan hozza ezt?
 Bocsánatot kér és bevallja, hogy lopta.
 — A burgonyát honnan hozta?
 — Azt is loptam
 — Kivel?
 — Balla sógorral.
 — Hát még kivel?
 — A lakómmal.
 — Hát az hol van most?
 — A ház másik végén lakik.

Bezörgetek és a lakó hozza a burgonyát. Rövid
 kérdezősködés után kiderül, hogy a padláson még sok
 minden van...

Jó időre megszűnt a mezei lopás és fatolvajlás is a
 község határában.

Igy végződött L. J. próbacsendőr első járőrvezetői
 szolgálata.

Az orosz birodalom története, különös tekintettel ott élő fajrokonaink sorsára

Ismerteti: **TORNAY KÁROLY** ny. őrnagy.

(Befejező közlemény.)

Egy másik történész a következőket írja:

— Mindezek mellé veendőek még azok a szörnyű
 igazságtalanságok és kegyetlenségek is, amelyeket a
 baskir felkelések leverői követtek el a népen. Még min-
 denki tudja a baskirok között a Kirilov, Szergiev, Hab-
 lov, Arisztov, Tovkilov és hozzájuk hasonló szörnyű
 kegyetlenségeit s ott éltek még közöttük Szimijonov és
 Uruszov parancsaira megcsónkított nagyapáik kivágott
 nyelvükkel, levágott orral, kézzel vagy lábbal és élt
 ezek elbeszélése az elevenen karóba húzottak, a börtön-
 ben halálra éheztetett és felkoncoltakról. Mindezt
 szemük előtt látva, nem csoda, ha nem tudnak fe-
 lejteni.

Ezek a viszonyok ismét felkelésre indítják a baski-
 rokat. Erre a híres Pugacsev-féle lázadás adott alkal-
 mat. Pugacsev doni kozák atamán volt. Tizenötezer
 emberével, közöttük ötezer baskirral, elfoglalta az ösz-
 szes várakat az Ural és a Don vidékén. Elfoglalta Ka-
 zánt is és már Moszkva ellen fordult, amikor az oro-
 szoknak sikerült őt leverniök. Az oroszok elfogták a
 baskirok vezérét, Szalavat Batur baskir költőt is, egy
 rendkívüli erejű harcos ifjút, valamint az édesatyját,
 aki a baskir csapatokat szervezte. Az apa 175, a fiú
 125 korbácsütést kapott, azután felhasították az orru-
 kat, az arcukra bélyeget sütöttek és száműzték őket.

A baskirok műveltségéről szólva, meg kell állapí-
 tani, hogy közöttük igen kevés az olyan ember, aki
 írni-olvasni ne tudna. Ez nem csoda, mert hiszen a leg-
 kisebb baskir faluban is van mecset — mohamedán ima-
 ház — és a papok kötelessége volt nemcsak a gyereke-
 ket, hanem a felnőtteket is megtanítani a korán olva-
 sására és törvényeire. A baskiroknál kb. minden hat-
 száz lélekre jutott egy-egy pap-tanító, az oroszoknál

ellenben csak minden kétezer lélekre egy-egy templom,
 de minden templomnál nem volt iskola. Ezért aztán
 nagyobb is az írni-olvasni nem tudó oroszok száma,
 mint a baskiroké.

A cári kormányok minden erejükkel a nemzetisé-
 gek eloroszosítására törekedtek s nem tettek kivételt a
 baskirokkal sem. Ahelyett, hogy a baskirok adójából
 iuttattak volna valamit az iskoláiknak is, ezekre nagy
 adót vetettek ki. A baskirság nem tarthatott saját saj-
 tót sem, de azt sem engedték meg, hogy a tankönyveket
 külföldről hozassák be. A papoknál és más műveltebb
 embereknél rendszeres házkutatásokat tartottak köny-
 vek után. A talált könyveket elkobozták, a tulajdono-
 saikat pedig száműzték. A papok ilyen körülmények kö-
 zött csak jegyzetektől taníthattak, de így is eleget tet-
 tek kötelességüknek. A tűrhetetlen viszonyok csak 1905-
 ben, az akkor kitört általános orosz forradalom követ-
 kezményeképpen változtak meg. Ezután a baskiroknak
 is volt saját sajtójuk, könyveket és újságokat, folyóira-
 tokat adhattak ki, természetesen, az orosz cenzura el-
 lenőrzésével.

Fentebb említettük már, hogy a tatárok uralmuk
 idején nem avatkoztak bele az orosz fejedelmek és az
 orosz egyház dolgaiba, sőt, ez utóbbitól még adót sem
 szedtek. A tatár nyomást természetesen mégis érezték
 az oroszok, már csak azért is, mert az adót kegyetlenül
 behajtották a népen, de — amint láttuk — az adó be-
 szedését is átengedték az oroszoknak s fontos volt,
 hogy megkapják, mással nem törődtek, csak a renddel.
 Az idegen nyomás az oroszországban bizonyos ellenha-
 tást váltott ki, ami elsősorban abban nyilatkozott meg,
 hogy kezdtek többen törődni a művelődésükkel. Tatár
 mintára ők is a templomaikat tették meg a művelődés
 központjaivá s ennek eredményeképpen a hódolt oro-
 szok műveltsége magasabb is lett a többi nem hódolté-
 nál. Az oroszok mindebből levonták a szándékaiknak
 kedvező tanulságot: hogy a tatárok számára lehető-
 lenné tegyék a művelődést s ezzel a megerősödést és a
 függetlenségi gondolat ápolását, a tatár uralom össze-
 omlása után első dolguk volt a mecseteket és iskolákat
 lerombolni és ilyenek építését szigorú törvénnyel meg-
 tiltani. Az idő folyamán az üldözés kissé alábbhagyott
 és a tatárok ismét építgetni kezdték mecseteiket a ka-
 záni kormányzásban. 1742-ig már majdnem készen
 volt minden falunak az új mecsetje, azonban az oro-
 szok ismét lecsaptak rájuk és két esztendő alatt, 418
 mecsetet romboltak le.

Láttuk, hogy a mohamedánok már kezdettől
 fogva műveltebbek voltak az oroszoknál és a művelt-
 ségüket tőlük telhetőleg fejleszteni iparkodtak. Ennek
 szemléltető bizonyítéka az a megállapítás, melyet Fir-
 szov orosz történész tett a pravoszláv papokra vonat-
 kozólag. Firszov megállapítja, hogy az orosz papok
 durvák, műveletlenek és sokan közülök még írni-ol-
 vasni sem tudnak. Egy másik történész — Markov —
 pedig a Krimmel kapcsolatban a következőket írta:
 „Amikor Krimet elfoglaltuk, ott sokkal magasabb mű-
 velődés volt, mint Oroszországban. Amióta Krim a
 miénk, a tatár lakosságnak semmit sem adtunk át az
 európai kultúrából, sőt, leromboltuk az övéket is
 és nyolcvan év óta sem a tudományok, sem pedig a
 műszakok terén semmit sem nyújtottunk nekik.” Ez a
 helyzet a tatárok számára is az 1905-ben kitört forra-
 dalom után változott meg gyökeresen. Azután annyi
 könyvet, folyóiratot és újságot adhattak ki, amennyit
 akartak. Az iskolai oktatás is hatalmasan fellendült.

Magánosok áldozatkészsége csodákat művelt ezen a téren.

Az irodalommal kapcsolatban meg kell említeni, hogy a mohamedán vallású turáni népek szinte kivétel nélkül valamennyien törökök és törökül is beszélnek s így a különböző tatár, baskir, kirgiz, özbég, turkmen, stb. népek nyelve között csupán tájszólási különbség van. Helyesebb is őket a közös *türke* gyűjtőnéven nevezni. Vannak, akik semmit sem tudnak e népek irodalmáról, tehát megállapítják, hogy ilyen nincs is. Pedig van, még hozzá olyan, hogy bármely művelt népe a világnak irigyelheti tőlük. Különösen gazdag a kirgizek irodalma. Legszebbek a hőskölteményeik. Ezekből annyi van és oly szépek, hogy Radloff orosz akadémikus szerint annyi a világ egyetlen egy népének sincsen még megközelíthető számban sem. Hasonlóképpen gazdag a lírájuk és a mesekincsük is.

Az 1917-ik évi forradalom kitörésekor megmozdultak a türk népek is s ebben a baskirok vezettek. A baskirok teljes függetlenséget követeltek és megalakították a baskir nemzeti tanácsot. Az októberi bolsevik forradalom kitörésekor ez a tanács, abban a tudatban, hogy Baskiria sorsa Türkisztán sorsával van összekötve, egy nagy független Türkisztán megalakítását tűzték ki céljukul s egyben megszervezték a saját országukat. 1918-ban a vörösök váratlanul megtámadták az új államot, a kormányt bebörtönözték és lefoglalták minden vagyonát. A baskirok azonban sereget szerveztek és júliusig egész Baskiriából kiverték a vörösöket. Közben két orosz nemzeti kormány is alakult, az egyik Omszkban, a másik Szamarában. Nemsokára a különböző apró orosz kormányok Urában alkotmányhozó gyűlést hívtak egybe és közös mozgalmat terveztek a bolsevikok ellen. E mozgalomban a nemzeti oroszok imperialista felfogása mindjobban érvényesülni kezdett. Megalakították a saját külön pártjukat és novemberben magukhoz ragadták a hatalmat s egyben Kolcsákot kinevezték az egész imperialista Oroszország teljhatalmú diktátorának. Kolcsákot azonban maguk az oroszok sem szerették, mert — amint kijelentette — a régi határok között maradéktalanul vissza akarta állítani a cári hatalmat. Hamarosan éles ellentétbe került vele a baskir kormány is, mert hiszen a függetlenségért küzdött. Kolcsák összefogdostatta a baskir vezető embereket, megkancsu-káztatta őket s a vagyonukat pedig elkoboztatta. A nép kénytelen volt tűrni az erőszakot, mert fiai nem voltak otthon: a Volga mellett küzdöttek a vörösök ellen.

1919 február elején a baskirok tárgyalni akartak Kolcsákkal, ő azonban tárgyalás helyett elrendelte a baskir hadsereg felosztatását és a baskir kormány tagjainak bebörtönzését. Ezt a parancsot azonban nem lehetett végrehajtani, mert a baskir hadsereg készen állt már minden eshetőségre. Ekkor kezdték mondogatni, hogy „vörös kutya, fehér kutya, mind a kettő kutya!” A kilátástalan helyzetben a baskirok a vörösökkel kezdtek tárgyalni, úgy gondolva, hogy a feltámadó cári hatalom halálát jelentené a baskirságnak, a bolsevizmus azonban csak egy rossz betegséget, melyből ki lehet gyógyulni. A tárgyalások eredményeképpen a baskirok teljes függetlenséget kaptak a bolsevikoktól s ennek birtokában most már Kolcsák ellen fordították fegyvereiket és a vörösök oldalán harcolva, május végére kivetkék seregét az országukból.

Tudjuk, hogy Kolcsák a nagy szibériai visszavonulásban elvesztette hatalmát és hűséges csehjeinek kezébe került, akik szabadulásuk fejében kiadták őt

a vörösöknek. Egyik főembere, seregének fővezére, Szacharov cári tábornok, megmenekült. Németországban telepedett le s ott csinált propagandát az oszthatatlan nagy és szent Oroszországnak. Többször ellátogatott Magyarországra is, azzal a titkos céllal, hogy a turáni eszmét a cári Oroszország feltámasztásának a szolgálatába állítsa. Akadtak itt hívei is, akiket azzal a mesével tévesztett meg, hogy az oroszok tulajdonképpen nem szlávok, mert annyira elkeveredtek a turáni népekkel, hogy ebből kifolyólag őket is turáni népnek kell tekinteni. Szerinte tehát a turáni népeknek nem szabad elszakadniuk Oroszországtól, hanem — ellenkezőleg — segíteniök kell teljes egységében feltámasztani, mint egy nagy eurázsiai birodalmat. Szerencsére már nálunk is ismerik azt a baskir közmondást, mely szerint „ha oroszul beszélsz, baltád az övedben legyen!” s így aztán Szacharov nem sok eredményt ért el magyarországi kirándulásával. És nem volt szerencséje a németeknél sem, mert most bizonyosan felszabadítják Oroszország turáni népeit s így a németek, mint a faji eszme élén haladó harcosai, megteremtik a turáni eszme kialakulásának előfeltételeit is.

A teljesség kedvéért megemlítyük, hogy Dél-Oroszországban is volt bolsevikellenes mozgalom. *Denikin* tábornok volt a vezére. Ez az ember is éppen úgy üldözte a jobb életre vágyakozó orosz népet s még inkább a nemzetiségeket, mint Kolcsák. Így aztán még a kozákok is ellene fordultak, akik pedig valamikor leg-hűségesebb hívei és támaszai voltak a cári hatalomnak. A nép remegett attól a gondolattól, hogy ismét a cári önkény tiporjon rajta és ez a közvetlen oka annak, hogy oly könnyen a vörösök pártjára állt. A sok tetszetős ígéletben bízva, remélte, hogy annyi évszázados elnyomás után végre jobbra fordul a sorsa. Sajnos, látjuk, hogy cseberből nem vederbe, hanem pokolba került.

Mert a vörösök bizony nem tartották meg adott szavukat. A baskir függetlenség is csak 11 hónapig tartott. Ez alatt az idő alatt a vörösök megerősödtek és 1920 tavaszán már menekül előlük a baskir kormány és a baskirok minden vezető embere Türkisztánba, hogy onnan folytassák szabadságharcukat. Ott szívesen fogadták őket, annál is inkább, mivel a türkisztáni népek szabadságmozgalma függvénye volt a baskir mozgalomnak. A nép a katonasággal együtt ellenállt a vörösök benyomulásának, de segítség nélkül vereséget szenvedtek. Azokban az időkben Ukrajna, a Kaukázus és Türkisztán népeinek szabadságmozgalmai iránt igen melegen érdeklődött Németország is, sőt amennyire lehetett, támogatta is a törekvéseiket, de később, amikor elvesztette a háborút, magukra maradtak az orosz nemzetiségek és így a vörösök hatalmába kerültek. Aki tudott, menekült a vörösök elől. Európa minden országába, sőt, a világ minden részébe kerültek menekültek, akik azután szervezeteket alakítottak, folyóiratokat adtak ki, a különböző kormányoknál kapcsolatot és támogatást kerestek és minden tőlük telhető módon a függetlenségi gondolat ébrentartására törekedtek. Kapcsolatuk volt népeikkel is s így aztán bármilyen szigorúan őrizték a vörösök az orosz határt, időközönként megbízható híreket kaptak a bolsevikok tevékenységéről.

Hogy mi minden történhetett azóta Oroszországban, arra következtethetünk azokból a beszámolókból,

Ki tudja?

Mi a legjobb fegyverező eszköz?

hírekből és azokból a filmfelvételekből, melyek a most kitört háborúval kapcsolatban kerülnek elénk. Pedig ez csak kis részlete a bolsevikok 23 éves tevékenységének. Ebből bennünket különösen érdekel a Türkisztánban az eloroszosítás érdekében célzottan előidézett rettenetes éhínség és a telepítési politika, melyet a turáni népek rovására űztek. A „Jeni Türkisztán” (Új Türkisztán) c. annakidején Törökországban megjelent emigráns folyóirat számaiból kiszedett alábbi részletek világosan szemléltetik azt a kegyetlen sorsot, mely türkisztáni fajrokonainknak osztályrészül jutott.

Az oroszok telepítési politikája még a régi cári időkbe nyúlik vissza. Nagyobb lendületet adott neki az Orenburg—taskendi vasútvonal megépítése. A fent említett folyóirat egy 1927-ik évi száma közli, hogy az új vonalon tömegesen érkeztek Türkisztánba az orosz telepesek. A kormány az őslakosságot a sivatagba űzte és helyére az oroszokat telepítette s ugyanakkor rátette a kezét azokra az öntöző csatornákra és árkokra, melyeket a türk lakosság maga épített és évezredek óta gondosan fenntartott. Ha az elűzött lakosok valahol földművelésre alkalmas új földdarabot találtak, az orosz kormány csak abban az esetben járult hozzá a szükséges öntöző csatornák megépítéséhez, ha megígérték, hogy ugyanoda orosz telepeseket is fognak hozatni. Már ebben az időben is többször előfordult, hogy a lakosság kénytelen volt gyapotmagból készült kenyeret enni.

A cári politika a bolsevikok kezében hatványozottan működött. Kettős céljuk volt: az őslakosságot minél jobban kiirtani, hogy minél több orosz letelepítésével Türkisztánt oroszra tegyék s azután pedig gyapottermeléssel biztosítani az ország ruhaszükségletét. Ennek érdekében Moszkva elrendelte, hogy a lakosság búza helyett gyapotot termeljen. Ez volt az alapja a bolsevikok türkisztáni politikájának, melyet a kormány karhatalmi erővel is biztosított. A földek nagy részét gyapottal kellett beültetni s aki a rendelkezésnek nem tett eleget és megpróbált búzát vagy más terményt is ültetni, attól a csatorna elzárásával megvonták az öntöző vizet. Így történt, hogy már 1918-ban csupán öt özbég területben kétmillió ember pusztult el az éhségtől. A következő években sorozatos éhínség pusztított Türkisztánban és ez lehetővé tette, hogy a bolsevikok három év alatt százezer oroszot telepítsenek le a földjén, azaz kétszer annyit, mint amennyire a cári politika ötven év alatt képes volt. Ugyanis a beszolgáltatott gyapott helyett a megfelelő gabona sohasem érkezett meg. A szovjet szervezett ugyan éhínségnyhító bizottságokat, de a valóságban az volt a rendeltetésük, hogy a lakosság gabonaellátását megakadályozzák. Hogy az oroszok milyen embertelenül gondolkoztak, annak szemléltető bizonyítéka a turkesztáni szovjet végrehajtóbizottság egyik tagjának, *Tabulinak* a következő kijelentése:

— A gazdasági tekintetben gyenge kazak-kirgizek Marx elmélete szerint mindenesetre kihalásra vannak ítélve. Következésképp, a forradalom előnyeinek szempontjából, nem fordíthatjuk erőnket az ő hiábavaló megsegítésükre, hanem inkább a hadsereg támogatására.

Ilyen felfogás mellett igazán nem csodálatos, hogy az őslakosság a legnagyobb üldözésnek volt kitéve. Kírabolták, lemészárolták s ugyanezt tették vele a védelmére kirendelt vörös katonák is. Azzal az ürüggyel, hogy igazságot tesznek, fosztogattak. Csupán egy körletben 84.000 családot raboltak ki. Elvittek mindent — írja egyik kesergő cikkében a lap —, még egy kapuzárat sem hagytak a helyén. Aki tudott, a hegyek közé

menekült. Az iszonyú éhínségben többen ismételtelen emberhúst ettek. Dögöt találni nagy szerencsének számított s a döghúsert az emberek egymást ölték.

A bolsevikok a türk népek szétagolása és népi öntudatuk megsemmisítése végett több kisebb-nagyobb úgynevezett köztársaságot létesítettek és azon voltak, hogy ezeket különböző ürüggyel egymás ellen uszítsák. Így pl., ha valaki törzsének, vagy köztársaságának területéről egy másik törzs, vagy köztársaság területére költözött, azt úgy tüntették fel, mint az illető törzs vagy köztársaság „imperialista hódító politikájának” jelet. E politika megakadályozása címén az oroszok a türk népeknek szigorúan megtiltották, hogy lakóhelyeikről más területre költözködjének. Csak az oroszoknak szabad költözködniök, illetőleg nekik sem; őket hivatalosan telepítik, és pedig Türkisztán legtermékenyebb helyeire. A szovjetkormány tíz esztendő előtti tervei szerint 13 millió oroszot kell Türkisztánban letelepíteni. Hogy ebből a tervből azóta mit valósítottak meg, arra nézve egyelőre nincsenek adataink, de elképzelhetjük, ha már az első három évben százezer oroszot tudtak odaszállítani.

A forradalom Türkisztánban is csak úgy megszűntette a kézműipart és a kereskedelmet, mint másutt az országban, ennek a hátránya azonban itt nemcsak gazdasági szempontból érinti a lakosságot, hanem a nemzeti gondolat szempontjából is. Ugyanis a cári időkben a magánosok vagyonosodásának nem volt akadálya s így gyarapodhatott a nemzeti vagyon is. A türkisztáni népek irodalma ebből a tőkéből valahogyan megélhetett. Az ipar és kereskedelem megszüntetésével azonban megszűnt a nemzeti tőke is s ezenkívül csak az orosz kormány ad ki irodalmi munkákat, másnak nem szabad. Ezeknek a kiadványoknak költségeit Moszkva fedezi. Ezt nemcsak a kommunista tanok terjesztésének érdekében rendelték így, hanem azért is, hogy lehetlenné tegyék, hogy közös török nyelv s ennek alapján egységes török, illetve türk művelődés alakuljon ki Türkisztánban. Fentebb ugyanis már említettük, hogy Türkisztán népeinek nyelve török, illetve türk és csak tájszólásbeli különbségek vannak közöttük. Már most tudnunk kell, hogy mindezekben a népekben felébredt a közösségi tudat és ennek alapján megvan az arra irányuló törekvés, hogy valamennyiök számára egységes nyelvet és egységes művelődést alakítsanak ki. A szovjet kormány azonban éppen ezt a törekvést akarja minden erővel megghusítani és ezért rendelte el többek között azt is, hogy minden köztársaság hivatalos nyelve a saját nyelve legyen. Ez kifelé azt a látszatot kelti, hogy a szovjet az egyes népek művelődési, stb. jogait elismeri, ámde — itt van a ravaszság — minthogy ma olyan irodalom, mely a türk népek szükségleteinek megfelelően, nincsen, s ezzel szemben a kommunista orosz irodalomnak mindenfelé szabad útja van és így elveszi a levegőt a népi nyelvektől, azaz nincs alkalom még arra sem, hogy legalább szükségápolásban részesüljenek, az irodalmuk nem töltheti be nyelvfennartató és nyelvművelő szerepét. Így történik, hogy az orosz nyelvet a látszat ellenére is valósággal rákényszerítik a nemzetiségekre, ami világos folyamata az eloroszosításnak.

Ki tudta?

A repülőerők szervezési kötelekei: raj, a legkisebb harcegyeség: 2–5 gép; század, 2–3 raj egyforma gépekből; osztály, 2–3 század; ezred, 2–3 osztály.

Az iskolák hasonlóképpen az oroszosítás szolgálataiban állanak. Számuk a szovjet uralom alatt aránytalanul megnövekedett ezeken a területeken, de a tanerőknek több mint a fele orosz, a közép- és szakiskolák pedig általában mind orosz nyelvűek.

Nem folytatjuk tovább. Ennyi is elegendő ahhoz, hogy következtessünk arra a rettenetes sorsra, mely testvérnépeinknek mind a cári, mindpedig a bolsevik uralom alatt osztályrészül jutott. Különösen a szovjet üldözte őket elképzelhetetlen keménységgel és kegyetlenséggel. Átélt szenvedéseik majd csak a békés viszonyok beköszöntésével fognak a világ elé tárulni, de máris bizonyos, hogy irtózatos bűnöket követtek el ellenük. És most mégis a harctérre hurcolják őket, hogy harcoljanak a saját gyilkosaikért és annak az óriási kinczókamrának s népvésztohelynek a fennmaradásáért, melyet Oroszországnak neveznek.

Az orosz mohamedánok ébredő nemzeti öntudatát többé semmiféle hatalom sem nyomhatja el! — mondta egy előadásában *Validi Achmed Zeki*, a volt türkisztáni államok nemzeti tanácsának elnöke. Ha Azerbejdzsán és Dagesztán kivívják függetlenségüket, akkor Déli-Kaukázussal, Georgiával, Örményországgal és a többi állammal szövetséget fognak alkotni. Ennek a szövetségnek életerei a Bakuból Batumba vezető petróleumcsövek lesznek. A tengerre vannak kijáratok. Azerbejdzsán perzsiai részével Törökországgal fog egyesülni. Türkisztánban a szibériai vasútvonaltól délre fekvő államok, ú. m. Kazakisztán, Özbegisztán, Tadzsikisztán és Baskurdisztán délkeleti része szintén szövetségre lépnek egymással. Türkisztánt jelenleg csak a Taskend—Krasznovodszk és Taskend—szamarai vasútvonal köti össze, a jövőben azonban a Perzsa-öböllel, Indiával és Kínával is meg lesz a vasúti összeköttetés. Türkisztán belföld s jövője nemcsak külföldi kapcsolataitól, hanem belföldi kereskedelmi útjainak a fejlődésétől is függ. Az államszövetség Ázsia különböző részei felé a forgalmi központ szerepét fogja betölteni. Nagy tőkék bevonásával az Amu-Darja, Szir-Darja és Ili folyók vidékét nagy csatornahálózattal termékenyvé lehetne tenni s ilyképpen az élet körforgásába be lehetne vonni. Ha Türkisztán megkapja függetlenségét és így kapcsolatba léphetne Ázsia és Európa valamennyi népével, akkor, amint régebben is, egy különleges művelődést alakított ki az akkori viszonyok között, éppen úgy ma is kialakítana egy új művelődést, de most már az új Európa termékeny befolyása alatt.

Ezeket mondotta *Validi Achmed Zeki* ezelőtt kb. tíz esztendővel egy nálunk megtartott előadásában. Az előadásában megemlítette azt is, hogy Baskiriának oroszok által lakott része Tatarisztánnal együtt Oroszország határán belül önkormányzatot kapna, a Krimnek pedig együtt kell maradnia Ukrajnával. Így lesz-e, vagy másképpen, nem tudhatjuk, annyi azonban bizonyos, hogy testvérnépeink jövő sora iránt többé nem lehetünk olyan bűnösen közömbösek, mint eddig voltunk és tőlünk telhetőleg nekünk, magyaroknak is hozzá kell járulnunk az ő boldogabb jövőjük megalapozásához és kiépítéséhez.

Tetszik Önnek

a Csendőrségi Lapok képes melléklete? Biztosan. Legyen munkatársunk, segítők abban, hogy minél gyakrabban adhassunk ilyen mellékletet: küldjön fényképeket.

EMCÉKEZZÜNK!

Kosztá József brassói szárnybeli alörmester a románokkal Sósmezőnél vívott harcban 1916 október 15-én elesett.

Magerle Gyula ruttkai őrsbeli 2. oszt. örmester és **Teker Ferenc** turzófalvai őrsbeli alörmester szerb komitácikkal vívott harcban 1918 október 16-án Valjevo mellett elesetek.

Méder József félegyházai őrsbeli csendőr az oroszokkal vívott chyróvi csatában 1914 október 17-én elesett.

Vas Ruben József szolvai őrsbeli csendőr 1914 október 17-én Munkácson járványos betegségben meghalt.

Imre Gergely vledényi őrsbeli alörmester és **Mihály István** sepsiszentgyörgyi szárnybeli csendőr a románokkal Sósmező körül vívott harcban 1916 október 17-én elesetek.

Borsik Pál járásörmester, élesdi járás- és őrsparancsnok és **Steinbach Géza** fogarasi őrsbeli alörmester a románokkal Sósmező körül vívott harcban 1916 október 18-án elesetek.

Lőrinc Ferenc nagybobróci őrsbeli csendőr 1914 október 20-án az orosz harctéren járványos betegségben meghalt.

Hódosi István vashidegkúti őrsbeli csendőrt egy ellenszeggülő 1913 október 22-én Lendvakirályfán fejével agyonvágta, járőrtársát, **Bertalan Mihály** próbacsendőrt pedig lelőtte, aki sebében 1914 október 28-án Muraszombatban meghalt.

Simon István nagykomlói őrsbeli csendőr a szerbekkel Bárányosnál vívott harcban 1914 október 22-én hadifogságba esett, ahol meghalt.

Halmay József főhadnagy, az aradi szakasz parancsnoka, az oroszokkal vívott harcban 1914 október 23-án Nowa-Alexandria mellett elesett.

Takács Árpád brassói szárnybeli alörmester a románokkal vívott harcban 1916 október 23-án Sósmező körül elesett.

Leonhardt János bárányosi őrsbeli népfelkelő csónakkal való portyázás közben 1917 október 23-án a Dunába fulladt.

Albert Antal 2. oszt. örmester, a tatárhavasszorosi őrs parancsnoka, a románokkal vívott harcban 1916 október 24-én Sósmező körül elesett.

A románokkal az Ojtozi-szoros és Sósmező körül vívott harcokban 1916 október második felében elesetek még: **Szöcs György** brassói szárnybeli 2. oszt. örmester; **Borcsa Gyula** brassói kerületbeli, **Parcsami János** galántai őrsbeli, **Vitéz Károly** répcekarolyi őrsbeli alörmesterek; **Pál János** törösvári őrsbeli és **Trippa György** aradi szárnybeli csendőrök. **Papp József** sepsiszentgyörgyi szárnybeli alörmester pedig román hadifogságba esett, ahol meghalt.

Stevlik József 2. oszt. örmestert, a váradlesi őrs parancsnokát, **Radicev József** budapesti kerületbeli

alörmestert és nyolc pótcsendőrt szerb komitácsik 1918 október 24-én Kalandjevciben megölték.

Pécsi Lajos tiszaluci őrsbeli csendőrt 1915 október 26-án két büntettes Tiszalucon orvul megölte.

Lakos Lajos mehádiai őrsbeli alörmester a románok elleni harcban szerzett sebesülésében 1916 október 28-án Temesvárott meghalt.

Riesz György hadnagy, a zsombolyai szakasz parancsnoka, az oroszokkal vívott chyróvi csatában 1914 október 31-én elesett.

Támadás József ósopoti őrsbeli próbacsendőrt az oroszokkal vívott harcban 1914 októberben Rudnik mellett elesett.

Édes László monostorszei őrsbeli csendőrt az oroszokkal vívott harcban Galiciában 1914 őszén elesett.

Apróságok a szolgálatból.

A gyujtogató községi bíró.

1937 augusztus 1-én az x-i őrsre helyeztek, mint őrsparancsnokhelyettes. A községet már évek óta egy titokzatos gyujtogatóbanda tartotta rettegésben s bár az őrs mindent elkövetett leleplezésükre, eredményt nem sikerült addig elérni. Átvizsgáltam a kiderítetlen eseteket, 6 kiderítetlen tüzeset szerepelt az őrs nyilvántartásában. Az ügyeket alaposan tanulmányoztam. Nemsokára újabb tüzesetről érkezett jelentés. Ebben a nyomozásban már én is résztvettem, de eredménytelenül. A lakosság hangulatát kezdtem ezután figyelni és megállapítottam, hogy a község két pártra van szakadva. A község nagy része, kb. 60%-a az akkori bíró mellett foglalt állást, míg 40% a bíró haragosa volt. A bíró haragosai a községbeli baptista szekta tagjai voltak. Ezekről olyasmit hallottam, hogy a községi bíró, mint biztosítási ügynök, saját maga gyujtogat, hogy a lakosság biztosítson. Erre azonban semmiféle elfogadható bizonyíték nem volt s a köztisztviselőben álló bíróról nehezen lehetett ilyesmit feltételezni.

A baptisták között volt egy 22 éves leány, aki Budapesten szolgált és csak időközönként jött haza a faluba. Állítólag minden megjelenése alkalmával tűz ütött ki a községben. Ez a gyanú annyira hatalmába kerítette az őrsöt, hogy csak erre a leányra igyekeztek adatokat gyűjteni.

A gyujtogatásokról szerkesztett jelentések fogalmazványainak utólagos áttanulmányozása engem is erősen befolyásolt abban az irányban, hogy mégis csak a Budapesten tartózkodó leány a gyujtogató, aki esetleg piromániás kényszerből gyujtogat. De volt egy másik lehetőség is, a leányt a bíró rokonságából szerelmi csalódás érte. Így valóságos búskomor lett és ezért ment el Budapestre szolgálni. Talán a bírónak igyekezett ártani a gyujtogatásokkal. Bárhogy igyekeztünk eredményt elérni, nem tudtunk. Bántott a dolog, mert mint fiatal őrsparancsnokhelyettes meg akartam mutatni, hogy a gyujtogatásokat kiderítem és megszüntetem, ehelyett sajnos ismétlődtek.

Egy alkalommal őrsparancsnokom helyi szolgálatba vezényelt. Meghagyta, hogy a kiderítetlen

tüzesetek ügyében is puhatoljak. Meghagyása nélkül is ezt csináltam volna, de még jobban serkentett ezzel. Egész szolgálatom alatt figyeltem, érdeklődtem, de mindenhol sikertelenül. A szolgálat végén már a laktanya felé indultam reménytelenül, amikor az egyik udvarból hangos perlekedést hallottam. A két méter magas deszkakerítéshez lapulva figyeltünk. A ház udvarában egy asszony kiabálta, hogy: „Ha megütsz, elárullak a csendőroknak”. Rájöttem, hogy a községi sertéspásztor perlekedik a feleségével. Ez kissé lehangolt, mert a pásztornét kevésbé beszámítható, vádaskodó és kissé gyengeelméjű nőnek ismertem. Azért csak ott maradtunk a kerítés mellett és nem hiába. A pásztorné tovább kiabálta: „Majd megmondom a csendőroknak, mi-ből vannak a disznók”. Több beszédet nem hallottunk s rövid várakozás után beléptünk az udvarba. A pásztorné még ott tartózkodott és meglepetten mondta, hogy: „Eppen most beszéltem az urakról és már itt is vannak”. Kijött a lakásból a nő férje is és megkérdezte, hogy mijáratban vagyunk. Mikor közöltem vele, hogy a perlekedésük miatt jöttünk az udvarukba, közönyösen kijelentette, hogy az náluk nem újság. Felesége féltékeny és egyébként is gyengeelméjű, mindent összebeszél. Látszólag elhitttem a szavait, de azért távozáskor az asszonynak odasúgtam, hogy ha panasza van férjére, jöjjön el az őrsre.

Alighogy bevonultam a laktanyába, már jött is a pásztorné és izgatottan közölte, hogy a férje felakasztotta magát, de a kötél elszakadt. Kérdésemre, hogy miért tette, előadta, hogy tudtával a gyujtogatásokat a férje követte el egy társával a községi bíró felbujtására. Férje minden gyujtogatásért 50 pengőt, a legutóbbi esetben pedig 2 darab 8 hetes malacot kapott a bírótól. Az asszony előadását fenn tartással fogadtam, de a nyomozás további menete mindenben igazolta azt. A pásztor a gyujtogatásokat beismerte és előadta, hogy azokat a községi bíró felbujtására követte el, amiért hol pénzt, hol gabonát vagy malacokat kapott. Azért akarta magát felakasztani, mert kissé gyengeelméjű felesége feljelentéssel fenyegette. A gyujtogatásra a bíró azért vette rá, hogy mint biztosítási ügynök, a gyakori tüzesetek miatt sok biztosítást köthessen.

A bírót társaival együtt még aznap elfogtam s a veszprémi kir. ügyészségnek átadtam. Elfogásukkal a gyujtogatások is megszűntek.

Ez az eset tanulságos példa arra, hogy tüzeseteknél lankadatlan kitartással és minden elképzelhető irányban kell folytatni a nyomozást. Ide tartozik még a lakosság hangulatának, pártoskodásának figyelése is, éppúgy, mint a biztosítási ügynökök és a többi érdekelt, haragosok, beteges hajlamúak, csalódott szerelmesek, perlekedések, elejtett szavak figyelése. Ragaszkodni egy irányhoz — mint itt is a Budapestről időnként hazalátogató baptista cselédleány tettességéhez — teljes eredménytelenséghez vezethet.

Tölgyes Ferenc tiszthelyettes (Marcelháza).

A nyomozókulcsban ezer és ezer elfogandó neve van. Ha azokból minden csendőrt csak egyet kézrekerít, már sokat tett a közbiztonság nyugalmaért!

Sertés a kályhában.

Írta: FARKAS GYÖRGY I. alhadnagy. (Adony.)

1918 tavaszán Trencsén megye peredméri őrsén teljesítettem szolgálatot, mint fiatal őrsparancsnok. A rend ezeit gyenge lábon állott, mert a háború okozta nyomor és erkölcsi süllyedés az emberek nagy tömegét sodorta bűnbe. Az őrsöknek nagy gondot okozott ez az állapot. Tele volt munkával mindkét kezünk és ráadásul még nap-nap után jelentgették az őrsön a sertés-lopásokat, amelyek abban az időben a Felvidéken nagyon elharapóztak. Gyanunk az őrskörletben lakó és az őrskörleten átvonuló cigányokra terelődött. Állandóan megfigyelés alatt tartottuk ezeket, a tanyájukat át-át-kutattuk, de a járőrök, sajnos, nem tudtak eredményt elérni. Bár nem szegte kedvemet a kudarc, mégis nagyon bántott, mert kezdett tarthatatlan arányokat ölteni a sertéslopás.

Egyik koratavaszi reggel panaszra jött az őrsre egy tót asszony, hogy egyetlen 60–70 kg-os sertését az éj folyamán ellopták. Járőrt vezényeltem a nyomozás megejtésére, majd dolgom végeztével, a délutáni órákban, magam is elmentem Rabó községbe, ahonnan a legutolsó lopást a tót asszony jelentette. A járőrrel már útközben találkoztam. Jelentette, hogy az eddigiekhez hasonlóan újra nincs eredmény, de még nyom sem. Jelentették, hogy a község melletti cigánytanyát is átkutatták, hiába.

Utamat a cigánytanya felé vettem. A cigánytanyához közel fekvő vasúti állomásról magammal hívtam két szolgálaton kívül álló vasúti alkalmazottat. Nappal lévén, a cigánytanyát észrevétlenül megközelíteni nem lehetett, mert egy jókora tisztáson feküdt s amint az erdőből kiléptünk, rögtön észrevettek. Mi is figyeltük a cigányputrit és környékét s láttuk, hogy a cigánygyerekek befutnak a putriba, majd a vénebb cigányok kijönnek elének. Cigányhoz illő, nagy kalapemeléssel köszöntöttek bennünket és elpanaszolták, hogy a járőrök órákkal azelőtt sertéshúst keresett náluk, sertéslopással vádolva őket.

A cigányokat kipanacsoltam a kunyhóból, magam pedig a cigánycsaládfő és a bizalmi egyének jelenlétében átnéztem minden holmijukat és minden darabot kivettem a szabadba. Hátra volt még a putrinak szokatlanul nagy kályhája. A cigánnyal levéttetem a tetejét s amikor így felülről belepiszkáltam, a szuronyommal puhát éreztem benne. Belenéztem s egy szétdarabolt állat húsát láttam a 2 méter magas vaskályha belsejébe felakasztva. Az öreg cigánnyal a húst kiszedtettem s nem kis meglepetésemre, egy egész sertés került elő. A sertés feje le volt vágva, az orrában még benne volt egy drótkarika, mely azután később beigazolta, hogy a reggeli panaszostól lopták el a cigányok.

A kikérdezés során beismertek még 8 sertéslopást, amit minden alkalommal ugyanazon módszerrel hajtottak végre. A nappal kiszemelt ház közelében este egy-két cigány lesbeállt s amikor a házban minden elcsendesedett, bedobtak a kutyának az udvarra egy darab pálinkába áztatott kenyeret. Ezt a kutyák mindig megették és nem sokkal később, a pálinka hatása alatt, elaludtak. Ezután a sertésölhöz mentek és az ellopandó sertéssel is

megettették egy nagyobb darab pálinkás kenyeret. Tíz-tizenöt pernyi várakozás után a kábult sertés most már minden rőfögés nélkül engedte magát vitetni a közeli Vág partjára, ahol megölték.

Elmondották a cigányok, hogy minden sertés húsát a kályhában tartották. Minden sertéslopás után megjelent náluk a járőr, de a kályhába csak az ajtón néztek be, egyszer sem győződtek meg arról, hogy mi lehet a belsejében.

Az eredmény éppúgy lehetett volna az előttem szolgálatba induló járőrre is, ha kissé leleményesebb s a házkutatás során alaposabb.

Befejezésül még csak annyit, hogy mire rendbehoztam Peredmér környékét, „őszirózsás forradalom” lett, majd még szomorúbb idők következtek és végül távoznom kellett arról a helyről, ahova fiatal éveim sok felejthetetlen emléke fűződött. Azóta már deresedő fejjel is szívesen visszamentem volna az akkori magyar-tótjaim közé, hogy elvigyem nekik a magyar csendőr testvéri szeretetét, jó szívét és lelkét.

Eltávozásom előtt, a forradalom vívmányaitól öntudatra ébredt sertéstolvaj cigányok fegyveresen akartak felelősségre vonni, de erősen rosszul számítottak: ők húzták a rövidebbet, még most is gondolkozhatnak rajta.

Utasok között.

Beküldte: BÁNYAI JÓZSEF őrmester (Ungvár).

1941. április 16-án, az ungvári 8/1. nyomozó alosztály bizonyos ügyben teljesítendő szolgálatra vezényelt ki, polgári ruhában. — Utam a csapi vasúti állomáson vezetett keresztül. A csapi vasúti állomáson ez alkalommal is, úgy mint mindenkor, sok utas várakozott a vonatok indulására, illetve érkezésére. A III. osztályú váróteremben annyi volt az utas, hogy alig lehetett egyik helyről a másikra menni. Tekintve, hogy a polgári ruhás nyomozó (csendőr) gyakran van abban a helyzetben, hogy igen értékes beszélgetéseknek lehet a fültanuja, most is igyekeztem az utasok között elvegyülni és az azoktól hallottakat a szolgálat érdekében hasznosítani. Az utasok között feltűnt egy eléggé rossz ruhában öltözött magas, sovány arcú ember, aki igen élénken tekintgetett, hol az ajtó felé, hol meg az utasok között keresett valakit.

A kérdéses egyénél egy nagyobb fehér vászonzacskó volt. Ennek az alakja olyan volt, mintha benne egy kerek kenyér lenne. Nekem ez gyanús volt, így elhatároztam, hogy megfigyelés alá veszem. Kevés várakozás után figyelmes lettem arra, hogy egy vásári árus (bosnyák), aki az áruját egy négyszögletes kosárban a hasán tartja, közeledik az én általam figyelés alatt tartott egyén felé. A vásári árus, amikor már egész közel ért az emberem felé, egy kis ideig megállt és szét nézett a váróteremben, majd minden további nélkül oda ment hozzá. Orosz nyelven kezdtek beszélgetni. Tekintve, hogy az orosz nyelvet nem beszélem, nem is értettem társalgásukat. Rövid beszélgetés után mindketten bementek a III. osztályú étterembe. Most már még inkább gyanús volt a két ember, már csak azért is, mert a vásári árusok (bosnyákok) tiltott üzemek elkövetésére hajlandók, ezért

utánuk mentem az étterembe és ott egy üres asztalnál helyet foglaltam. A nálam levő aktatászkából ennivaiót vettem elő, amihez egy pohár szódavízre kértem. Utasembert „játszottam“.

A két egyén az étterem egyik sarkába vonult és ott ismét összebujva beszélgettek. Kis idő múlva a fehér vászonzacskót tartó egyén a kabátja zsebéből zöldes színű kis zacskókat vett elő és azt a vásári árusnak adta. Ezt követőleg pedig — egészen jól láttam — cigarettapapírt adott át annak. A látottakból arra következtettem, hogy csempészekkel állok szemben. Óvatosan kimentem ezért az étteremből és az állomásom szolgálatot teljesítő egyenruhás csendőrt felkerestem, azzal közöltem, hogy jöjjön be a III. osztályú étterembe és ott az általam majd megmutatott egyéneket igazoltassa, mert azok valószínű csempészarut adtak át egymásnak. Ezután igyekeztem vissza az étterembe, hogy az embereimet még ott találjam. Legnagyobb meglepetésemre az egyik, a fehér zacskót tartó, már nem volt ott. A vásári árus (bosnyák) is készülődött. Mivel az egyenruhás csendőr még mindig nem jött, eléggé kényelmetlenül éreztem magamat, és már arra gondoltam, hogy én fogom igazoltatni a kérdéses egyént, különben eltűnik és sohasem tudom meg, hogy kit eresztettem szólni!... Abban az időben igen fűszerezett volt a levegő Kárpát-alján, minden emberben kémet feltételezhettünk. Végre is, az utolsó percben megjelent az étterem ajtajában a csendőr és egy pénzügyőr. Megörültem. Igazoltatták a vásári árust (bosnyákok) és megkérdezték tőle, hogy hol van a társa, akivel beszélgetett, amire azt mondotta, hogy már kiment az étteremből, de kész megmutatni. Ezt azért tudom ilyen pontosan, mert hallottam a párbeszédet.

A csendőr és a pénzügyőr az igazoltatott vásári áruval együtt kimentek a váróterembe, ahonnan hamarosan vissza is tértek és magukkal hozták az előzőleg kiment gyanús embert. Amikor visszatértek, a pénzügyőr ismét kérdéseket intézett a vásári árushoz, aki azonnal beismerte, hogy 400 drb tűzkövet vásárolt a másik emberemtől, 100 drb-onként 3 P-ért, valamint 50 csomag cigarettapapírt is. Ezután a fehér zacskót tartó egyént kérdezte meg a pénzügyőr, aki ugyancsak töredelmesen beismerte, hogy a tűzkövet ő adta a vásári árusnak. Még 400 drb-ot adott el egy előtte ismeretlen egyénnek, és 100 drb még nála van.

A két emberemet a pénzügyőr most már átvette. Bevitte a vasúttállomáson levő csendőr pihenőszobába, ahol alapos igazoltatás alá vette őket. Mindent tisztáztak.

Mindezt azért tartottam szükségesnek leírni, mert az volt a helyzet, hogy ez alkalommal a csapí vasúti állomáson 3-4 polgári ruhás és egy egyenruhás pénzügyőr teljesített megfigyelő szolgálatot, akiknek éppen az volt a feladatuk, hogy ilyen egyéneket leleplezzenek. Annak ellenére, hogy elég szép számban voltak tehát a pályaudvaron, az esetet nem látták, mert — nem az utasok között, hanem a sínek mellett jártak és figyeltek.

A fő és legnagyobb bűnhődése a bűnösnek már az a tény, hogy bűnt követett el.

SENECA

Régi bűnök.

Irtá: VAMOS BALINT tiszthelyettes (Jászó).

A két évtizeden át cseh megszállás alatt álló jászói örskörletet 1939 május 16-án vettem át, mint őrsparancsnok. Az őrs kezdetleges irattárának átvizsgálása közben feltűnt egy — a kassai kir. ügyészséghez címzett — feljelentés fogalmazványa, mely szerint az örskörletemhez tartozó Debrőd községben 1920. évben rablógyilkosság történt s bár a tettesek ismeretesek, azok mégis büntetlenül maradtak. Debrőd községben bővebben érdeklődve megtudtam, hogy a meggyilkoltak egy nővére van, aki az ügyben a feljelentést cseh elődömnök megtette. Az áldozat nővérét lakásán felkerestem, aki az alábbiakban tájékoztatót.

Fivére, néhai Farba Péter,* aki szintén debrődi születésű és illetőségű volt, kb. 10 évig Amerikában élt. Mielőtt oda kiment volna, Debrőd községben nőt vett Vastag Erzsébetet, egy ottani gazdálkodó leányt. Amerikába távozásakor feleségét nem vitte magával, hanem szülei gondozására bízta. Amerikából a felesége részére állandóan küldözgetett pénzt, de a keresete nagyrésztét magánál gyűjtötte. Felesége egy ideig kifogástalanul élt itthon, de később szerelmi viszonyt kezdett egy nálánál fiatalabb férfival, névszerint Verba Lajossal. Ettől kezdve férjével egyáltalában nem törődött, leveleire nem válaszolt s az emiatt nyugtalan férj felesége élete felől másoktól is érdeklődött. Így megtudta, hogy az asszony hallgatásának mi az oka. Erre elhatározta, hogy Amerikából hazajön és személyesen győződik meg, hogy a hírek igazak-e? 1920 elején haza is jött és meggyőződött, hogy minden igaz, távolléte alatt felesége tényleg hűtlen lett. Ennek dacára feleségénél maradt, mert vakon szerette. A családi élete azonban rosszra fordult, mert felesége Verba Lajosról nem volt hajlandó lemondani. Felesége később nyíltan hangoztatta, hogy férjétől elválék és Verba Lajoshoz megy, de még ez előtt meg kell szerezni férjének Amerikából haza hozott pénzét. Tudott dolog volt, hogy a férj nagyobb mennyiségű pénzt, állítólag 25-30.000 dollárt hozott magával, de azt Debrődön senkinek sem mutatta s mondta meg. A pénzt egy vászon zacskóban állandóan a nyakába kötve hordta s éjjelre, sőt mosakodás közben sem tette le. A pénzből a feleségének egyáltalán nem adott, ami felette sértette az asszonyt. Verba Lajos is mindinkább nyíltan hangoztatta, hogy a férj útjukban van és hármójuk közül egynek pusztulnia kell. A mende-mondának eleinte nem tulajdonítottak fontosságot, de később mind a férjet, mind a nővérét mindinkább aggasztották a hallottak és a férj arra az elhatározásra jutott, hogy kitér ellenfelei elől és vissza vándorol Amerikába. Úgy határozott, hogy tervét a közelgő pünkösti ünnepek után váltja valóra. Tervéről értesült felesége és annak szerelmese, Verba Lajos is, akik örömmel fogadták ezt, de a férjnél levő pénzt előbb meg akarták szerezni. Felesége célzást is tett erre, megjegyezvén, hogy nem bánja, ha elmegy, de a pénz hagyja nála. A férj kijelentette, hogy egy fillért sem ad, mert nem érdemli meg. Napok alatt híre futott a községben, hogy a férj Ameri-

*A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

kába szándékozik visszatérni s arról is mindinkább kezdtek beszélni, hogy a felesége és annak szerelmese kijelentették, hogy mielőtt elmenne, a pénzt megszerzik, ha másként nem menne, úgy agyonütik. Aki ismerték az asszonyt és Verba Lajost, tudták, hogy amit azok mondanak, meg is teszik. Ezért kíváncsian várták a fejleményeket.

Debrőd község határában folyik a Bódva patak. A patak mentén kaszálók vannak s ha a patak megárad, a kaszálókat elönti és használhatatlanná teszi. Ezért az érdekeltek a kaszálót az ár ellen védeni szokták. 1920-ban június 7-ére esett pünkösöd másodnapja. Az ünnep délutánján a férj anyósa, néhai Vastag Jánosné kiment a rétre, hogy körülnézzen. Hazamenve közölte a ház népével, hogy a rétvészélyeztetve van és védeni kell. Úgy határoztak, hogy a rétet felváltva őrizni fogják. Első őrül a férjet: Farba Pétert jelölték ki, aki szerszámot, kapát és baltát vett magához és 17—18 óra között kiment a rétre. Szemtanuk szerint rövidesen utána ment felesége és annak édesanyja, majd más irányból Verba Lajos és annak bátyja, néhai Verba Elemér is. 19—20 óra között abból az irányból, ahol Farba Péter rétje volt, többek 3 lövést hallottak. Másnap, június 8-án a kora reggeli órákban Farbané; a hitlen asszony és annak anyja a község utcáján jajveszékelték, hogy Farba Péter 7-én este kiment a rétre és azóta nem tért vissza. Félnék, hogy valami baja történt, majd többek társaságában a keresésére indultak. Amint a rétre értek, vérbefagyva ott találták. Siránkozva hangoztatták, hogy valaki megölte és kirabolta.

Néhai Farba Péter nővére elmondta még, hogy az ügyben a cseh csendőrség sokáig nyomozott, tárgyalásokra is sor került, de a tetteseknek semmi bántódása nem lett. Ő azonban mindig bízott abban, hogy egyszer csak véget ér a cseh világ s a magyar csendőrök majd kiderítik az igazságot, a magyar bíróság pedig ítélkezik a bűnösök felett.

Miután ennyit megtudtam az áldozat nővérétől, hozzáfogtam a részletek megállapításához. Megtudtam, hogy néhai Farba Pétert előbb a hozzátartozói, később a cseh csendőrök is a község határában, az úgynevezett Hasadt köszikla tövében találták meg. A hulla össze volt ronszolva, a testében több helyen fagalyak voltak bedugdosva, azt a látszatot akarván kelteni ezzel, hogy leugrott a szikláról. A sziklától É-ra, mintegy 200 méterre, azonban nagy vértócsát, a vértócsa körül pedig számos elmosódott lábnyomot találtak a csendőrök. A helyszínen női kabátról leszakadt gombokat is találtak, egy fára felakasztva megtalálták a véres kapát, amelyiket Farba magával vitt s amivel később agyonütötték. A cseh csendőrök a nyomozás során megállapították, hogy a helyszínen talált gombok Farba feleségének a kabátjáról hiányoznak, a kabáton volt gombok a helyszínen talált gombokkal teljesen egyeztek. Szemtanuk igazolták, hogy Farba a rétre pantallóban és cipőben ment s amikor megtalálták, csizma volt a lábán. Ismét tanuk igazolták, hogy a csizma néhai Vastag Jánosé volt, aki Farbanak apósa volt. Az

egyik csizmát Farba lábára sehogy sem tudták felhúzni, mert kicsi volt és a felhúzást annyira erőltették, hogy e közben a halott Farba lába bokában el is törött. A gyanúsítottak lakásán megtartott házkutatások során a csendőrök 2 darab véres pisztolyt találtak. A boncolást végző hatóság megállapította, hogy Farbát 3 lövés érte, de azok nem voltak halálosak. A halált a fejére és egyéb testrészére mért baltá- és kapautések okozták. Két szemtanu jelentkezett, hogy néhai Vastag Jánosné (az anyós) lakásán másnap látták a véres baltát s az egyik tanu, aki az anyós bejárónője volt, igazolta, hogy a véres baltát ő mosta meg néhai Vastagné utasítására, hogy: „Mosd meg már azt a baltát, arról el is feledkeztünk a nagy izgalomban“. A nyomozás befejezése után a csendőrség a feljelentést megtette és a bíróság az ügyben tárgyalást tartott. Tekintve, hogy a gyanúsítottak a terhükre rótt bűncselekményt tagadták s mert a meglevő bizonyítékok a cseh bíróság szerint nem voltak elegendők, a gyanúsítottakat az első tárgyaláson felmentették. 1924-ben az ügyben újrafelvétel útján a cseh bíróság ismét tárgyalást tartott, mert tanuságtételre jelentkezett Lázár Miklósné, aki a gyilkosság helyén és idején atyja lovait őrizte és egy bokorból az egész dolgot végig nézte. Az esetről senkinek sem mert akkor szólni, mert Verba Lajos megfenyegette, hogy ha valakinek szólni mer, elteszi láb alól. Hogy a tanu igazat mondott, bizonyítja az, hogy a tárgyalás előtt Verba Lajos és bátyja, náhai Verba Elemér, Amerikába szöktek. A megtartott tárgyaláson néhai Farba Péter feleségét a bíróság 15, míg anyját 8 évi fegyházra ítélte, a Verbák ellen pedig nyomozólevelet adott ki. Amikor az ítéletet és a bíróság intézkedését a két Verba testvér megtudta, Verba Elemér Amerikában öngyilkos lett. Ez a második bírósági ítélet felebbezés folytán a brünni cseh bíróság elé került, mely az előbbi ítéletet megsemmisítette és a vádlottakat 8 havi fegyházbüntetés után szabadlábra helyezte, az ellenük emelt vádat el ejtette. Erre Verba Lajos Amerikából hazajött, de a meggyilkolt feleségével nem állott újból össze, talán félték a következményektől. Mindketten más sal kötöttek házasságot.

Puhatolásom során megtudtam azt is, hogy a bírósági eljárások során bűnjelek vesztek el, továbbá a Farba Pétertől elrabolt pénz nagy része az ügyvédekhez, bírókhoz és a csendőrség egyes tagjaihoz került. Ezért nem szolgáltattak igazságot. Amikor mindezeket több oldalról megerősítve láttam, a kassai kir. ügyészséghez jelentést tettem, hivatkozva az előző cseh csendőri jelentésre. Az ügyészség jelentésemre az ügyre vonatkozó összes iratokat, amelyek 5 kg-t nyomtak és nagy részük cseh nyelven volt írva, tanulmányozás céljára leadta azzal, hogy áttanulmányozás után tegyem meg ismét a jelentésemet arra nézve, hogy milyen új bizonyítékok várhatók az esetleges új nyomozás, illetve újrafelvétel esetén, megjegyezvén, hogy a Bp. 449. §-ának 1. pontja szerint a felmentett terhére az újrafelvétel csak abban az esetben rendeltető el, ha az alapperben hamis tanuzást követtek el és ennek a bizonyítéknak az ítéletre befolyása lehet, vagy ha a Bp. hivatkozott §-ának 3. pontja szerint a kir. ügyészség olyan új tényt vagy bizonyítékot hoz fel, mely magában, vagy az előbbi el-

A menyorszáért sem szabad elárulni Magyarországot.

(Jóka.)

járás alatt felhozottakkal kapcsolatban a felmentettnek elítélését valószínűvé teszi. Mielőtt tehát a kir. ügyészség azokra a terheltekre vonatkozólag, akik jogerősen már fel lettek mentve, az újrafelvételt a kir. törvényszéknél indítványozná, szükséges, hogy tudomással bírjon arról, hogy ezek az új bizonyítékok valamelyike fennforog-e? A bírósághoz teendő jelentésből tehát főleg annak kellett kiütnie, hogy a gyanúsítottak közül ki és milyen cselekménnyel gyanúsítható és melyek azok az új bizonyítékok, amelyek az újrafelvételi eljárás során beszerezhetőeknek látszanak és amelyek alapján a terheltek elítélése várható.

Az ügyre vonatkozó iratok tanulmányozása után jelentésemet megtettem, a bíróság a jelentésem alapján megtalálta a módját az újabb kiindulásnak. A bírói eljárás helyszíni kiszállásokkal, újabb és újabb tanúk kihallgatásával és szembesítésével, több napos helyszíni tárgyalással, folyó év május 14-én Kassán a főtárgyalással a még életben levő tettesek elítélésével ért véget. A főtárgyaláson a bíróság Verba Lajost és néhai Farba Péter felelőségét bűnösnek mondta ki gyilkosság és rablás bűntettében és előbbi 7 évi fegyházra és 5 évi jogvesztésre, míg utóbbit 4 évi fegyházra ítélte és nyomban le is tartóztatta mindkettőjüket. Ezzel a 20 évig elődázott igazságszolgáltatás megtörtént.

Jellemző a cseh eljárásra, hogy bár a tettesek bűnössége mellett annyi bizonyító adat szólt, hogy bűnösségükhöz semmi kétség nem fért, hagyták azokat futni, mert volt pénz elég és jutott mindenkinek, aki valami olyant akart tenni, ami a valószágot felfedte volna.

Jól esett hallanom a bíróságnak a magyar csendőrségről tett elismerő nyilatkozatát. Az egyik helyszíni tárgyaláson a tárgyalást vezető bíró megkérdezte Verba gyanúsítottat, hogy nyugodt-e a lelkiismerete és nem fél-e a következményektől? Verba azt felelte, hogy nyugodt, mert ő ártatlan és így nincs az a bíróság, amelyik őt elítélje. A bíró a következőket válaszolta erre: „Hogy maga nem ártatlan, azt a csendőri nyomozás már tisztázta s annak alapján a bíróság el is fogja ítélni, mert ne felejtse el, hogy a magyar és a cseh bíróság között ugyanannyi különbség van, mint a magyar és a cseh csendőrség között, az pedig nem kevesebb, mint az ég és föld“.

Az ügy nyomozása különösebb tudást nem igényelt, nem volt fárasztó, az elkövetett cselekmény tisztán állt mindenki előtt, csupán becsültre és lelkiismeretre volt szükség, ami minden próbacsendőrből megvan, mert enélkül a kakastollas kalap nem is kerülhet a fejére. Munkám után a kedélyek megnyugodtak, a csendőrségbe vetett bizalom beigazolódt, nem csalódtak, akik olyan sóváróga vártak bennünket vissza.

Az 1918. évi forradalom kitörésétől a proletárdiktatúra kitöréséig a m. kir. csendőrségnek legalább 24 hősi halottja volt.

*

A proletárdiktatúra ideje alatt a vörös rémuralomnak és az idegen megszállóknak 5 tiszt és 38 csendőr esett áldozatul.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Biztosítási csalás kísérletének nyomozása.

Beküldte: DOBOS GYÖRGY tiszthelyettes (Porcsalma)

1940. évi november hó 25-én 14 órakor az őrsön megjelent Weinberger Márton* t . . .-i határ tanyai lakos, aki azt a feljelentést tette, hogy november hó 24-én 18—19 óra közötti időben a Fein Samu budapesti lakos tulajdonát képező és a t . . .-i határban levő, még csépeletlen zabkaszal, amelyben 840 kereszt zab volt, ismeretlen módon kigyulladt és teljesen elégett. Fein Samunak ő a teljhatalmú megbízottja, a jelentést azért tette ő meg.

Nevezettet a tüzeset keletkezésére nézve már az őrs-irodában kikérdeztem. Nem tudott semmi érdemlegeset előadni, mert a tűznél nem volt jelen, arról csak aznap reggel szerzett tudomást, a gazdaságban alkalmazott Grün nevű ispántól. Előadta, hogy az elégett zab igen jó minőségű volt. Az elégett zabkaszal mellett állott egy másik kaszal zab is, de az sértetlen maradt. A megmaradt zab korántsem volt olyan jó minőségű, mint az elégett. A zab biztosítva volt az egyik magyar biztosító intézetnél általánosságban, 10 évre. A biztosítást 1934. évben kötötték s így még érvényben volt. Az elégett zab kárértéke 5000 P.

Ezután az ügyről a szakaszparancsnoknak és a nyomozó alosztályparancsnokságnak a jelentésem megtettem s egyben a nyomozó alosztályparancsnokságtól polgáriruhás nyomozót kértem. Ennek megtörténte után az eset nyomozására magamat és Zalavári Ferenc próbacsendőrt kivezényeltem. A helyszínre csak másnap a kora reggeli órákban mentem ki, mert olyan sötét idő volt, hogy ott semmit nem láthattam volna, ezért az estéli időt inkább a tüzesetnél jelen volt tanúk kikutatására és kikérdezésére fordítottam. A tanúk elmondották, hogy a tüzesetet Grün gazdasági ispán vette észre, midőn a tanya udvarából a szomszédságban levő uradalmi telepre szándékozott menni. Ő volt az is, aki a tanyában „tüzet“ kiáltott. Midőn a tanyabeliek a tűz színhelyére érkeztek, akkor már a zabkaszal keleti része teljesen lángokban állott. A tüzet oltani már nem lehetett. A tűz színhelyére velük ment Grün ispán is, akinek intézkedésére csak a másik zabkaszalt igyekeztek megmenteni. Hogy a tűz miként keletkezett, nem tudják. Megjegyzem, hogy a tűz színhelye a községtől 9—10 km távolságra volt, így a tűz oltásánál csak a tanya-beli, illetve a Fein-gazdasághoz tartozó cselédek vettek részt. A tanukat külön-külön megkérdeztem, akik a tűz lefolyását és az oltási munkálatok végzését egybehangzóan adták elő. Egyik tanu azonban elmondta, hogy a tűz színhelye mellett az árokban víz volt, azonban az ispán azt mondotta, vedret és egyéb oltási eszközöket nem kell kivinni, csupán villát vigyenek magukkal, mert a tüzet oltani már nem lehet, csak a másik kaszalt kell menteni. Ezt Grün akkor mondotta, mikor a tűzoltáshoz a cselédeket kirendelte. Ez a tanu megjegyezte, hogy mikor Grün a tüzet kiáltotta, igen izgatott lelki állapotban volt s a sötétben úgy vette észre, mintha erősen izzadt lett volna, ezt azonban a sötétben nem vehette jól ki.

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

Grün ispán kikérdezését, tekintettel az éjjeli időre, másnapra halasztottam. Reggel Weinberger intéző és Grün ispán korán jelentkeztek nálam és azt mondták, hogy szívesen velem jönnek a helyszínre. Én ez ellen nem emeltem kifogást, s így velem jöttek. A helyszínre megérkezve, a helyszíni szemle megejtéséhez kezdtem. Bizalmi egyénként a község nagy távolsága miatt (10 km) uradalmi béreseket alkalmaztam. Az elégett kazal hosszát, szélességét lemértem, magasságát pedig az intézőtől és ispántól tudtam meg. Ezt a bizalmi egyének is igazolták. A helyszínen semmi útbaigazító nyomot nem találtunk, mert akkorra már a kigyulladt zabkazar teljesen elégett. Az el nem égett másik zabkazalt kezdtem vizsgálni, hogy következtetni tudjak az elégett zab minőségére. Ekkor az intéző ismét megjegyezte, hogy az elégett zab sokkal jobb volt, mint a megmaradt zab. Megkérdeztem az intézőt, hogy van-e valakire gyanúja és mi a véleménye a tűz keletkezésére vonatkozólag. Az intéző elmondotta, hogy gyanúja egyáltalán senkire nincsen, mert a gazdaság a szegényebb emberekkel jót tesz, így a tűz bosszú műve nem igen lehet. De öngyulladásra sem tud gondolni, mert a zabkazalba csakis jó, száraz zabot hordtak s ha öngyulladás lett volna, akkor annak már régen be kellett volna következnie, miután a zabot még augusztus havában behordták. Véleménye az, hogy valaki a zab mellett gondatlanságból gyufát vagy cigarettavéget dobhatott el. Lehet, hogy a valaki a közelben levő burgonyáját őrizte s a zabkazal mellett megpihent s az gyújthatott rá, vagy esetleg tüzet rakott ott s attól keletkezett a tűz. Grün ispánnak ugyanez volt a véleménye. Véleményüket látszólag én is elfogadtam s helyeseltem is. Ekkor vettem észre, hogy mind az intéző, mind az ispán szinte megnyugodtak, fellélegzettek. Ezekután a helyszíni szemlét a távolabbi környékre is kiterjesztettem. A leégett zabkazalhoz mintegy 25—30 méter távolságra felszántott és lehengerelt, nyomképződésre igen alkalmas, puhatalajú rozs-vetés volt. A rozsöldön futó embertől eredő lábnyom-csapást fedeztem fel. Ezt kezdtem nézegetni, amikor is az intéző utánam jött és érdeklődött, hogy mit figyelek. Erre azt feleltem, hogy így szokás a nyomozásnál szétnézni, tehát én is csak azt tettem. A futási nyom figyelését és biztosítását természetesen abbahagytam, mert láttam, hogy mind az intéző, mind az ispán igen izgatottá váltak s így felkelthették a gyanúmat. Ekkor visszatértem a leégett kazalhoz s közöltem velük, hogy ha nekik nincsen gyanújuk, nekem sincs. „Azt el sem tudom gondolni“, — fűztem hozzá, — „hogy a gazdaság biztosítási csalási szándékból maga gyújtotta volna fel a zabkazalt, mert ha biztosítási csalást akarna a gazdaság elkövetni, akkor erre lenne más módja, ahonnan nagyobb hasznot húzhatna“. Végül megjegyeztem, hogy — „mehetünk innen, itt nincs már mit keresnünk“. Erre meg is indultunk a tanyába vissza, hogy az ispánt, mint a tűz első észrevevőjét, kikérdezhessem. Ekkor újból figyeltem az intéző és az ispán arcát. Olyan emberek benyomását keltették — főleg az ispán —, mint akinek nagy kő esett le a szívről. Útközben észrevétlenül figyeltem az ispán lábnyomait és gondolatban összehasonlítottam őket a rozsöldön felfedezett nyomokkal. Nem sokra mentem, mert a rozsöldön talált nyomok gumicsizmától eredtek, most pedig Grün lábán zsírosbőr-csizma volt.

Grün a kikérdezése alkalmával a következőket adta elő:

1940. évi november hó 24-én, úgy 18—19 óra kö-

zötti időben elindult egyedül lakásáról azzal a szándékkal, hogy a 2—3 km távolságra levő uradalmi telepre megy az ottani fűszereshez beszélgetni. Alig tett meg 300—400 métert (a tűz színhelye a telep irányába esett), úgy látta, hogy a zabkazal közelében valaki lámpással jár. Ő erre visszatért s megkérdezte a tanya udvarán az ott foglalatostkodó Fehér Ilona cselédeányt, hogy nem tudja-e, ki jár lámpással a zab mellett? A leány azt felelte, hogy nem tudja, mert az istállótól ő nem is lát a zabkazalhoz. Ő ekkor megindult az istálló felé s mikor az istálló végéhez ért, akkor már jól látta, hogy nem lámpással járnak a zab mellett, hanem a zabkazal ég. Azonnal tüzet kiáltott és a cselédek fel szólította, hogy menjenek tüzet oltani. Nem mondotta, hogy vedret ne vigyenek, de nem is emlékszik, hogy mit mondott, mert nagyon izgatott volt a tűz miatt. A tűz színhelyére érve látta, hogy az egyik kazal keleti és északi oldala teljesen lángokban áll.

Ezért a béreseknél elrendelte, hogy amennyiben a kazalt megmenteni nem tudják, igyekezzenek a másikat megmenteni, ami sikerült is. Az intézőnek a tűzesetről csak reggel tett jelentést, mert ideges embernek ismerte és nem akarta az éjszakáját a rossz hírrel elrontani. Grün elmondotta azt is, hogy igen jó zab volt az elégett kazalban, de ő nem azt mondotta, hogy abban 840 kereszt volt, mint az intéző mondotta, szerinte csak 480 kereszt lehetett benne. Azt, hogy a kazalban 840 kereszt nem lehetett, a helyszíni szemle alkalmával a kazal méreteiből és az égési maradványokból már én is megállapítottam.

Gyanúm ekkor már erős volt, hogy a tüzet a gazdaság valamelyik alkalmazottja idézte elő. Megerősítette ezt bennem az intéző és ispán gyanús viselkedése is. Mindketten állandóan mellettem voltak, nem tágitottak a közelemből, úgyannya, hogy a cselédek közül senkit kikérdezni nem tudtam, mert attól kellett tartanom, hogy jelenlétük a nekik alárendelt alkalmazottakat igazmondásukban befolyásolhatja. Mikor láttam, hogy szabadulni nem tudok tőlük, kijelentettem, hogy: „Na befejeztük a nyomozást, nincs itt mit keresni, a tűz oka valószínűleg az, hogy valaki ott járt a zabkazal mellett s gondatlanságból okozta a tüzet.“ Járőrtársamnak pedig azt mondtam, menjünk haza, mert holnap úgysí vásár van P... n s ott kell lennünk. A tanyából el is indultunk, azonban nem haza, hanem a tűz színhelye felé vettük utunkat s megfigyeltük, hogy az intéző és az ispán merre mennek. Láttuk, hogy teljesen megnyugodtak s elmentek a mezőn dolgozó munkásokhoz. Mi a helyszínen aztán a már előbb megtalált lábnyomokat néztük, vizsgáltuk s lemértük s arra a meggyőződésre jutottunk járőrtársammal, hogy a lábnyom csakis attól az embertől származhatik, aki a tüzet okozta, mert ott ilyen hosszú futási lábnyom keletkezése másképpen nehezen volt elképzelhető. A futási nyomcsapás a tűz színhelyétől el, a puha szántásföldön mintegy 800 méterre vezetett. A lábnyomokból megállapítottuk, hogy az magastermetű embertől származhatott. Az ispán pedig jó magas ember volt. A lábnyomokból néhányat biztosítottunk, illetve szalmával betakartunk. Kiöntésre mind alkalmasak voltak. Ezután hazatértünk az őrre, mert nem volt nálunk a kiöntésre alkalmas anyag. Másnap a vásáron voltunk elfoglalva, de aznap meg is érkezett a nyomozó alosztályparancsnokságtól Tácsy törzsőrmester, akivel közöltem az eddigi megállapításunkat. Másnap reggel Tácsy törzsőrmesterrel újból elmentünk a helyszínre, de ekkor

már a községből vittünk magunkkal két községi bizalmi egyént. A lábnyomokat újból lemértük és a magunkkal vitt gipsszel kiöntöttük. Ezután a tanyába mentünk, hol a béreseket újból kikérdezés alá vettük. Az előbbi kikérdezésük alatt elmondottakat valamenynyien fenntartották. Megnyugtattuk őket, hogy ne féljenek semmitől, mondjanak el őszintén mindent, amit a tüzesettel kapcsolatosan tudnak. Ekkor tudtam meg tőlük, hogy az ispánnak van gumicsizmája, de a tüzeset óta nem viseli. Elmondották még, hogy midőn Grün ispán tüzet kiabált, igen kifáradtnak látszott, a veríték csurgott róla. Arra gyanakodtak, hogy a tüzet ő idézte elő.

Megkérdeztem Grünt, hogy a gumicsizmája hol van? Azt felelte, hogy odaadta a feleségének, mert az bement a községbe. Grünnek ekkor meghagytam, hogy másnap reggel a községházánál a gumicsizmában jelenjék meg. Ezután kikérdeztünk néhány tanut azok közül, akik a zabaratásnál és behordásnál jelen voltak. Elmondották, hogy az elégett zab igen gyenge minőségű volt. Tele volt vadfűvel és gazzal. De megállapítottuk azt is, hogy a zabkazalban nem 840, hanem csak 480 zabkereszt volt.

Másnap a községházánál Grün elé tartam az eddig megállapított adatokat. Tagadta, hogy a tűz keletkezéséről bármit is tudna. Ekkor a gumicsizmájáról lábnyomot idéztünk elő, azt gipsszel lemintáztuk, majd a gipszöntvényt összehasonlítottuk a helyszíni nyomokról készített gipszöntvénnel. Az összehasonlítás eredményeképpen a két öntvény tökéletes egyezéséből megállapítottuk, hogy a helyszínen talált lábnyomok Grün gumicsizmájától eredtek. Grün ekkor beismerte, hogy a helyszín közelében talált lábnyomok valóban az ő gumicsizmájától erednek, mert a tűz kiütése előtt egy héttel ő arra járt. Ezt az állítását azonnal megcáfoltuk. Megállapítottuk ugyanis már előzőleg az elmúlt hét időjárási viszonyait s így tudtuk, hogy az ispán által megjelölt időpont óta napokon át esett az eső, a tüzeset óta viszont nem volt eső. A helyszínen talált lábnyomok épek, frissek voltak, tehát csakis az eső után keletkezettek. Midőn azt az ispán elé tartuk, sirva fakadt s beismerte, hogy a tüzet ő okozta és pedig az alábbiak szerint.

1940. évi november hó 24-én este a cselédekkel közölte, hogy a közeli telepre megy a fűszereshez beszélgetni, de előbb a lakásán megvacsorázik. Vacsorázni azonban nem ment, hanem egyenesen elindult a dűlő-úton a tanyától 1 km távolságra levő zabkazalhoz, ott az egyik zabkazalt meggyújtotta, majd onnan futva elmenekült. A tanyába visszaérve, tüzet kiáltott. Cse-

lekményét azért követte el, mert a tűz kiütése előtt egy héttel a tűz színhelyén jártak az intézővel, aki neki akkor azt mondotta, hogy jó volna, ha már elégne ez a zab. Arra számított, hogy ha majd a nyomozás után az intézőnek megmondja, hogy ő gyújtotta fel a zabot, jutalmat fog kapni. Az intézőt is kikérdeztük, aki azonban tagadott. Tagadta még azt is, hogy ő az ispánnal bármikor is a tűz színhelye közelében járt volna.

Grünt elfogtuk és a nyíregyházi kir. ügyészségnek átadtuk.

Később megtudtam, hogy Fein Samu a biztosítási összegről lemondott, de már csak akkor, mikor megtudta, hogy az eset kiderült.

*

A helyszíni szemlének a környékre való kiterjesztése általános szabály, de különös fontossága van ennek a tűz színhelyén. A tűz pusztít, rombol — ennek következtében a szűkebb helyszín, legjobb esetben is csak igen kevés olyan adatot nyújt, amelyből a nyomozás kiindulhat. A gyújtogatás fennforgásának alapos gyanúját itt is a távolabbi helyszínen felfedezett lábnyomok (futás) hozták felszínre, de ugyanazok a nyomok tették lehetővé a gyanúsított személye kikutatását és a tettesség bizonyítását is.

Ha biztosítási csalás gyanúja merül fel, a nyomozásnak mindig részletesen tisztázni kell, hogy a sértett által elégettnek (betöréses-lopás ellen való biztosítás esetén: ellopottnak) jelzett ingóságok egyáltalán megvoltak-e, meglehetettek-e, ha igen: úgy megvoltak-e a panasztól mennyiségben, minőségben és értékben és valóban megsemmisültek-e (illetve valóban ellopták-e őket). Itt is 840 kereszt kiváló minőségű zab elégesét jelentették be 5000 P kárértékben. A nyomozás kiderítette ezzel szemben, hogy mindössze 480 kereszt zab volt az elégett kazalban, még pedig értéktelen, silány minőségű. Már ez a megállapítás önmagában is arra mutatott, hogy itt biztosítási csalási célzat forog fenn.

A kikérdezéseknél a csendőr figyelje a kikérdezettet — de általában mindenkit, aki a nyomozás során körülötte van. Az egyesek viselkedése, arcjátéka stb. sokszor igen hamar útmutatást szolgáltat. Ennél az esetről az ispán és az intéző toladó magaviselete (nem tágitottak a járőr mellől), továbbá váltakozó izgalma és megnyugvása (aszerint, hogy a járőr a nyomozás során mit tett) volt az, ami a járőr gyanúját felkeltette.

Szakszerű volt a járőr eljárása a lábnyomok lemintázásánál, a próbanyomok előállításánál, valamint a lábnyomok összehasonlításánál és azonosításánál is.

Áruk minőségéért, olcsó áráért, stb., elismerő és köszönő levelet ne írjunk, mert egyes cégek az ilyen leveleket gyűjteményes nyomtatványba foglalva, üzleti reklámnak használják fel, már pedig a m. kir. csendőrség tagjai nem lehetnek reklámcsinálói semmiféle üzletnek!

TISZTA GYAPJU CSIZMA-
NADRAG POSZTÓ M-KINT

4 4. — p e n g ő

HOKSÁRI-nál

Budapest, Baross-tér 4-5.
Teréz-körút 60.

Sport

felszerelések
szaküzlete

Maurer István

Bpest, vi. Teréz-lát 4. Tel.: 118-194

HALOTTAINK

Miklós Márton kolozsvári IX. kerületbeli tiszt-helyettes 1941. IX/17-én gyomorrákban meghalt. Kolozsváron temették el. 1918. IX/6. óta szolgált a testületben. Kitüntetései: Háborús emlék-érem, I. oszt. leg. katonai szolg. jel., 1908. évi kat. jubileumi kereszt, Osztrák és Bolgár háborús emlék-érem.

K. Kovács Sándor kolozsvári IX. kerületbeli csendőr 1941. IX/20-án mandulalob következtében meghalt. Karcagon temették el. 1936. I/1. óta szolgált a testületben. Kitüntetése: Erdélyi emlék-érem.

Nyugállományú bajtársaink közül meghaltak:

Agh Mihály csendőr (V. ker.), 1932. V/5-től 1941. V/1-ig szolgált,

Forró Sándor alhadnagy (V. ker.), 1890—1930-ig szolgált,

Földvári Aurél tiszthelyettes (IV. ker.), 1906—1923-ig szolgált,

Nagy János tiszthelyettes (X. ker.), 1905—1912-ig szolgált,

Radványi János tiszthelyettes (IV. ker.), 1909—1928-ig szolgált a testületben.

Kegyelettel őrizzük emléküket!

HIREK

Honvédségi Közlöny. Személyes ügyek. 45. szám. Kormányzó Úr Ö Főméltósága az alább felsoroltak részére a világháborút követő forradalmak és ellenforradalmak idején, valamint az ország elszakított területeinek visszaszerzése körül életüket veszélyeztető önfeláldozással véghez vitt hazafias cselekedeteik elismeréseként a **Nemzetvédelmi Keresztet adományozni** méltóztatott: vitéz **Nemerey Márton** altábornagynak, vitéz nemes szinai **Szinay Béla** ny. altábornagynak, vitéz **Temesváry Endre** ezredesnek, **Hajnácskő László** és **Zámbory Árpád** alezredeknek, dr. **Szűcs István**, vitéz **Csörgey László** és **Marsay János** ny. alezredeknek, vitéz **Demény Elemér**, vitéz **Király Gyula** I., dr. **Endrődy Barnabás**, **Mariska György**, vitéz lőfő kibédi **Péterffy Jenő**, **Fóty Ferenc** és **Németh Ferenc** I. őrnagyoknak, **Bodur Károly** főhadnagynak. A m. kir. honvédelmi miniszter úr **odaítélte** a II. osztályú tiszti katonai szolgálati jelet: **Berlányi Zsigmond**, **Nagy István** I., **Szabó Jenő** I. és **Farkas Dezső** alezredeknek, — **nyugállományba helyezte** dr. **Körmöczy Rezső** g. hadnagyot.

Honvédségi Közlöny. Szabályrendeletek. 44. szám. A székely hadosztályban teljesített szolgálat minősítése és igazolása. A székely hadosztályban teljesített szolgálat és ezzel kapcsolatban elszemvedett román elkülönítés (hadifogság) katonai szolgálatnak számít. Amennyiben ez a szolgálat (elkülönítés, hadifogság) tartama a három hónapot meghaladja, az érdekelt szolgálatára a hadiév kedvezménye is vonatkozik. Ugyancsak egy hadiévet kell a nyugdíj kiszabásánál azoknál is beszámítani, akiknél ez a szolgálat nem éri el a 3 hónapi időtartamot, azonban az érdekeltek a) harcban vettek részt, b) az ellenség előtt megsebesültek vagy c) a hadviszontagságok, köztük járványos betegség következtében szolgálatra képtelenné váltak. Az igazolást a Székely Hadosztály Egyesület végzi. Az igazolványokat a megerősítő záradék végett a Hadilevéltárhoz terjesztik fel. A Székely Hadosztályban eltöltött katonai szolgálati idő a Károly-csapatkereszt elnyeréséhez nem jön tekintetbe.

Igen fontos ügyben keressük azokat a bajtársakat, akik 1919. év tavaszán a most felszabadított baranyai háromszög valamelyik őrén szolgáltak. Kérjük bajtársainkat, hogy közöljék ezt a körletben lakó nyugállományú bajtársakkal is. Értesítést, jelentkezést a 4. nyomozó alosztályparancsnoksághoz kérünk mielőbb.

Ez a mi Írógépünk

Vezérképviselet:

Bálint Sarolta

Budapest, Erzsébet krt 43. Tel.: 422-123.

Előrangú kivitel, nagy teljesítő képesség, méltányos ár.

A m. kir. csendőrség részére kedvezményes fizetési feltételek.

Kérje a gép díjtalan bemutatását.

A HANGYA

ÉRTED DOLGOZIK!

magad és családod

ÉRDEKÉBEN TÁMOGASD!

Nedves falak szárazságtételéhez

"SANIT" habarcsőmítő

Posnansky és Strelitz R. T.

BUDAPEST, V., ZSITVAY LEŐ-UTCA 13. SZÁM. TELEFON: 12-28-29, 12-82-85

Csendőrségi Közlöny. Szabályrendeletek. 38. szám. „A magyar büntetőjog gyakorlati kézikönyve a m. kir. csendőrség számára” című mű III. kötetének tansegédletként való rendszerezése. A 2 és az 1 pengős ezüstérméknek a forgalomból való bevonása. Ebek veszettség elleni kötelező oltása. Az iskolázási kötelezettségről és a nyolcosztályos népiskoláról szóló 1940. XX. t.-c. végrehajtása. Cukorfejadagok újabb megállapítása és a cukorjegyek kezelésének újabb szabályozása.

Dícséret. A m. kir. 3. honvéd hadsereg parancsnoka a Délvidék visszafoglalása alkalmából, az ellenség előtt teljesített kitűnő szolgálatait hadsereparancsnoki **okirati dícsérő elismerésben** részesítette a székesfehérvári II. kerület állományába tartozó **Soós Lajos** tiszthelyettest, **Nemes Miklós** őrmestert, **Könyvesi Mihály** és **Domján Gyula** csendőrt. A déli hadsereg katonai közigazgatási csoport parancsnoka a Délvidék visszafoglalása alkalmával a katonai közigazgatási szolgálat terén kifejtett kiváló és eredményes teljesítményeikért **okirati dícsérő elismerését** fejezte ki a szombathelyi III. kerület állományában **Orbán István II.** őrmesternek, **Hargitai Pál** és **Répcsvölgyi Ferenc** csendőröknek, a debreceni VI. kerület állományában **Madarász Gyula** tiszthelyettesnek. A szombathelyi III. kerület parancsnoka **Almás Ferenc** őrmestert **okirati díccsel** megdícsérte, mert 1938., 1940. és 1941. évben a kenderesi csendőr örkülönítményen a **Kormányzó Úr Ó Felméltósága** legmagasabb személyének biztonsága érdekében teljesített felelősségteljes szolgálatát mindenkor a legnagyobb lelkiismeretességgel, hűséggel és éberséggel teljesítette és igen példás magaviseletet tanúsított. — **Bécsi Sándor** csendőrt nyilvánosan megdícsérte az 1940., 1941. évben a kenderesi csendőr örkülönítményen végzett felelősségteljes szolgálatait.

Fegyverhasználat. A központi nyomozó osztály állományába tartozó **Palotás Ferenc** őrmester és a Déli nyomozó csoporthoz tartozó **Herczeg Vince** csendőr szeptember 22-én Bozsity Zsivszkó kommunistagyanús egyént igazoltatta, aki igazoltatás közben a csendőrökre lőtt. Palotás őrmester szolgálati fegyverével 3 lövést tett, melyből 2 lövés az igazoltatott fejét találta. Sérülése súlyos. Beszállították az újvidéki kórházba. Palotás őrmester a bal tenyerén, Herczeg csendőr pedig a bal mutatóujján sérült meg könnyebben. — A jánosalmi őrs egyik járőrét október 1-én a rablás kísérletével gyanúsított Dám János és Katona Sándor jánosalmi lakosok elfogására vezényelték. Gyanúsítottak a járőrre lőttek és elmenekültek. A járőr gyanúsítottakra egy eredménytelen lövést tett.

Csendőrök megtámadása. Az újvidéki nyomozó csoport Újvidéken elfogta Léderer András kommunista zsidót. Kihallgatásakor előadta, hogy szeptember 19-én és 20-án Böhm Lili kommunista nővel találkozik. Böhm Lili 19-én a találkán nem jelent meg, azonban 20-án megjelent, ahol **Kerekes Sándor** és **Herczeg Vince** polgári ruhás csendőrök várakoztak rá. Böhm Lili ezt észrevette, visszafordult, futásnak eredt, majd az utána szaladó Kerekes csendőrre akart lőni, de a saját balvállát találta el. Kerekes csendőr ekkor Böhm Lili karját elkapta, kezéből a pisztolyt ki akarta csavarni, de még mielőtt kicsavarhatta volna, a pisztolyt a csendőr mellének szegte és el akarta sütni. Az elsütést csak a pisztolyban maradt üres hüvely akadályozta meg.

A hajduhadházi őrs állományába tartozó **Margitics János** törzsrőrmester és **Tóth István II.** prb. csendőrből állott járőr szeptember 25-én az ottani országos vásáron **Makrai Imre** és **Makrai János** hajduhadházi lakosokat elfogta. Bilinecelés közben **Makrai Imre** Margitics törzsrőrmester bal kézcsuklóját megharapta. Sérülése 3—4 nap alatt gyógyul.

Baleset. A csepeli repülőtéri őrsre beosztott **Mezőfényi Mihály** törzsrőrmester pisztolya ürítés közben október 3-án elsült és a lövedék a jobb lábába fúródott. A sérülés 20 napon belül gyógyul.

Halálos baleset. A dévaványai őrsön szeptember 27-én **Kiss József** csendőr pisztolyában tisztogatás közben a bennefelejtett töltény elsült és **Pásztor István** csendőr hasába fúródott, aki október 3-án a szolnoki kórházban meghalt.

Rablók a határon. Az uzoni őrshez tartozó **Lisznyó** község erdőjéből szeptember 27-én 3 román grancsár magyar területre ájtott és Bagoly Dániel lisznyói lakost szerkebe fogott teheneivel együtt román területre hajtotta. Az őrs intézkedése folytán a román grancsárparancsnok ígéretet tett az ügy rendezésére.

Csendőrségi Jutalmazási alapra felajánlott jutalékok. A **Budapesti I. kerületben:** Fekete József tiszthelyettes, Gáspár Vendel őrmester együtt 9 P 46 f., Szarvas Miklós őrmester, Bak József csendőr együtt 2 P 86 f., Szombath István csendőr 12 P 43 f., Szamosfalvy András törzsrőrmester, Kiss Kálmán csendőr együtt 15 P, Egerszegi Zsigmond tiszthelyettes, Szabó Rezső csendőr együtt 5 P, Bertók János csendőr, Blaskó Pál prb. csendőr együtt 5 P; a **székesfehérvári II. kerületben:** Nemes Sári Imre, Szabados Dezső tiszthelyettesek együtt 14 P 92 f., Fehér Nándor törzsrőrmester, Bujka János prb. csendőr együtt 1 P, Csuti Mihály alhadnagy 8 P 30 f., Bányai József tiszthelyettes, Fekete

„Hunor” IRODABÚTOR
lakberendezés,
tervszerű
KECSKEMÉTI-Ú. 11. T.: 184—611. **BÚTOROK**

MAGYAR PAPIR- ÉS IRÓSZER SZÁLLÍTÁSI VÁLLALAT
SCHULER ISTVÁN ÉS FIAI
BUDAPEST, V., SZALAY-UTCA 3. SZÁM.
TELEFON: 12-43-08, 12-96-76

Katonai rendjelek — Jelvények — Sportérmek
Szalagok — miniatűrök — Javítások
MORZSÁNYI cégnél
Budapest, IV., Váci-ú. 36. Tel.: 182-217.
Alapítási év 1870. A csendőrség kedvelt bevásárló helye.

KOTRÁS ANTAL Egyensapkakészítő
Saját készítésű sapkák.
Egyenruházati cikkek.
Budapest VIII., Rákóczi-út 75. Telefon: 144-672.
Bejárat a Bercsényi-utcai oldalon. A m. kir. csendőrség tagjainak kedvezmény.

Minden csendőrt érdekel!

Az alább felsorolt árucikkeket a pénz előzetes beküldése ellenében postán bérmentve szállítjuk, ha a rendelés legalább 3 pengőt kitesz.
Felvidéki emlékérem (komplett, érem és szalag) P 2.30
Erdélyi emlékérem (komplett) P 1.60
Emlékérem és kitüntetés-szalagok bármilyen éremhez 18—40 fillér között

KERÉKPÁRHOZ:

Dynamólámpa teljes készlet	P 27.—
Kardtartó	P 4.—
Csomagtartó	P 2.20
Csengő	P —.90
Villalakat	P 3.20
Prizma (macskaszem)	P —.40
Olajozókanna	P —.30
Névtábla	P —.40
Nadrágszíptető darabja	P —.20

Kérjük az azonos őrsbeli csendőr urakat, hogy megrendelésüket lehetőleg egy levélben eszközölni sziveskedjenek.

Csendőrbolt

B u d a p e s t, XII., Böszörményi-út 19/a.
A csendőrlaktanya szomszédságában.

Ferenc csendőr együtt 16 P 58 f., Vámosi Hugó törzsrőrmester 34 P 92 f., Molnár István II., Szabó István III. csendőrök együtt 13 P 92 f., Solymos Dezső tiszthelyettes, Szita Boldizsár csendőr együtt 9 P 94 f., Siklósi István törzsrőrmester, Szigetvári Lajos csendőr együtt 14 P 88 f., Koroncai József törzsrőrmester 4 P 35 f., Rédei József csendőr 4 P 34 f., Bodács Lajos, Dobai István csendőrök együtt 11 P 42 f., Csóka István őrmester 4 P 38 f., Monos Ferenc prb. csendőr 4 P 37 f., Szabados György tiszthelyettes, Halász Lajos prb. csendőr együtt 1 P 30 f., Hargitai József tiszthelyettes, Ács Lajos csendőr együtt 1 P 66 f., Varga József prb. csendőr 82 f.; a szombathelyi III. kerületben: Révész Ferenc tiszthelyettes, Szekeres Lajos prb. csendőr együtt 4 P 97 f., Somogyi Sándor törzsrőrmester, Szabados Dániel őrmester együtt 18 P 88 f., Berta Kálmán, Molnár Albert csendőrök együtt 24 P 85 f., Csöndör József törzsrőrmester, Keszei József őrmester együtt 4 P 97 f., Lóránt István törzsrőrmester, Nagy József VIII. csendőr együtt 9 P 94 f., Salamon János II. törzsrőrmester vizsgázott, Böröcz István törzsrőrmester együtt 24 P 85 f., Magyar Sándor törzsrőrmester, Horváth János csendőr együtt 24 P 88 f., Gréczy István csendőr 12 P 42 f., Kun János csendőr 19 P 66 f., Fülöp Ernő, Major József csendőrök együtt 14 P 90 f., Baracsi József csendőr, Csóka Géza próbacsendőr együtt 2 P 48 f., Rajki József tiszthelyettes, Hegedűs Dezső csendőr együtt 49 P 64 f.; a pécsi IV. kerületben: Tóth Imre, Győrfi József törzsrőrmesterek együtt 12 P 03 f., Tarnóczy János tiszthelyettes, Varga József csendőr együtt 14 P 90 f., Saskói János, Matisa József csendőrök együtt 5 P 58 f., Potó Lajos törzsrőrmester, Sánta Imre csendőr együtt 17 P 38 f., Arany László tiszthelyettes 50 P 89 f., Boros József törzsrőrmester, Nagy János V. próbacsendőr együtt 8 P 92 f., Tóth György III. törzsrőrmester, Király György őrmester együtt 17 P 38 f., Bárdos József tiszthelyettes, Ország József csendőr, Pinczés Gergely próbacsendőr együtt 50 P, Zámbo János tiszthelyettes, Martonvári István, Járai István csendőrök együtt 49 P 70 f., Bernát Lajos, Gáspár Gyula törzsrőrmesterek együtt 4 P 98 f., Szabó Miklós őrmester, Szabadkai János I. csendőr együtt 24 P 82 f.; a szegedi V. kerületben: Révész Ferenc tiszthelyettes 2 P 48 f., Kovács Balázs tiszthelyettes, Simon József csendőr együtt 3 P 87 f., Czeglédi Sándor törzsrőrmester 85 f., Hénes Imre, Maróti Demeter csendőrök együtt 5 P; a debreceni VI. kerületben: Harcsa István csendőr 4 P 97 f.; a miskolci VII. kerületben: Szegedi Imre törzsrőrmester, Horváth János csendőr együtt 5 P, Mészáros László őrmester, Katona András csendőr 10 P, Kerekes János törzsrőrmester, Nagy József próbacsendőr együtt 5 P, Veszpi József csendőr, Miczák András próbacsendőr együtt

93 f., Juhász János törzsrőrmester 3 P 54 f., Tarnai Sándor őrmester, Kassai János próbacsendőr együtt 4 P 22 f., Hermanfalvi János tiszthelyettes, Hősi József, Vavrovics István őrmesterek, Molnár János, Oláh Pál, Szentkúti János csendőrök együtt 14 P 88 f., Járdánházi Gábor tiszthelyettes, Bogár Lajos csendőr együtt 24 P 82 f., Bánóczy János tiszthelyettes, Kiss János próbacsendőr együtt 24 P 82 f.; a kolozsvári IX. kerületben: Horváth István csendőr, Tóth István próbacsendőr együtt 5 P 72 f., Kápolnás János tiszthelyettes 2 P 89 f., Kállai István törzsrőrmester, Gácsi Mihály csendőr együtt 5 P 76 f., Rács Balázs csendőr 2 P 48 f., Kolár József próbacsendőr 2 P 47 f.; a marosvásárhelyi X. kerületben: Pintér István, Nagy János V. csendőrök együtt 20 P, Gáti Béla tiszthelyettes, Varga László próbacsendőr együtt 21 P, Ágoston Géza őrmester, Darai Géza csendőr együtt 20 P 60 f., Csik Mihály őrmester, Kertész Albert csendőr együtt 20 P 80 f., Molnár Jakab csendőr, Csiga Antal próbacsendőr együtt 39 P 76 f., Molnár Gyula II. csendőr, Bogdán István próbacsendőr együtt 39 P 76 f., Csabai János csendőr, Berze János próbacsendőr együtt 4 P 36 f., Székely József tiszthelyettes, Baki József törzsrőrmester, Bősze József csendőr, Schmuck József próbacsendőr együtt 1 P 88 f., Dobai Péter tiszthelyettes 15 P 90 f., Balásfi Gyula, Marosi András csendőrök együtt 9 P 92 f., Kovács Ferenc IV., Marosi András csendőrök együtt 2 P 50 f., Kosaras József, Gyurkó András csendőrök együtt 62 P 60 f., Székely József tiszthelyettes, Bakai József törzsrőrmester együtt 14 P 92 f., Bősze József csendőr, Schmuck János próbacsendőr együtt 14 P 88 f. tettenérő feljelentési jutalékban részesültek. A jutalékokat valamennyien felajánlották a csendőrségi jutalmazási alapra. A jutalékokat a m. kir. honvédelmi miniszter úr elfogadta.

SZOLGÁLATI KÖNYVEKET HOL LEHET MEGRENDELNI? Gyakran fordulnak hozzánk bajtársaink különféle szolgálati könyvek megrendelésével. Tájékoztatásul közöljük, hogy a leggyakrabban keresett szolgálati könyveket az alábbi helyeken lehet megrendelni:

Csendőr Btk. I., II. és III. kötete: Stádium Sajtóvállalat Rt. Budapest, VI., Rózsa-u. 111;

Honvédség szolgálati könyvek: Szolgálati Szabályzat, Gyak. Szabályzat (E-alap), Lőutasítás, stb. Stádium Sajtóvállalat Rt., Honv. szolgálati könyvosztály Budapest, VI., Rózsa-u. 111.

Mi **BUTORT**-t az elismerten megbízható

FAIPARI TERMELŐ

SZÖVETKEZET-nél vásárolhatunk a legkedvezőbb fizetési feltételekkel.

SZEGED, FEKETESAS-UTCA 9.

A m. kir. csendőrség állandó szerződéses szövetszállítója és ruhakészítője

Trunkhahn
szövet közvetlen a gyártótól!

ELADÁS:

IV. PROHÁSZKA O.-UTCA 8.
VI. TERÉZ-KÖRÜT 8.
VII. BAROSS-TÉR 15.

AZ ORSZÁG-EGYETLEN ŐSKERESZTÉNY POSZTÓGYÁRA
GYÁRTELEP: BUDAPEST, XI., BOCSKAY-ÚT 117 SZÁM.

Ha petróleummal világít

Aladdin

lámpát vegyen!

125 gyertyafényes kezelésmentes, lágyfényű világítás. Régi lámpáját átalakítjuk ismertetőt díjmentesen küldi.

Aladdin RT. Budapest, VII., Nyár-u. 7.

FEINER GYULA

Márka órák
arany, ezüst ajándéktárgyak megbízható kivitelben. Kedvesöszt. feltételek, arakmerő javítások. • Keresztény magyar ájlet.

ÓRÁSÉSEKSZERÉSZ
SZOMBATHELY
GRÓF SZÉCHENYI-UTCA 6.

TÖRVÉNYEK és RENDELETEK gyűjteménye

Néikülöshetetlen törvénygyűjtemény a csendőrség részére! Ára 8.80 pengő. Megrendelhető kizárólag a

MARTINEUM
KÖNYVKERESKEDESEBEN
SZOMBATHELYEN

Szolgálati könyvek

magánrendeléseinek lebonyolításával a Csendőrségi Lapok szerkesztőségét bízták meg.*

Közljük bajtársainkkal, hogy ezidőszerte a
Próbacsendőrök Tankönyve

és a

Szervezeti és Szolgálati Utasítás (Szut.)
van raktáron készletben.

Előbbi 6 füzetből áll és az ára: 4.— P.

Egyes füzetek nem rendelhetőek

A Szervezeti és Szolgálati Utasítás ára: 2.20 P.

Ezeket a könyveket csak a pénz egyidejű beküldése mellett lehet nálunk megrendelni. Más rendeltetést nem vehetünk figyelembe. A pénzt bianco csekklapon (25.342. csekkszám, számlatulajdonos: Csendőrségi Lapok) kérjük beküldeni és a csekklap hátlapján a rendelő pontos címét (név és rendfokozat, állomáshely és utolsó posta) kérjük feltüntetni.

Egy csekklapon többen is rendelhetnek.

A rendeltetést postafordultával szállítjuk.

* L. az 1941 március 15-é 11/1941. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 581.528/20.—1941. H. M. rendeletet.

AJAX

acélárak

RÁBA

teherautók,
autobuszok,
traktorok

Autó- és traktoralkatrészek. Gyors-, szerkesztési-, roncs-, saválló-, acélok. Acélöntvények. Sűrűöntvények. Csavar és szerkesztési. Keskenyvágnívaló vasúti anyagok. Prés. Kovács idomdarabok. — Vasszerkesztetek. Hidak. Daruk. Textilgépalaktrészek. Szekérkereszek. Rosszalk. Részlet felvágás.

MAGYAR WAGGON ÉS GÉPGYÁR R.-T.
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 12. SZ.

Légoltalmi

tömlők, kabátok

BUDAKALÁSZI TEXTILMŰVEK RT.

Budapest, V. Wekerle Sándor-u. 11.

Juhász János csendőr, a közlekedési átképzőtanfolyamot elsőnek végezte.

Helyesbítés. Lapunk október 1-i számának 655. oldalán „Születés” címszó alatt az első sorban tévesen közöltük azt, hogy Tóth Ernő alezredes feleségének Mária-Lujza leánya született.

Az 1942. évi Csendőrségi Zsebkönyv megrendelésére kimutatást kapott minden csendőrpáncsnokság és hivatal. Tényleges állományú bajtársaink ebben a kimutatásban rendelik azt meg. A megrendeléseket nem a szerkesztőségbe, hanem az illetékes központi, törzs- vagy osztálygazdasági hivatalhoz kell beküldeni. Közvetlenül hozzánk beküldött megrendelést tényleges állományú bajtársainktól nem fogadhatunk el. A gazdasági hivatalok a rendelt példányok számát közlik a szerkesztőséggel november 10-ig, a kimutatásokat tehát nem kell hozzánk beküldeniük, azok a gazdasági hivataloknál maradnak, abból a célból, hogy annakidején a zsebkönyvek árának levonását és a zsebkönyvek szétosztását azok alapján eszközölhessék.

Nyugállományú bajtársaink a zsebkönyvet közvetlenül a szerkesztőségnek rendelhetik meg. Legcélszerűbb biano csekklapon megrendelni a szerkesztőség 25.342. számú postatakarékpénztári csekkszámánál. A zsebkönyv ára 2 pengő 50 fillér. A megrendeléseket legkésőbb december 5-ig fogadhatjuk el a nyugállományú bajtársainktól. Később érkező megrendeléseket nem vehetünk figyelembe.

A m. kir. osztálysorsjáték október 18-án

kezdődő húzásaira vegyen sorsjegyet

TÖRÖKKNÉL

Egy sorsjeggyel szerencsés esetben nyerhető:

700.000 P.

Hivatalos sorsjegyárak:

Egész P 28.-, fél P 14.-, negyed P 7.-, nyolcad P 3.50

Török A. és Társa
BANKHÁZ R.-T.

Budapest, IV. Szervita-tér 3

Megjelent a Magyar Szárnyak új száma. A német követség légügyi attaséja nyilatkozik a magyar repülők nagyszerű teljesítményeiről a Magyar Szárnyak új számában. A Tomor vadászszázad naplójának nagyszerű, aranybavésett lapjai elevenednek meg az olvasó előtt. A délkrajnai hősiesség eredményeit elevenítik meg a nyomtatott sorok. Disits repülőőrnagy légikronikája, Udvardy Jenő repülőszázados a világ minden tájáról összegyűjtött repülő hírnagyok teszi változatossá az új számot. A székesfehérvári repülők sportünnepélyéről gazdag képanyagot hoz. Ezenkívül a folytatólagos repülőregény, repülőújságírók nyilatkozatai és a gazdag háborús képanyag tartják az új számot. A Magyar Szárnyak mindenütt kapható. Kívánságára mutatványszámot küld a Magyar Szárnyak kiadóhivatala (Budapest, VII., Király-u. 93.).

Ki tud róla? Gólya József ny. áll. tiszthelyettest, aki 1918-ban Apahidáról menekült, keresi a fia. Aki tud róla, közölje címét a szerkesztőséggel.

Szabó Lőrinc tiszthelyettes feleségét, **Réthy Rózát**, aki férjével Cinkotán lakott, keresi rokona, özv. **Kristóf Jánosné** Miskolc, Déryné-utca 2. sz. 1. alatti lakos. Aki tud valamit, közölje a megadott címen.

Csendőrségi tollforgót köt, javít, árusít **Várfai Mihály** ny. szakaltiszt, Budapest, XIV. Újvidék-köz 5. sz. 2. és Dél József ny. thts. Rákosszentmihály, József-u. 74.

SZEMÉLYI HÍREK.

Új szakasziparancsnokok. A szombathelyi III. kerületben: **Pálmai Péter** alhadnagy; a miskolci VII. kerületben: **Járomi Lajos** alhadnagy; a kolozsvári IX. kerületben: **Szabó Miklós** és **Szabó János** II. alhadnagy, a szakasziparancsnoki teendők ellátásával megbíztattak.

A miskolci VII. kerület állományába tartozó **Oláh András**, **Horváth Ferenc** tiszthelyettes külöportvezetővé, **Veres Zsigmond**, **Barócsik József**, **Sóti János** és **Keresztes János** tiszthelyettes alcsoportvezetővé kinevezettek.

Új őrsparancsnokok. A budapesti I. kerületben: **Kovács János** I. törzsőrmester; a debreceni VI. kerületben: **Bátori Lajos** tiszthelyettes; a miskolci VII. kerületben: **Képes János** törzsőrmester v. ideiglenes őrsparancsnokul megbíztattak.

Véglegesítették. A szegedi V. kerületben: **Czető Béla**, **Vágó Péter**, **Barna András**, **Csabay Mihály** I., **Görög Albert**, **Böszörményi Gyula**, **Varga István** II., **Farkas István**, **Báti Lajos**, **Blahota László**, **Farkas Gáspár**, **Tábor Vilmos**, **Mészáros János**, **Cservenék Imre**, **Belucz József**; a debreceni VI. kerületben: **Novák István** csendőrköt a próbaszolgálati idő letelte után.

Házasságot kötöttek. A budapesti I. kerületben: **Kamarás József** tiszthelyettes Nagy Margittal Jánoshalmán, **Bójas István** őrmester Plentner Margittal Székesfehérváron, **Horváth István** II. törzsőrmester Lancendorier Margittal Romádon, **Sipos Miklós** őrmester Jász Rozáliával Jászkisérén; a szombathelyi III. kerületben: **Tóth Gyula** I. őrmester Schrek Margit-Ilonával Nemespécseken, **Peszle Ferenc** őrmester Németh Máriával Kisgyőrben; a pécsi IV. kerületben: **Szabadi Ferenc** csendőr Török Margittal Kalocsán, **Kosztolányi István** őrmester Szentpáli Juliánával Fonyódon; a szegedi V. kerületben: **Gács Imre** őrmester Ordasi Zsófiával Kerekegyházaán, **Csávas Lajos** csendőr Rácz Borbálával Szentesen, **Urbán László** I. őrmester Markot Eszterrel Cegléden, **Papp György** csendőr Juhász Ilonával Sándorfalván; a debreceni VI. kerületben: **Kiss György** II. v. törzsőrmester Brusnyicki Zsuzsannával Gádoson, **Elek Sándor** II. őrmester Bagó Emmával Békésen, **Osztopányi János** őrmester Gosics Katalinnal Babócsán; a miskolci VII. kerületben: **Mohácsi Mihály** csendőr Polónyi Arankával Deménden, **Lovas Ferenc** őrmester Gyenes Klárával Bujákon; a kolozsvári IX. kerületben: **Nemes József** tiszthelyettes Orbán Karolinával Kővágóörsön, **Hegyalusi András** törzsőrmester Kovács Ilona özvegyével Debrecenben, **Hernádi István** őrmester Komjáthy Klárával Vizsolyon, **Értékes József** őrmester Kovács Eszterrel Foktón, **Csipes István** őrmester Biró Idával Jászkisérén.

Születés. Vitéz **Sellyey Vilmos** ezredes nejének **Vilmos-Csaba-László-Sándor** fia. A budapesti I. kerületben: **Szente Géza** tiszthelyettes feleségének **Ernö-Károly** fia, **Gömöri János** őrmester feleségének **János** fia, vitéz **Bencze István** csendőr feleségének **István** fia; a szombathelyi III. kerületben: **Orbán István** II. őrmester feleségének **Erzsébet** leánya; a pécsi IV. kerületben: **Csillag Vendel** törzsőrmester feleségének **Katalin-Mária** leánya, **Fekete József** I. törzsőrmester feleségének **Ilona-Mária** leánya, **Kőszirtes János** őrmester feleségének **Kornélia-Jolán** leánya; a szegedi V. kerületben: **Fodor Miklós** tiszthelyettes feleségének **Antal-József** fia, **Nagy Imre** törzsőrmester feleségének **József** fia; a debreceni VI. kerületben: **Mónus Pál** tiszthelyettes feleségének **Pál-Arpád** fia; a miskolci VII. kerületben: **Tomori Béla** tiszthelyettes feleségének **Mária-Gizella** leánya, **Szedő János** törzsőrmester feleségének **Attila-János** fia; **Nagy Miklós** őrmester feleségének **Miklós-Ernő** fia; a kolozsvári IX. kerületben: **Pelei János** tiszthelyettes feleségének **Éva-Katalin-Róza** leánya, **Lukács Mihály** őrmester feleségének **Béla** fia.

Halálozás. **Szabó Károly** III. törzsőrmester **Julianna** leánya Kolozsváron meghalt.

Mi Ideal és Erika Írógépet.

bel- és külföldi **KERÉKPÁROKAT, MOTORKERÉKPÁRT**, a hírneves **NAUMANN-féle VARRÓGÉPET**

O R I O N

íémművek rt-nál vásárolunk.

KOLOZSVÁR, Deák Ferenc-utca 49.

Megbízható bevásárlási forrás, kedvező feltételek.

Mi optikai és foto cikkeket,
Írógépet, hópaiackot

PAPP KÁROLY

CÉGNÉL VÁSÁROLUNK.

KOLOZSVÁR, Deák Ferenc-utca 13.

Szakaszerű pontos javítások. A m. kir. Honvédség szerződéses szállítója

Universal permetezők

Felvilágosítások: **MEZŐGAZDASÁGI GÉPKERESKEDELMI R.T.**

Agrárglobus

BUDAPEST, V., SZENT ISTVÁN-

KÖRÚT 12. • Tel.: 126-681.

Tichler János

papíráru, papírzacskó és gyógyszerészeti papíráruk gyára

Budapest, VI., Ó-utca 37. Tel.: 123-079

MAGYAR-SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK

Villamossági Részvénytársaság

Budapest, VI., Teréz-kt 36 Tel.: 120-739

Szerkesztői üzenetek.

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. — A közlemények jogalmazási átsziszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlés és a kiigazítás jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot kérjük a papírlapnak csak egyik oldalára és felhasábosan lehetőleg írógéppel írni. Olvashatatlan vagy névtelen kézirattal nem foglalkozunk. Kéziratok soráról szerkesztői üzenetben adunk választ és csak akkor küldünk vissza kéziratot, ha a szerző megcímzett és válaszbellyel ellátott borítékot mellékel ahhoz. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének nyilatkozatát arról, hogy a felvétel közléséhez — a szokásos tiszteletdíj ellenében — hozzájárul.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni.

Közlemények különnyomatait a nyomda velünk kötött szerződésben megjelölt árszabás szerint köteles elkészíteni.

Minden hozzánk intézett levélre a szerkesztői üzenetben válaszolunk, jelige alatt. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét, vagy ötjegyű számot választani. Aki jeligét nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

Magánlevelet nem írunk akkor sem, ha a beküldő válaszbellyeget mellékel.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőr Lekszikon” rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk és azok tartalma, vagy beküldőinek kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőrtisztek, valamint a honvédség, rendőrség, bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére évi 12 pengő, nyugállományú csendőrlégénység részére pedig évi 8 pengő. Legkisebb előfizetési idő: félév. A nyugállományú csendőrlégénység az előfizetési díjat negyedévi 2 pengős részletekben is fizetheti.

A pénzküldeményeket kérjük a „Csendőrségi Lapok” 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni.

Cimváltozását mindenki maga köteles velünk közölni, kérjük, hogy ezt a borítólapon 3-ik és 4-ik oldalán nyomtatott levelezőlapra tegyék.

Erkölcsei összeomlás. Véglegesítése azért késett, mert későn adta be a származás igazolásához szükséges okmányait. Amint éresültünk, az igazolása már megtörtént s így most már rövidesen véglegesítik, ha a többi feltételeknek is megfelel, amit remélünk. Hogy nem végezte még el a járőrtárs iskolát, ez a véglegesítés szempontjából akadályt nem képez és semmiféle hátrányt nem jelent, sőt, gyakorlati tapasztalatai alapján könnyebb lesz a tanulás. Amint látja, hiábavaló az elkeseredése, a jeligéje pedig nem méltó csendőrhöz.

Szénszállítás. A szén hazaszállítására előfogatot nem igényelhet abban az esetben sem, ha fűtési átalányból vásárolt, hivatalos helyiségek fűtésére szolgáló szénről vagy bármilyen más fűtőanyagról van szó. Megegyezés szerint fizetett magánfuvarról kell gondoskodni. A 156.600—VI. b. 1925. B. M. számú körrendelet 1. §-ában megtalálja, hogy mikor vehető igénybe előfogat

77.777. Nyíradony. A mintájú igényjogosultsági igazolványt kérhet attól a kerületi parancsnokságtól, melynek állományából nyugállományba távozott. A kérvényhez nem kell csatolni semmit.

K. Kistelek. Rablás. L! Btk. 345. §-át és a csendőr Btk. vonatkozó magyarázatát.

Növényhús

az egészséges és gazdaságos étkezés alapja.
10 dkg 4 személyre sült vagy töltelek.
Kapható: Fratelli, Flumel üzletek,
fűszer- és csemege keresk. és Növényi
Tápszer Üzem, Budapest, II., Fő-utca 79. szám.
T E L E F O N : 1 6 7 - 7 6 9

Bélyegzők, vésnökli munkák, zománcablák LIPTAY ISTVÁN

Magyarország első képesített bélyegző készítője, Budapest,
VI., Teréz-kr. 3. Baross szövetség tagja.

Felten és Guillaume

kábel-, sodrony- és sodronykötélgár rt.
Bowden lékpázmák és spirálisok.

Budapest, XI., Budafoki-út 60. sz.

„PATYOLAT”

KÉZMOSÓSZERREL mossuk kezelnket!
Minden nehezen lemosó piszok könnyen lemosható. Kátrány,
szurok, olajfoltok stb. Kéz finomságát elősegíti. Szabadalmi
maszva, törv. védve. Ára 20 és 26 fillér. Kapható minden
üzletben. Kérjék! PATYOLAT VEGYIPAR
BUDAPEST, II. GÖRGY ARTUR-UTCA 26. Telefon: 867 405.

A Foncière Általános Biztosító Intézet életbiztosítási kötvénye

— a vonatkozó kormányrendelet értelmében —
teljes fedezetet nyújt a

háborús események

folytán bekövetkező halál esetére is.
Felvilágosítást a központ: Budapest, V.,
Sas-utca 10—12. és az ország jelentősebb
városaiban lévő képviselők nyújtanak.

Bármely rendszerű új és
újraalakított

Eladás — Vétel
Csere — Javítás.
A m. kir. csendőrség
tagjainak kedvezmény.

IRÓGÉPET

ajánl GREMSPERGER ISTVÁN
központi írógépvállalat
Budapest, Erzsébet-körút 4. szám, az udvarban

21.937. Ha kétséges az apa illetőségi helye, illetve a gyakori helyváltoztatás miatt nincs alkalma illetőséget szerezni s így a gyermek illetősége sem állapítható meg, az apa születési helye az irányadó. Oda kell fordulni. Amint írja, a leány már nagykorú. Így már önállóan is kérhet illetőséget, függetlenül az apa illetőségi helyétől. Olvassa el az illetőségről adott válaszungkat folyó évi 9. számunk 16. lekszikon válaszában.

Attila. A honvéd állatorvosi ösztöndíjakról a folyó évi 25., a honvéd orvosi ösztöndíjakról pedig a 31. számú Honvédségi Közlönyben (szabályrendeletek) talál felvilágosítást.

Szolgálati év. 1. Ha rendezik ezt a kérdést, megtudják. 2. A csendőrség viszonyai, különösen szétszóró elhelyezése, lehetetlenné teszik, hogy a honvédséghez hasonlóan történjék az ellátása. A szükséges intézkedéseket megtették. Az Ön által említett nehézségek az 1914–18-as világháború idején is megvoltak, de kis életrevalósággal erősen csökkenthetők.

Dégenfeld. A kijelentés Btk-be ütköző bűncselekményt még nem képez, de az illető alaposan kimutatta a foga fehérjét és tanujelét adta érzelmeinek. Szemmel kell tartani, mert ellensége a hazának.

Öröm. Nem írta meg, hogy honvéd, vagy közös gyalogezredről van-e szó. A volt 12. honv. gyalogezred iratai Debrecenben, a cs. és kir. 12. gyalogezredé pedig Esztergomban vannak a vármegyei katonai parancsnokságnál.

Temesvár. A mult számunkban megtalálja rá a választ.

Sz. F. Barabás. Kiss Kálmán ny. áll. ezredes címe: Budapest, IV., Kaas Ivor-u. 10. Vitéz Balogh Sándor ny. áll. altábornagy címe: Budapest, Tarcali-utca 3.

Sz. cső. Ökörmező. A 20.143/1937. K. K. M. rendelet szerint termelő a saját termesztésű terményeit (gyümölcsöt is) községről-községre és házról-házra járva szabadon, minden engedély nélkül árusíthatja. Ez az árusítás szabad foglalkozás. Ha az árusított termény vagy gyümölcs az árusítónak nem saját termesztése, akkor azt csak házalási engedély alapján árusíthatja. A saját termesztést a községi előjáróság bizonyítvánnyal szokta igazolni. Ez a rendelkezés az 1884:XVIII. t.-c. 183. §-ában gyökerezik, melynek a) pontja a mezőgazdasági, erdei stb. saját termékeket kiveszi az ipar-engedély, illetőleg iparigazolvány kényszeréből. A kereskedőkre, kőfákra stb. az 1884:XVIII. t.-c. 50. §-a tesz részletes rendelkezéseket. Ezeknek iparengedélyt, illetőleg iparigazolványt kell váltaniok.

Vadvirág. Olvassa el 1940. évi 12. számunk 413. oldalán a 20. lekszikon válaszungkat. Ott megtalálja, hogy a parancsnokság gyakorlása terén vannak-e jogai az őrsirodavezetőnek.

Gyengeelméjű gyermek. A fejlődési zavarban szenvedő, gyengeelméjű gyermekek fejlődését megfelelő nevelési eljárásokkal siettetni lehet. Ezeket az eljárásokat összefoglalva *gyógygyógypedagógiának* nevezik. Az állami gyógygyógypedagógiai nevelőintézetbe (Budapest, XII., Gömbös Gyula-út 53.) vallásra, nemre s nemzetiségre való tekintet nélkül felvesznek 7 éven felüli és 10 éven aluli korban levő, olyan gyengeelméjű gyermekeket, akik környezetük számára elviselhetetlenek. A növendékek fizetők és ingyenesek. A fizetők vagyoni viszonyaik szerint havi 48, 24, 12, 6 vagy 3 pengő tartásdíjat kötelesek fizetni. A szülő a gyermek után élvezett családi pótlékot köteles tartásdíj címén az intézet pénztárába befizetni. Az ingyenes felvétel szegénységi bizonyítvány alapján kérhető. A kiképzés időtartama 8 év. Akik azonban a képzés folyamata alatt olyan szellemi fejlődést értek el, hogy az elemi népiskolában akár magán, akár rendes tanulóként felvételt nyerhetnek, vagy pedig a felvételtől számított 3 hónap alatt beigazolják, hogy képezhetetlenek, azokat az intézetből elbocsátják. A részletekre (kérvény benyújtása, felszerelése, ágy- és fehérnemű szükséglet) az intézet felvilágosítást ad.

Vasút mente. A törvényesen bevett és elismert vallások a következők: róm. kat., gör. kat. (1848:XX.), ref. (1790/I. XXVI.), ág. ev. (1790/I. XXVI.), gör. kel. (1790/I. XXVII.), unitárius (1848. XX.), izr. (1895. XLII.), iszlám (1916. XVII.), baptista (77.092/1905. V. K. M.).

Próbacsendő. A megnagyobbodott trianoni Magyarország területe 170.000 km², lakosainak száma 14.5 millió. A visszatért felvidéki területek nagysága — kerekén — 12.000 km², Kárpátalja 12.000 km²; Erdély 44.000 km² és Bácska 8000 km².

Megfejtések.

I.

Mennyit gyalogol?

című pályázatunkra beérkezett dolgozatok helyes számítási művelete a következő:

A feltétel szerint havonta 180 órát kell teljesítenie és évente 2 heti szabadságot nem kellett számítani. Mivel az őrmesteri előléptetés egyik feltétele 7 év, a számvetés a következő:

Havi 180 óra, évente 2160 óra. Ebből 14 nap szabadság, a félhónap szolgálati órája 90, levonandó, marad 2070 óra. Ezt hétszer véve 14.490 óra az eredmény. De $\frac{1}{3}$ pihenő illetékes, azaz le kell vonni 4830 órát, marad 9660 óra. Örökint 2 km-t számítva 19.320 km-t kell gyalogolni. Ez az út megfelel a Budapest—Montreal (U. S. A.) távolságnak.

A beküldött dolgozatok szerzői közül jutalmat kaptak: **K. Nagy János** őrm. (Alsódabas), **Németh Károly** cső. (Disznajó), **Papp József** cső. (Kővágóórs). A jutalmakat — töltőtoll és csendőrgyűrű — postán elküldtük.

II.

Az **augusztus 15-i** képes mellékletünk 2. oldalán közölt kép (Reviczky örgy. felvétele) aláírására küldött dolgozatok közül legtalálhatóbbnak **Csetneki Antal** cső. (Ersekújvár) gondolatát találtuk: „Nyugdíjban majd kipihenjük.” Jutalmát elküldtük. — Jó megoldást küldtek még: **Bardócz Árpád** őrm. (Budapest), **Bata József** cső. (Bercel), **Báti József** cső. (Királyháza), **Czirbusz Pál** cső. (Hódság), **Gazdag Miklós** cső. (Sarkad), **Gerzsenyi Béla** cső. (Frigyesfalva), **Illés Mihály** I. törzserőrmester (Erdőszada), **Kancsár János** prb. cső. (Csáktigorbo), **Karacs László** őrm. (Ungvár), **Mázsári Mihály** cső. (Kötegyán), **K. Nagy János** őrmester (Alsódabas), **Nagy József** III. cső. (Erkávás), **Németh Károly** cső. (Disznajó), **Papp József** I. cső. (Kővágóórs), **Végső Mihály** tths. (Barátos).

III.

A karhatalmi próbacsendőőrök gyakran voltak az utolsó két évben már járőrvetők is, mert a megnagyobbodott trianoni ország annyi szolgálatot kívánt, hogy rájuk is sor került. Ilyen fiatal bajtársak leírták a szeptember 1-i számunkban közölt pályázatra, hogy miképpen teljesítették ilyen szolgálatukat. Ezek közül

Csovás Imre prb. cső. (Nagyvárad), **Gerzsenyi Béla** cső. (Frigyesfalva), **Kamarási Ferenc** cső. (Kassa), **Kancsár János** prb. cső. (Csáktigorbo), **Kishalmi József** prb. cső. (Magyarboly), **Lehoczi János** I. prb. cső. (Ujkécske) és **Németh Sándor** II. cső. (Nagysurány) dolgozatait találtuk igen jónak és jutalmazásra érdemesnek. Valamennyiüknek egy-egy tisztítóeszköz készletet küldtünk ajándékkul és emlékezéskül.

Dolgozatukat közöljük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

Besenyői BEÜTHY KÁLMÁN alezredes.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.

Felelős: Györy Aladár igazgató.

BUTORT

bizalommal vásárolhatunk MESTITZ butorüzletében

KOLOZSVÁR, Deák Ferenc-u. 30.

Kedvező fizetési feltételek. ALAPÍTÁSI ÉV 1869.

TANA FERENCZ

műszaki és villamossági vállalat, rádiószeküzlet, Csillárok villamossági cikkek,

KOSSUTH LAJOS-UTCA 1. SZ.

KOLOZSVÁR,

Telefon: 22-10